EKİM
78
Sayı : 10

PROLETER DEVRİMCİ KÜLTÜR MÜCADELESİNDE

güney

ŞAN OLSUN 70. DOĞUM YILINDA ONA
DÜNYA HALKLARINA BUGÜN KUTLU OLSUN

- PROLETER DEVRİMCİ KÜLTÜR CEPHESİNİ GÜÇLÜ BİR DEVRİM MEVZİSİ KILALIM / Yılmaz GÜNEY - Nihat BEHRAM
- Sosyalist Gerçekçi Edebiyat Burjuva ve Revizyonist Baskıya Karşı Mücadele İçinde Gelişiyor /İsmail KADERE
- CİĞERHUN

BU SAYIDA

PROLETER DEVRİMCİ KÜLTÜR MÜCADELESİNDE
güney
Aylık Dergi
Kurucusu : YILMAZ GÜNEY

Sahibi : *FATMA BÜTÜN*
Yazı İşleri Müdürü : *EROL GÖZMEN*
Abone Şartları : *Yurt içi; Yıllık 180, Altı aylık 90 TL. Yurt dışı; Yıllık 360, Altı aylık 180 TL.*
Yazışma ve Yönetim Adresi : *Sakızağacı Caddesi, Güney Han No: 2, Kat: 1, Beyoğlu/İSTANBUL Tel : 49 52 63 - 49 80 74*
Genel Dağıtım : *Yurt - Da — P.K. 1139 Sirkeci/İST.*
Dizgi, Baskı, Cilt : *Osmanlı Matbaası*

ENVER HOCA YOLDAŞIN 70. DOĞUM YILI DÜNYA PROLETERYASINA VE DÜNYA HALKLARINA KUTLU OLSUN

Enver Hoca Yoldaşın 16 Ekim'e rastlayan 70. doğum yılı dünya proletaryasına ve dünya halklarına kutlu olsun.

Enver Hoca adı, bugün süper güçlerin ve her türlü halk düşmanlığının kâbusudur...

Enver Hoca adı, ezilen halkların özgürlük ve devrim mücadelelerinde «kendi gücüne güven»i, yenilmezliği, onuru ve zaferi simgeliyor...

Dünya proletaryası ve ezilen halkların özgürlük ve devrim yolunun ölümsüz ışığı Marksizm-Leninizm, başında Enver Hoca Yoldaş'ın bulunduğu AEP' in kararlı ve onurlu mevzilerinde, hiçbir zaman sönükleşmedi. Onu her zaman ışıltılar ve kıvılcımlar belirledi...

Enver Hoca Yoldaş, AEP 7. kongresinde emperyalizmin, burjuvazinin ve revizyonizmin sadece siyasi kuşatmasına öldürücü bir darbe vurmakla kalmadı; o her türden emperyalist, burjuva ve revizyonist ideolojilerin kültür ve sanat kuşatmasına da öldürücü darbeler vurdu.

Başında Enver Hoca'nın bulunduğu AEP'in şanlı önderliğinde, proleter devrimci Arnavut yazar ve sanatçıları, proleter devrimci kültüre muazzam bir miras armağan ediyorlar.

Proleter devrimci kültür mücadelesinin Türkiye'deki sıra neferi olan Güney, Arnavutluk Yazarlar ve Sanatçılar Birliği'nin şahsında, Enver Hoca'nın 70. doğum yılını kutluyor.

Enver Hoca adı, Marksizm-Leninizm'in ölümsüzleştirdiği bir addır... Marksizm-Leninizm, Enver Hoca adıyla daha da yükseliyor...

Şan olsun 70. doğum yılında ona...

Dünya halklarına bugün kutlu olsun!

PROLETER DEVRIMCI KÜLTÜR MÜCADELESİNDE
güney

* **Arnavutluk Yazarlar ve Sanatçılar Birliği'ne çektiğimiz telgraf.**

YILMAZ GÜNEY—NİHAT BEHRAM

OLABİLDİĞİNCE EYLEMDE BİRLİK İLKESİNE SARILARAK DEVRİMCİLER ARASINDA DÜŞMANLIK KÖRÜKLEYEN GRUPÇULUĞU YIKALIM

PROLETER DEVRİMCİ KÜLTÜR CEPHESİ'Nİ GÜÇLÜ BİR DEVRİM MEVZİSİ KILALIM

Gerek uluslararası anlamda, gerekse tek tek ülkelerde komünist hareket zorlu sınavlar veriyor.

Özellikle, Sovyetler Birliğinde yönetimin revizyonistlerce kuşatılıp elegeçirilmesinden sonra, dünyada devrim—karşıdevrim mücadelesinin aldığı yeni boyut; Sovyetler Birliği'nin yeni bir emperyalist süper güç olarak halkların karşısına çıkması, gelişen yıllar içinde komünist hareketleri de derinden etkiledi. Devrim mücadeleleri içinde «komünizm» maskesi altında bir karşı devrim cizgisi hortladı. Ve tek tek ülkelerde uç verdi. «Devrim»in —yeni bir emperyalist güç olan— Sovyetler Birliğine bağlılıktan geçtiğini söyleyen «K»Pler, kimi ülkelerde yeni kuruluşlar olarak kimi ülkelerde eski yapılarını yeni duruma göre «revize» ederek dünya ülkelerinde mantar gibi türediler.

O güne dek dünya halkları ABD'li, Avrupalı, Asyalı (Japon) emperyalist «efendiler»i tanıyor ve fakat bu «yeni tip efendiler» hakkında birşey bilmiyorlardı. Onun dünya yüzündeki emellerine karşı korunaksızlardı.

Sırtındaki asalaklardan kurtulma mücadelesi veren mazlum halklar, bu kez «kızıl» benekli yeni bir asalakla daha karşı karşıya idi. Üstelik, yeni emperyalist süper güç «Sovyetler Birliği» bıçağını karşıda değil, «içerde» bilemekte-di. Sahte «K»P'ler, efendilerinin destek ve himayesi altında, halkların devrim ve kurtuluş mücadeleleri içinde, yeni emperyalist süper gücün işbirlikçisi bir siyaset izlemeye koyuldular.

Komünizm kavramının bu en alçakça ve sinsice yozlaştırılması, (bilim, felsefe, sanat, siyaset, sendikalar, gençlik v.b.) hayatın her alanında çürümüşlüğü, gericiliği, halka düşmanlığı içeriyordu. Proleter duygu ve düşünce, revizyonist duygu ve düşünceye çevrilmek isteniyor; *yeni burjuvalık* hayatın her alanında devrim duyarlığının içine sızıntı vermeye, onu bulandırmaya çalışıyordu. Devrimci olduğunu söyleyen birçok yazar—çizer, her türden burjuva duygu ve düşünceyi pervasızca yaygınlaştırıyor ve onların bu çabaları «efendileri» tarafından destek ve himaye görüyor, ödüllendiriliyordu.

Sovyetler Birliği kısa zamanda kozmopolit burjuva kültürüne dek her türden yozluğun ve gericiliğin rahatça at oynattığı bir alan oldu. Buna karşılık da Sovyetler Birliği (özellikle de Türkiye gibi ükelere) «devrimci» maskeli revizyonist kültürü «ihraç» etti. Bu ülkelerde çürüyen hakim gerici ideolojilere yeni kan taşıdı. «Devrim»in tek temsilcisi olarak da, kumanda anahtarı kendinde bulunan revizyonist siyaset adamlarını tanıdı.

Komünist hareket bu zorlu dönemeçte özel-

likle AEP ve ÇKP'nin önderliğini yaptığı bir ideolojik mücadeleyle, proleteryanın kızıl duyarlığını yere düşürmedi.

Marksizm—Leninizm'i modern revizyonistler ve onların sosyal-emperyalist emellerine karşı bir mücadele silahı olarak kuşanan AEP ve ÇKP devrim öncesi sürecini yaşayan ülkelerden birçok ML partinin de katılmasıyla kızıl bir mevzi oluşturdu. Modern revizyonist emellere karşı verilen ideolojik mücadelenin, bu mevzi ardından yükselen sesi, proletaryanın ve mazlum halkların, dünyanın dörtbir yanındaki mücadelesinde yankılandı. Sahte «K»P'ler ve onların yan unsurlarına karşı mücadele, devrim kavgasının bir parçası olarak dünya yüzünde kızıştı.

Dünyada komünist hareket bugün yine zorlu bir sınav vermektedir. Komünist hareket içinde yıllardır içten içe gelişen «iki çizgi» mücadelesi artık dışa vurmuş, bütün devrimci hareketlerin kesin saf tutması gereken bir boyuta varmıştır. AEP önderliğinde birçok KP—ML bugün ML'nin hertürlü gericiliğe revizyonizme karşı ideolojik mevzilerini oluşturmaktadır.

ÇKP yöneticilerinin benimsediği «bir emperyaliste karşı diğerleriyle bütünleşme, bir emperyaliste karşı mücadelede diğer emperyalistleri halkların gözönünden gizleme» siyaseti özünde sınıf işbirlikciliği ve «hegemonya özlemi» yatan anti-komünist bir çizgidir.

ÇKP yöneticilerinin, Sovyetler Birliği'nde modern revizyonistlerin yönetimi ele geçirmelerinden bu yana izledikleri istikrarsız tutumu (ve bunun sonucunda bugün geldikleri yer) tek tek ülkelerde, sahte «K»P'ler gibi bir başka halk düşmanı sapmaya sınıf uzlaşmacısı işbirlikçi bir sapmaya kaynaklık etmiş, güç vermiştir. (Bunda, Sovyet sosyal emperyalistlerine karşı sürdürülen ideolojik mücadele sürecinde, yıllardır istikrarsız bir tutum izleyen ve özellikle son yıllarda bunu aşırı boyutlara vardıran ÇKP yöneticilerine karşı sürdürülen marksist muhalefetin dünya proleteryası nezdinde açık muhalefete dönüştürülmesindeki gecikme de etkili olmuştur.)

Artık uluslararası anlamda ve tek tek ülkelerde marksizm-leninizm'in bayrağını yükseklere kaldırmak, tıpkı gedikli modern revizyonistlere olduğu gibi, bu sapmaya karşı da etkin bir mücadele vermeyi gerektirmektedir. Yurdumuzda «Aydınlıkçılık» olarak nitelenen bu sapmanın siyasi tekkesi TİKP'tir. Gedikli modern revizyonistlerin tekkeleri olan T«K»P TİP, TSİP gibi sosyal-faşist halk düşmanı örgütlerin marksizme saldırı hedefleri arasında «Aydınlıkçılar»ı alışları da bir rastlantı değildir. Çünkü—her türden— emperyalizmle mücadeleyi marksist özünden boşaltılmış ve sınıf uzlaşmacısı bir özle doldurulmuş olarak ele alan TİKP, bu niteliğiyle özellikle de T«K»P, TİP TSİP ve her türden Sosyal-faşist mihraklara, devrim mücadelesine ilişkin olarak demogoji olanağı vermektedir.

Son çözümde Sovyet sosyalemperyalizmi dışında kalan emperyalistlerle ve hertürden rim düşmanlığıyla bütünleşme anlamı taşıyan, ülke içinde sınıf işbirlikçisi bir siyasete tekabül eden bu çizgi, marksizm kavramını (birkez daha) içeriğinden boşaltılmış olarak ve halka düşman bir özün üstüne kılıflayarak ortaya sürmektedir.

Bu siyasi yapı, (tıpkı gedikli modern revizyonistler gibi) marksist ideolojiyi (üstelik de modern-revizyonizmle mücadele maskesi altında) burjuva ideolojisinin şırıngasıyla operasyona tabi tutmayı amaçlamaktadır. Proleter devrimci duygu ve düşünce, özünde sınıf işbirlikçiliğinin yattığı bu çizgi tarafından bulandırılmak, yozlaştırılmak istenilmektedir. Proleteryanın kızıl duyarlığından ve devrim mücadelesinden kaynaklanan proleter devrimci kültürün saflaşma durulaşma, ve gürleşme mücadelesi bu gerici engelin de üstüne yürüyecek, onun burjuva özünü desifre edecek ve devrim mücadelesi üstündeki bu kızıl benekli mantarı da söküp atacaktır.

Yurdumuz sınıf mücadelesinin gittikçe keskinleştiği devrim dalgasının (büyük oranda kendiliğinden halk hareketleri olarak) gittikçe yükseldiği ve halk düşmanı güçlerin gittikçe azgınlaştığı günler yaşıyor.

Yurdun dörtbir yanında çeşitli nedenlerle başlayan —kendiliğinden— kitle hareketleri, artık —özüne uygun olarak— politik bir görünüm

kazanmaktadır. Küçük mevzii hareketler, giderek, bağrında büyük kalabalıklar taşıyan hareketlere dönüşüyor.

Yıllardır burjuva demagojisiyle «alevi-sünnî» «kürt-azeri» çatışmaları olarak nitelenen halk hareketleri içindeki güçlerden bu gün artık, sınıf mücadelesinin tanımlarıyla (faşistler-komünistler gibi) sözedilişi, politize oluşun, ger çek nedenlerin (sınıfsal nedenlerin) dışa vuruşunun bir göstergesidir.

Öndersiz ve hertürlü çarpıtmaya karşı korunaksız, hertürlü saldırıya karşı hazırlıksız olan —kendiliğinden— halk hareketleri, özündeki gerçek nedenleri dışa vurdukça, karşı-devrim de azgınlığını artırmaktadır.

Kitle mücadelesi *hertürlü* karşı-devrim demogojisinin aksine, sınıfsal özünü dışa vurarak gelişmektedir. Ve yükselen devrim dalgası düzenin bordasını örselemekte, sarsalamaktadır. Devrim güçleri olgunlaşmakta, karşı-dev rim barikatları çırpınmakta, çırpındıkça azgınlaşmaktadır

Halk üstündeki ağırlığını gitgide artıran karşı-devrim güçleri, kırda ve kentte emekçi yığınların son hızla politize oluşunu ve devrimci uyanışı bastırmanın karanlık planlarını yapıyor

İşçi sınıfı üstünde görülmedik düzeyde baskı ve tertipler uygulanmaktadır. Sendikalar büyük oranda yer yer CHP'li, yer yer sosyal-faşist sendika ağalarınca gaspedilmiştir. İşçi sınıfının iki büyük sendikal topluluğu olan DİSK ve TÜRK-İŞ yönetimlerinde sosyal emperyalizmin işbirliğinden ABD emperyalizmin işbirliğine kadar hertürlü karşı-devrim pazarlığının, yağmanın, talanın ve gericiliğin hesapları yapılmaktadır. Öte yandan MHP ve MSP gibi örgütler de işçi sınıfı içinde sendikal çalışmaya özellikle son dönemlerde alabildiğine hız vermekteler. İşçi sınıfının *kendisi için sınıf olma* mücadelesi yeni yöntemlerle (toplumsal anlaşma v.s.) *dindirilmeye* çalışılmakta, mücadelenin patlak verdiği noktalara (grev, direniş gibi) ise yeni sindirme yöntemleri uygulanmaktadır.

Bütün bunlara karşın işçi sınıfının devrimci uyanışı yükselmektedir. Ve fakat ne yazık ki devrimci güçlerin yapılarındaki olumsuzluklar, sınıf *içi* mücadelede de acısını olanca çıplaklığıyla hissettirmektedir Devrim arzu eden anti-revizyonist bütün gruplar (ve dahi proleter devrimci siyasetler), sendikalar tabanlarında ortak düşmanlara karşı *olabildiğince eylemde birlik* yerine (grup çıkarlarının çelişkisi temelinde) bir gruplar savaşı sürdürmekteler.

Aynı savaşa diğer demokratik kitle örgütleri de sahnedir.

Aynı savaş halkın devrimci mücadelesi saflarındaki grupların gençlik güçlerini de parça parça etmekte ve ilk elde de anti-faşist mücadeleyi zayıf düşürmektedir. (Bütün bu tutumların kaynağındaki nedenleri ilerde belirteceğiz.)

Öte yandan Türkiye'de yaşayan kürt ulusunun bütün ulusal ve kültürel değerleri korkunç bir asimilasyon altındadır. Büyük çoğunluğunu yoksul köylülüğün oluşturduğu kürtler üzerindeki şöven baskı ve tertipler, Türkiye hakim sınıflarınca hergün yeni bir azgınlık yöntemiyle sürdürülmektedir. Çeşitli milliyetlerden Türkiye halkının yükselteceği Demokratik Halk Devrimi mücadelesi, hakim sınıflarca sayısız provakasyon ve en azgın karşı-devrim baskılarına sahnedir. Her milliyetten Türkiye halkının bütün kültürel değerlerine kasteden hakim güçler, özellikle Kürt ulusu üzerinde (dil yasaklaması dahil) her türden baskıyı uygulamaktadır. Halk kitlelerinin politize oluşu; mücadelenin Anadoluya yayılışı karşısında halk üzerindeki dev let baskısı daha da yoğunlaşmakta, özellikle de kürt sorunu sayısız prcvakosyon (ve ardından baskı) konusu olmaktadır.

Proleter Devrimci kültür, ulusal ve halksal değerlere karşı sürdürülen hertürlü gerici, karşı-devrimci baskı ve saldırılara karşı aktif bir mücadele içinde yeşerecek ve çelikleşecektir.

CHP ve onun, pazarlıklar ve transferlerle kurulmuş olan hükümeti, devlet katlarındaki yerini —emperyalizmle daha sadakatli kölelik anlaşmaları, emperyalizmin uzantısı sınıflarla da ha garantili yöneticilik anlaşmaları, yükselen kitle hareketlerini daha etkili sindirme çabalarıyla— korumaya ve kalıcı kılmaya çalışmaktadır.

CHP hükümeti devrimci mücadeleye karşı

koruduğu yapının (devlet) belki direkt değil, fakat kesin olarak dolaylı bir uzantısıdır. Ve ancak bu ilişkiyi dolaysızlaştırdığı oranda yerini sağlamlaştıracaktır. Bu da faşist, liberal, belli oranda yurtsever unsurları içinde barındıran CHP'de bir çatışmayı kaçınılmaz kılmaktadır.

Parti olarak muhalefette bulunuşunu, düzene muhalefet olarak formule edişi, düzenden huzursuzluk duyan yaygın bir halk kitlesini kendine taraftar kılmıştır Düzene duyulan antifaşist tepkiyi oy deposu edinişi onu hükümet adayı kılmış, kıl payı farkı ise pazarlıklarla kapatarak hükümet olmuştur.

Yükselen devrim dalgasını *sindirerek dindirme* değil, fakat *dindirerek sindirme* formülasyonuyla hakim güçlere cazibeli gelen CHP, «barış» çağrıları ardındaki hesapları *kaçınılmaz olarak* açığa çıktıkça, «barışçı olmayan» yöntemlerle «barış sağlama» girişimlerine görülmedik oranda hız vermiş, havadan helikopterlerin, karadan, «Ecevit mavisi» berelilerin denetimin de «halkça ve hakça!» bir düzen değişikliğine(!) doğru yürümeye başlamıştır.

Mücadelelerle alınmış bütün demokratik hakların gaspı, CHP'nin «yeni önlemler» gündeminde pusuda beklemektedir.

Ordunun siyasetle olan dolaylı ilişkisi ve siyasete dolaylı müdahalesi, özellikle son dönemlerde dolaysızlaştırılmış ve *sivil hükümet askeri güvenlik* formülü altında kitlelerin karşısına çıkarılmıştır.

Hakim sınıflar sömürülerini ve emperyalizmin çıkar bekçiliği görevlerini katmerleştirirlerken, başta proleterya ve yoksul köylülük olmak üzere bütün halk sınıf ve tabakaları (orta köylülük, kent küçük burjuvası, küçük ve orta üreticiler, yarı proleter unsurlar, işsizler, yurtsever aydınlar...) hergün biraz daha ezilmekte, hakları gaspedilmekte, bunun sonucunda baş gösteren —kendiliğinden— kitle hareketleri daha azgın yöntemlerle bastırılmaya çalışılmaktadır.

Giderek çözülmekte olan feodal kalıntıların yerini, sürekli olarak faşistleştirilen sömürü ilişkileri almaktadır. (Bu yazı içindeki bu tür kavramları önümüzdeki sayılarda ayrıntılı olarak açacak faşizm emperyalizm, feodalizm gibi konulardaki görüşlerimizi, ülkemizin sosyo-ekonomik yapısına ilişkin değerlendirmelerimizi yayınlayacağız.)

Değişik dönemlerde, toplumun çeşitli katmanlarında çeşitli oranlarda uygulanan faşizm yükselen devrim dalgası karşısında, kaynaklandığı sömürü düzenini ayakta tutabilmek için, özellikle proletarya ve yoksul köylülükten başlamak üzere, bütün halka «Devletin gücünü» «demir bir yumruk» olarak hissettirmektedir.

Yurdumuzda emperyalizmin işbirlikçisi patronlar ve toprak ağalarının ittifakı temelinde şekillenen hakimiyet, doğası gereği faşizmin de kaynağıdır.

Ülkemizde —toplumun bütün katmanlarında birden ve aynı anda koyu bir baskıyı arzulayan— *Musolini tipi faşist dikta* yanlısı güçler de, özellikle son yıllarda büyük oranda yaygınlaşmış ve serpilmiştir.

Yükselen devrim dalgası ve buhranın ancak bu yolla ve sindirilerek dindirilebileceğini söyleyen, Musolini tipi faşist mihraklar, özellikle iktidara ortak oldukları 2. MC döneminde hızlı bir gelişme gösterdiler. Sayıları bini aşan parti, gençlik örgütü, sendika v.s. şubeleriyle Anadolunun dörtbir ucunda yaygınlaştılar. Bu manzara ardında silahlı sivil faşist milis güçler olarak örgütlendiler. Gümrükteki açık kapıların dan geçen modern silahları kuşandılar. Ve kendileriyle direkt ilişkili resmi güçlerin de yardımıyla Musolini tipi bir ayaklanmanın hazırlığı içine girdiler. (Devrimci örgütlerin, karşı devrimin bu cephesinden, devrimci yöntemlerle elde ettikleri bilgiler, bu gerçeği olanca açıklığıyla kanıtlamaktadır.)

Yerli gericiliğin azgın bir kesimi ve ülke çapında örgütlü olan bu sivil faşist milislerin mevzii girişimleri gerçek devrimci güçlerce göğüslenmeye ve püskürtülmeye çalışılmaktadır. Ülke çapında örgütlü sivil faşist güçler, bir ayaklanma sırasında ilk vurma hedefi olarak her bölgedeki (il, ilçe ve hatta köylerdeki) devrimcilerin, ilericilerin, yurtsever aydınların listelerini hazırladılar. Sürekli saldırıyı eylem kılavuzu edinen bu Musolini tipi faşist dikta yanlısı sivil faşist milislere karşı her bölgede, halkın ve devrimcilerin ve hatta tarafsız aydınların tek güvencesi devrimci örgütlerdir. Devrim-

ci örgütler çoğu zaman faşist baskıları göğüsleyip püskürtmeye, çoğu zaman faşist baskın odaklarını, karşı baskınla etkisiz kılmaya çalışmaktadırlar.

Hayat, kitleleri devrime örgütleme mücadelesinin, aktif anti-faşist mücadeleyle bütünlük içinde ele alınmasını gerektirmektedir. Faşist mihrakların saldırıları ve tertipleri o tür boyutlara varmaktadır ki, zaman zaman revizyonist yönetim altındaki kuruluşlar bile —tabanlarının zorlamalarını göz ardı edemeyip— anti-faşist eylem içine girebilmektedirler. Ve fakat yine bu eylemler revizyonist hile ve çarpıtmayla odağından saptırılmaktadır. (DİSK'in faşizme ihtar eylemi gibi.)

Gerçek devrimci örgütlenmenin gücü bugün oldukça zayıftır. Sınıfıyla bütünleşmemiş ve kendi içinde bölük pörçüktür. Fakat bir gerçek var ki, kitlelerin devrimci örgütü olmak bugün, aktif anti-faşist mücadele içinde olmakla bütünlük göstermektedir. Ve şu da bir gerçek ki, bugün sadece revizyonist ve sosyal-faşistler değil, birçok devrimci örgütlenmeler de karşı-devrimin «sağ-sol maceracılık» borazanını çalmaktadır. Dolayısıyla da bu tutum gerçek devrimci örgütlenmeyi güçsüz bırakmakta, karşı-devrimin onlar üzerine uygulanan baskısına manevi destek olmaktadırlar.

Bugün AP, CHP v.s. gibi örgütlerin «sağ-sol teröristler» «maceracılık» «sağ-sol anarşizm» korosu, irili ufaklı yaygın bir koro elemanlarına sahiptir. Sadece TİP, TSİP, T«K»P —TİKP gibi açık devrim düşmanı siyasetler değil, aynı zamanda en yaygın proleter devrimci taraftara sahip HK'dan HB'ne kadar bazı devrimci gruplar da bu koroya «sağ» yanlarının bir ifadesi olarak katılmaktadırlar. Kendilerine proleter devrimci diyenler de büyük oranda olmak üzere, yurdumuz siyaset ortamı yoğun bir «sağcı» etki altındadır. Ve bunun doğal sonucu olarak «şiddet»i bir varolma ölçüsü alan; «devrimcilik»leri kitle örgütlenmesine ve kitle mücadelesine yönelik değil, salt «şiddet»e dayalı «maceracı gruplar»da türemiştir. Öte yandan birtürlü «sol» hatalarını aşamayan devrimci hareketler de vardır. Fakat siyasi manzara yoğun bir sağcılık arzetmektedir.

Bugün, devrimi gerçekten istiyen her unsur ve gerçek marksist, «maceracılık» eleştirisini yaparken, bu eleştiriyi «devrimci şiddet»ten ne anladığı, anti-faşist mücadeleden ne anladığı temelinde yapmalıdır. Ve bunun bir parçası olarak da, yerli gericiliğin Mussolini tipi bir ayaklanma yanlısı sivil faşist milis güçler kesimiyle mücadeleden herkesin ne anladığı açıklık kazanmalıdır.

Bu t e m e l d e yapılmayan «maceracılık» eleştirisi, «sağ» etkiyi pekiştirmekten öteye bir anlam taşımamaktadır. Salt «maceracılık» eleştirisi devrimciliğin bir göstergesi değildir. Bunu bugün bütün devrim kaçkınları da şatafatlı görüntülerle ve akordu burjuvazice ayarlanmış borazanlarıyla yapmaktadırlar. Yine bugün «Aydınlık»ın katıksız sağcı «maceracılık» eleştirisinden HK'nın sağ kaynaklı «maceracılık» eleştirisine kadar, bir «macera eleştirmenleri» yelpazesi vardır.

Özellikle de Musolini tipi faşist dikta yanlısı sivil faşist milislerin sürekli, silahlı aktif saldırıda olduğu; resmi güçlerin yükselen kitle uyanışına karşı baskı ve tertiplerini yoğunlaştırdığı günümüz koşullarında, yurdumuzda devrim örgütlenmesi ve devrim siyasetinin sınıfla bütünleşme, proletaryanın kendisi için sınıf olma mücadelesi aynı zamanda karşı-devrimin hertürlü hesabını açığa çıkarma, halka yönelik hertürlü saldırıyı göğüsleme ve devrim kadrolarını karşı-devrime karşı koruma mücadelesiyle anlam bütünlüğü göstermektedir.

(Faşist katliamlara karşı nefret, katledilenlerin ardından yazılan bildirilerin satırları arasında kalıyorsa, ancak ve ancak katliamları kanıksatmaya hizmet eder.)

Kim ki «Maceracılığı» eleştiriyorsa onun «şiddet»ten ne anladığını öğrenmek zorundayız. Bu soruya verilecek yanıtta kaçamaklara açık kapı bırakılmamalıdır.

Faşistlerin saldırıları karşısında «savunma» eylemlerine girmek de devrim için örgütlenmenin anti-faşist mücadeledeki nihai kıstası değildir. Bizzat her alanda faşistlerle aktif mücadeleyi de içeren bir devrimci örgütlenme gereklidir. «Faşizmle mücadele bugün için esas görevimizdir» (HK) «Gereğinde (zamanı gelince) devrimin önündeki engellerin üstüne yürürüz» gibi cümleler sık sık kullanılmakta ise de

pratik formülasyonundan kopuk nitelemeler hiç bir anlam ifade etmemektedir.

Bugüniçin kitlelerle bütünleşmenin, onları faşizme karşı mücadeleye seferber etmenin, DHD'ye hazırlanmanın biricik yolu aktif anti-faşist mücadeleyi de içeren örgütlenmeyle sınıf içi çalışmadır. Faşizme karşı aktif anti faşist mücadelenin gereği ve önemi geniş halk kitlelerine kavratılmalı ve en geniş halk kitleleri bu mücadeleye seferber edilmelidir.

«Şiddet»in sağ, ve sol değerlendirilmesi «sağ»cılık ve «sol»culuktan kaynaklanmaktadır.

Kimi siyasi anlayışlarda faşizm salt «devlet» yapısı olarak belirlenip sivil faşist milis güçlerin yaygınlaşması gözardı ediliyor, küçümseniyor ve kitle içi örgütlenme, devrimin platformu, siyasi inşa gibi sorunlarda «teorik» hazırlık *mükemmelliyetçi* bir tarzda herşeyin üstünde tutuluyor; kimi siyasi anlayışlarda ise faşizm salt sivil faşist milislere indirgenip onlarla «vuruşma»nın adına «devrim» mücadelesi deniliyor ve siyasi inşa, sınıf mücadelesi, kitle içi çalışma gözardı ediliyor.

Özellikle 12 Mart'tan sonra dallanıp budaklanan «maceracılık» eleştirisi, marksist bir özden kalkınarak yapılmamıştır. HK, HY, HB gibi siyasetler de dahil olmak üzere (ki bunlarınki Aydınlık kaynaklı bir maceracılık eleştiri sidir) «maceracılığı eleştiri» korosu esas olarak «sağcı» bir koro olmuştur.

«Maceracılık» eleştirisinin marksizm kaynaklı olmayışı bir açıdan Aydınlık'ın yan örgütlenmeleri niteliğinde siyasetler doğurmuş, bir yandan karşı-devrimin devrime saldırısına hak lı zemin hazırlamış, devrim kaçkınlarının siyasi hayattan silinip atılmasını engellemiş; bir açıdan da devrim mücadelesi içinde «sol» hataları mahkûm edememiş; sağcılık karşısında solculuğu beslemiştir. (Görüşlerimizi ilerde daha ayrıntılı olarak belirteceğiz.)

Bugün yurdumuzda anti-faşist, anti-emperyalist, (Türkiye'de hakim ideolojilerden biri olan feodal baskıya karşı) anti-feodal ve anti-şovenist mücadele temelinde örgütlenen birçok siyaset vardır.

Bu temelde ve fakat *siyasi devrim* anlayışlarındaki farklılık nedeniyle (genel anlamıyla halk güçleri içinde saydığımız bu siyasetler) bu gün için birbirlerinden kopuk bir mücadele süreci izlemektedirler.

Gruplar arası elektrikli yapı zaman zaman düşmana yarayışlı boyutlara varmaktadır.

Günümüz ortamının ve devrimci grupların sağlıklı değerlendirilmesi için, en azından son on yıllık gelişimin sağlıklı bir değerlendirilmesi gereklidir. Bu, geleceğe ilişkin sağlıklı bir değerlendirmenin de ön koşuludur.

Bizim yakın geçmişe ilişkin değerlendirmemiz şu merkezdedir :

1968—69 yıllarında Türkiye, «devrimci» denilen gruplar arasında, (birbirlerine tepki temelinde) yoğun, bölünmelere ve ayrılıklara sahne oldu. Uzun bir süre «toplumcuların» tek siyasi örgütlenmesi sayılagelen TİP, ilkin M.Belli'nin tepkisiyle karşılaşmıştı. Gerek özü ve gerekse bçimi itibariyle modern revizyonist, «sağ» bir örgütlenme olan TİP, uluslararası modern revizyonizmin bir parçası olan siyasetinin iktidara yönelik formülasyonunu «69 da başa güreşeceğiz» sloganıyla dile getiriyordu. Sağcı özünün doğal bir yansıması olarak «seçimle iktidar» diyor, varlığını buna göre şekillendiriyordu.

TİP'e ilk tepki onun biçimsel formülasyonuna karşı yükseldi. Bunlar «ordu içindeki kemalist geleneğe» dayanarak «darbe»yi öneren «MDD» cilerdi.

Genel anlamıyla revizyonist öze yine revizyonist öz ve fakat biçimdeki «seçim» anlayışına «darbe» anlayışının bir tepkisi olarak çıkan MDD cilik, sonraları kendi içinde de bölünmelere sahne oldu.

«Sağ»cı TİP'e sağcı bir temelde ve biçimde «sol» bir tepki olarak doğan M. Belli çizgisine, yine «sağ»cı bir temelde ve fakat biçimdeki anlayışa «sol» tepkilerle THKO ve THKP-C grupları doğdu.

Bu grupların ikisi de modern revizyonist özde «sağ»cı gruplardır. Tıpkı M. Belli'nin TİP'e tepkisi gibi bunların da M. Belli'ye tepkisi (darbe anlayışlarındaki farklılık anlamında) biçimsel (ve biçimde «sol») tepkilerdir.

Modern revizyonizme biçimsel tepkinin biçimsel tepkisi olarak doğan THKO ve THKP-C

yine «sağ»cı öz üzerinde bu kez farklı «darbe» ve «şiddet» biçimleri savunuyordu.

Uluslararası modern revizyonizme karşı kör ve fakat anti-revizyonist olduğunu söylüyor; faşizme karşı siyasetsiz ve fakat anti-faşist olduğunu söylüyor; sınıf mücadelesine karşı duyarsız ve fakat sınıflar savaşı diyor; marksist bir bakışları yok ve fakat «tarihi meteryalizm» diyorlardı.

«Darbe» geleneğine yaslanarak «61 Anayasasasın»daki hakları savunma mücadelesi veren bu gruplar çözümü «iktidarın silahla alaşağı edilmesi»nde görüyor bunun için THKO-kır-, THKP-C-şehir-gerilla mücadelesini öneriyorlardı. «Sağ»cı öz biçimsel olarak «darbeci» bir kılıf altındaydı. Bu anlamdan olarak «sol» hatalar işleyen devrim siyasetleri degil, «sağ» özlü «darbeci» çizgilerdi.

Ne varki düzene karşı taşıdıkları nefret halka taşıdıkları sevgi devrime karşı taşıdıkları duygu, cesaretleri, fedakârlıkları ve —doğru bildikleri yola— bağlılıkları, boyun eğmeyişleri, bu hareketler içindeki birçok kişinin, (o dönem için) Türkiye devrimine taşıdıkları erdemlerdir.

Aynı dönemde, uluslararası modern-revizyonizme karşı olduğunu söylemesi, anti-revizyonist ve anti-emperyalist mücadelenin uluslararası marksist Sloganlarına sahip çıkmasına rağmen gerek uluslararası anlamda marksizmi «sağ» bir tarzda algılayışı ve kendine kaynak alışı; ve gerekse Türkiye'de geçmişin sağ reformizmini temel alışıyla son çözümde yine «sağ» bir çizgi olan «PD»A (bugünkü Aydınlık) ortaya çıktı.

Kendilerini «devrimci» diye niteleyen grupların bu yapıyı gösterdikleri bir dönemde Türkiye 12 Mart günlerini yaşadı.

12Mart halk düşmanı güçlerin kendi iç çelişmeleri kaynaklı ve yükselen halk huzursuzluğunu bastırma, buhranı gizleme hedefli ve CİA işbirliğiyle planlanan bir «müdahale»dir.

Bu «müdahale» özünde «sağ» ve yöntemleriyle «sol» olan küçük burjuva «maceracı-darbeci» eylemleri kendine mazeret almış ve aşırı şekilde abartarak, halk düşmanı yapısına haklılık zemini yaratmak istemiştir.

12 Mart müdahalesinin dışa vuran hışmı «devrim» diyen gençlere uygulanmış, birçok genç katledilmiş, bütün katlardan aydınlara sıkı bir «gözdağı» verilmiştir. Hakim güçlerin halka ve devrime olan düşmanlığı sadistlerin ve katillerin ellerinde, işkence odalarında kudurmuş ve «kanuni»lik kazanmıştır. Öte yandan devlet katlarında ve devletin baskı kurumlarında, hakim güçlerin kendi içlerindeki «düzenleme» ve «operasyonlarıyla» hakim güçler dengelerini sağlamaya çalışmıştır.

12 Mart genel niteliğiyle bir karşı-devrim müdahalesi, bir karşı-devrim operasyonudur. Buhranın kitlelerde kendiliğinden büyük hareketlere dönüşebileceği olasılığına karşı, buhranın -içte düzenleme, dışa saldırı ile-geçiştirilmesini ve kitle muhalefetinin sindirilmesini amaçlamıştır.

12 Mart dönemi Türkiye devrimi açısından değerlendirilmesi önemli bir başka olguya daha sahnedir. Bu, İbrahim Kaypakkaya önderliğinde TKP—ML, TİKKO çizgisinin ortaya çıkma olgusudur.

TKP-ML çizgisi «şafak revizyonizmi tezlerinin eleştirisi» görüşleri doğrultusunda ve sağ-reformizme karşı devrimci bir tepki olarak ortaya çıkmıştır.

Daha önce de belirttiğimiz gibi «PD»A (bugünkü Aydınlık-TİKP) marksizmin uluslararası anlamda sloganlarına sahip çıktığı halde onu, «Sağ bir tarzda algılamış; ülke içinde ise geçmişin sağ reformizmine yaslanmış bir siyasettir. İşte İbrahim Kaypakkaya önderliğindeki TKP-ML çizgisi, bu siyasetin «sağ» özünü eleştiri temelinde kendini varetmiştir. Bu nedenle de THKO ve THKP-C gruplarıyla esas olarak farklı *nitelikte bir siyasettir.* THKO ve THKP-C modern revizyonizmin özde «sağ» bir tarzda tekrarı, biçiminde ise («sol» bir tarzda) tepkisi temelinde kendilerini varederlerken TKP-ML, Aydınlık sağ reformizminin reddi temelinde kendini varetmiştir. Bu hareket sınırlı ve yetkin olmayan boyutlarıyla da olsa, dönemin koşulları nedeniyle «sol» bir hat da izlemiş olsa, *genel hatlarıyla* komünist olan o dönemdeki biricik çizgidir. (Bu olguyu «çizgi» olarak saymayıp, TKP-ML'yi değil, İbrahim Kaypakkaya'yı kişi olarak ele alıp «dönemde komünizmden en faz-

la etkilenmiş *kişi»* diye nitelemek idealist bir değerlendirmedir.)

TKP-ML, 12 Mart döneminde diğer bütün siyasetlerden farklı bir yapı (proleter devrimciliğe yönsemesi olan bir yapı) göstermektedir.

TKP-ML, anti-revizyonist, anti-emperyalist anti-faşist sloganlarındaki (gerek uluslararası, gerek ülke içi) esas yönü komünist olan bir çizgidir. (Bu olguyu reddetmek, geçmişi değerlendirmedeki «sağ»cılıktan sıyrılmayı da engelleyecektir. Bazı arkadaşlar bugün çıkıp 1975-76 da HK yada HB yada HY esas yönü proleter devrimci olan hareketlerdir diyorlarsa bir başkası da onlara bugün HK, HY, HB'nin en temel görüşlerinden hangileri savunuluyor diye sorar. Eğer ki bir kişi 1975'deki en temel görüşlerini bugün savunmadığı HK için 1975 de de esas yönü proleter devrimciydi diyorsa, o kişi neden 1972'de TKP-ML çizgisinin esas yönü komünist değil —miş—, bunu açıklaması gerekir.)

TKP-ML hareketi de 12 Mart döneminin koşullarında kendini aşamamış, özünü yetkinleştirememiş, siyasetini geliştirememiş «proletarya ve bütün halk» dediği halde sınıfla bütünleşmemiş, ve kitle içi örgütlenme ve kitle mücadelesi ni ikinci plana itip, faşizme karşı «savunmaya» geçip «sol» bir hat izlemek durumunda kalmıştır. Ve yine dönemin koşulları sonucu başta İ.K. olmak üzere birçok önderi ve taraftarı katledilmiştir.

12 Mart dönemi gerek «devrim» arzu eden «darbeci» gruplar açısından, gerekse *esas itibariyle* komünist olan çizgi açısından bir yenilgi dönemidir.

Siyasi mücadeleye ilişkin olarak üzerinde durulması ve değerlendirilmesi gereken bir diğer dönem 1974-75 dönemidir. 12 Mart günlerinin sonrası olan bu dönem, çeşitli siyasi toparlanmalara sahnedir.

12 Mart öncesinde de, modern revizyonizmin gedikli müttefikleri (kendilerine biryığın devrim kaçkınının da iltihakıyla) TİP, TSİP gibi mihraklarda toplandılar. «maceracılık» eleştirmenliğinden aldığı güçle ve efendisinin destek ve himayesiyle T«K»P palazlandı. Özellikle THKO ve THKP-C içinden gelen devrim kaçkınları bu palazlanmaya aydınlar üzerinde moral destek sağladı.

Diğer yandan «maceracılığı» eleştiri borazanıyla Aydınlık kendi «sağ» yapısını yükseltti.

Derken H.K ve HY. «geçmişin» ve «maceracılığın» eleştirileri temelinde yeni toparlanmalara ilişkin olarak «siyasetler» ortaya getirdiler.

Geçmişe ilişkin değerlendirme ve «maceracılığın» eleştirisinde sadece THKO ve THKP-C gruplarını ele alan «geçmişin eleştirisini» «maceracılığın mahküm edilişini» sadece bu temelde yapan HK ve HY bu kez de «sağ» yapıyı bir başka biçim içinde şekillendirdi. Sözde yeni siyasetler idiler ve fakat «öz» de Aydınlığın etki alanına girmişlerdi. Aydınlık zaten geçmişte de «maceracılığın» hünerli(!) eleştirmeni olduğu için «macera» eleştirisine «sağ» bir rota vermekte ve «eleştirmenler korosu»nu etkilemekte güçlük çekmedi.

Bu etkilenme altında gerek HK ve gerek HY modern-revizyonizmin, sosyal-emperyalizmin ne olduğunu sağ reformist Aydınlık'tan öğrendi ve «yeniden keşfettiler».

HK ve HY'nin Aydınlık'tan etkilenmesi, «sağ» ın gücünden değil, tam tersine HK, HY ve Aydınlık'ın buluşması «sağ»cı özlerin doğal bir odaklaşmasıdır.

Sonradan bu «sağ» koroya bir ses daha katıldı: 1972 de Aydınlık'ın «sağ» bir siyaset olduğunu söyleyerek onun sağ oportünist görüşlerinin reddi temelinde doğan TKP—ML deneyinden gelen bir grup, geçmişlerinin özeleştirisini «sağ»cı bir temelde düzenleyince, bunu kendine karşı verilmiş bir özeleştiri, bir af dileme sayan Aydınlık, HB'ye de kollarını uzatmıştır.

Gerek HK, gerek HY ve gerekse HB'nin 12 Mart sonrasındaki görüşleri, yeni proleter devrimci siyasetler değil; «geçmişin» ve «maceracılığın» marksist olmayan, (sağcı olan) değerlendirilmesi ve eleştirisi temelinde, (öteden beri sürüp gelen) Aydınlık çevresinde «sağ» cı bir gruplaşmadır. Aydınlık doğal olarak, o dönemde bu üç yayının taraftarlarını da kendi çatısı altına çağırmış, onların grup oluşlarına karşı çıkmıştır. (Ve bu doğrultuda bir tak-

tik geliştirmiştir. Üç gruptan da sürekli olarak Aydınlığa kopmalar olmuştur.)

1970-72 de, ya açık olarak, ya da esas itibariyle «sağ» olan Aydınlık, THKO, THKP-C, TİP, gibi siyasi gruplar karşısında, *esas itibariyle* komünist tek hareket olan TKP-ML 1975'e geçmişin «maceracı» yanını, «sol» hatalarını siyasi yetersizliklerini ve yanlışlarını marksist bir temelde eleştiremeden ve geliştiremeden, bölük pörçük unsurlar olarak girmiştir.

İlerleyen zaman içinde HY yazarları (varoluşlarının ve yapılarının doğal bir sonucu olarak) Aydınlık'la bütünleştiler.

HB çıkış noktalarındaki temel üzerinde parçalandı.

HK sürekli olarak kendi özüyle çelişen bir *teorik* gelişmeyle Aydınlık'ın yapısını farketti ve ondan, uzaklaştı. Siyasi görüşlerini yeniledi. Fakat (yaygın bir proleter devrimci taraftara sahip olan) HK *genel teoriler* dışında «sağ» olmayı aşabilmiş değildir.

1974-75 dönemine ve sonraki gelişen günlere ilişkin olarak HK, HY, HB ve Aydınlık'ın geçmişe ilşkin değerlendirmeleri, «maceracılığın» eleştirisi, ve «ittifak» «blok» gibi konularda İbrahim Kaypakkaya kaynaklı gelişmelere görmezden gelici ve sansürcü tutum içinde oluşları «sağ» olmanın bir tezahürüdür. Öte yandan «sol»culuk da kendini aşamayan ve «hastalıklarını» tekrarlayan yapısıyla «sağ» yapının gelişmesine hizmet etmiştir.

HK, HY, HB'nin Aydınlık'tan biçimsel uzaklaşması, daha sonra bu üçlü ittifakta uç verdi ve «ittifak» bozuldu.

Daha sonraki günlerde, özellikle de marksizmin uluslararası boyutundaki yeni durumu, devrim ve karşı-devrim arasında yalpalamaya ve gizlenmeye fırsat tanımayacak bir sınavı gerektirince, HY yazarları birden «Vahiy» gelmiş gibi «kutsal» yuvaları hakkında «ayetler» dağıtmaya başladılar. Ve aradaki «gereksiz» uzaklığı kaldırıp yuvalarına «avdet» ettiler.

HY yazarlarının Aydınlık'a katılma çağrılarını reddeden tabandaki devrimciler, Devrimci HY'nu oluşturdular.

Bugün «sağ» da Aydınlık, merkezi bir yapı (TİKP) göstermekte, ve fakat proleter devrimcilik merkezi bir yapı göstermemektedir. Proleter devrimcilik çok merkezli (gruplar merkezli) bir yapı göstermektedir.

Bugün için Devrimci HY, —sonucunda hangi adları taşıyacağını bilemediğimiz— HB içi kesimler, yaygın bir taraftara sahip olan HK, Partizan ve bazı gruplar içinde çeşitli kalınlıklarda, esas itibariyle proleter, devrimci olan çizgiler vardır.

Proletaryanın kendisi için sınıf olma ve DHD mücadelesinde çeşitli oranlarda yer alabilecek «halk saflarındaki» birçok grup içinde de komünist çizgiler bulunmaktadır. Kimisi anti-revizyonizm Şiarı ve «öncü savaş» eylem platformuyla, kimisi anti-şovenizm eylem platformuyla varlığını sürdüren bu grupların da ülke çapında yaygın bir taraftar kitleleri vardır. Bu «ortayolcu» gruplar da sürekli olarak bölünmekte ve yeni gruplar inşa edilmektedir.

Özellikle Devrimci Yol, Devrimci Gençlik, Kurtuluş yaygın bir oranda anti-faşist bir dinamizm ve «devrim arzusu» taşımaktadırlar.

Çağımızda Marksizm—Leninizm'i temsil eden çizgiyi görememeleri; modern-revizyonizmin, emperyalizmin aldığı yapıyı kavrayamayışları, ve doğal olarakta geçmişi aşamamaları gibi nedenler, «devrim arzusu» ile yola çıkmasına karşın birçok grubun, proleteryanın devrimcisi olmalarını engellemektedir.

Yaşanan son on yıla ilişkin değerlendirmemiz çok genel hatlarıyla bu merkezdedir.

Günümüzde proleter devrimci hareket «tek merkezli» olmadığı gibi, marksist anlamda bir önderlikten de yoksundur. Proleter devrimci olmanın çok genel kıstasları çeşitli gruplarca temsil edilmektedir. Ote yandan bu gruplar arasında yoğun bir elektrikli hava bulunmaktadır.

Bu grupların taraftarlarının sınıfsal yapıları da büyük oranda benzerlik göstermektedir. Ve yine «aynı gruptan» olabilme, büyük oranda taraftarların diğer grup taraftarlarına olan düşmanlık temelinde ayakta tutulmaktadır. (Bu nitelemeye «herbirinin siyaseti farklı» diyerek kolayca karşı çıkılabilir. Fakat gerçeğe yönelik olarak biraz düşünmek gerekiyor.)

Grup taraftarları büyük oranda raslantısal olarak biraraya gelmektedirler. «Devrim arzusu»nu farklı kişiler farklı gruplarda yaşayabilmektedir. Fakat *devrim «arzu»*nun ötesinde

bir anlam içermektedir. Taraftarlar marksizmi öğrenme ve özümleme temelinde değil, kişiye ve gruba güvenme temelinde seçim yapmaktadırlar. Daha sonra ise «taraftar», grubunun görüşlerini (siyasi devrime ilişkin strateji'yi) «hatmetmekte» ve diğer gruba düşman kesilmektedir. Marksizmi özümleme ve bütün devrim güçleriyle olabildiğince eylem birliği isteme yerine, grubun siyasi devrim stratejisini hatmetme ve grubuna kapanıp kendi dışında kimseyi görmeme, bugün için taraftar niteliğidir.

Grup farklılıkları, hayatın bütün alanlarındaki çelişkilerin çözümü ve sosyal düzeni yeni bir sosyal düzene doğru değiştirme (sosyal devrim) anlayışlarındaki farklılıklardan değil, büyük oranda siyasi iktidarı değiştirme (siyasi devrim) için düşünülen stratejilerin farklılıklarından doğmaktadır. (Devrim arzusu, devrim kavrayışıyla bütünleşememektedir.)

Çeşitli grup «yazı kurulları» farklı grup olma özelliğini bu temel üzerinde korumaktadır. Ve yazı kurullarından taraftarlara (bu yapı) daha da basitleşerek yansımaktadır.

«*Ben*den isen devrimcisin, *ben*den değilsen devrimci sayılmazsın.» «Tek doğru *ben*im» «sadece *ben*im serüvenim ülkemizde marksizmin serüvenidir.» «Devrim gelişiminin zorluğu ve acılarını *ben* göğüslüyor ve yaşıyorum...» sözleri bugünün Türkiyesinde yazık ki hemen herkesin birbirine söylediği sözlerdir ve üstelik de marksist bir kavrayışın (yapının) sonucu söylenen sözler değil; *idealist* bir anlayışla hemen söyleniveren sözlerdir.

Biz bugün yurdumuzda *devrim*'i *sosyal devrim* temelinde kavrayan bir önderlik olmadığını söylüyoruz. Aynı grup yöneticilerinin birbirleri arasındaki *birlik* ve bir grup yöneticilerinin diğer grup yöneticileriyle aralarındaki *farklılık* esas olarak siyasi iktidara yürüme stratejileri (siyasi devrim) temelinde birlik ve farklılıklardır. Türkiye'deki hakim ideolojiler ve bu ideolojilerin marksizmin perspektifinden değerlendirilişi konularında hiç bir grup yöneticisinin kayda değer bir bilgisi yoktur.

Kitleleri devrime hazırlayan bir önderlik, devrim öncesinden, sosyalizmin inşası bilincindeki bir önderliktir. Devrim önderliği en yakın parti kadrolarından başlayarak bütün devrim güçlerinde proleter düşünce ve duygunun yaygınlaşması ve kök salmasının önderliğini de yapar. Onları toplumdaki hakim gerici ideolojilere karşı marksist düşünce ve kavrayışla donatır. Düşmana karşı devrimin mevzilerini siyasi, kültürel, felsefi ve hayatın her alanında güçlendirir. Devrim önderliği (parti ve parti önderliği) hayatın her alanındaki devrim yükselişinin uyumlu bir bileşkesi ve kadrolarının bir toplamıdır.

Siyasi devrim, devrimin nihai noktası değildir. Siyasi devrim ancak sosyal devrim anlayışına tabi olarak ele alındığında bir anlam ifade eder. Sosyal devrim bilincinden yoksun bir önderlik ve sosyal devrimi hedeflemeyen bir siyasi devrim; «proleter» önderlik ve «proleter» devrim olamaz.

Bugün grup taraftarlarının «önderlerimiz» diye nitelediği kişiler sosyal devrimin sadece bir unsuru (siyasi devrim unsuru) ile taraftarlara «önderlik» yapmaktadırlar. Dolayısıyle farklı bir siyasi devrim anlayışı hemen, devrim arzu eden birçok taraftar kazanmakta diğerlerinden farklı bir grup olarak ortaya çıkabilmektedir. Yeni taraftar kazanmada «devrime ikna» dan, «stratejiye ikna» anlaşılmaktadır. Daha sonra da «siyasi devrim» anlayışında derinleştirilen tartışmalar grupları kendi içlerine kapamakta ve birbirlerinden uzaklaştırmaktadır. Bir grubun diğerine düşmanlığı salt bu noktada körüklemesi devrim arzu eden taraftarlar arasında (mücadelenin hemen her alanında) hertürlü birlik duygusunu da yok etmektedir. Grup yazı kurullarının en temel görüşlerinde «sık sık» değişiklikler yapmalarına rağmen, grupların taraftarlarını koruyabilmesi de işte bu yapıdan kaynaklanmaktadır.

Dikkat edilirse bir iki aylıktan başlamak üzere, üçdört aylık, biriki yıllık serüvenlerinde *topyekün* siyaset değiştiren gruplar olduğu görülecektir.

Siyasi mücadelede görüşlerin değişmesi bir anlamda doğaldır. Eğer ki bu yeni koşullara göre yenilenme yeni gelişimlere göre gelişim doğrultusunda değişme, bizzat somut koşullara göre denenme temelindeki ilerlemeler ise elbetteki hayata uygun ve doğaldır.

Ne var ki grupların «sık sık» görüş değiş-

tirmeleri (değişimin her sürecinde aynı bağnazlıkla ve) somut gerçekliği hesaba almayan «genel teorik doğrular»a dayalı değişikliklerdir. Sosyo-ekonomik yapının çözümü mü sağlıklı bir devrim siyasetini çıkaracak; yoksa bir devrim siyaseti mi sosyo-ekonomik yapının sağlıklı çözümünü sağlayacak? Aslında bu sorunun yanıtı (teori-pratik bütünlüğüne dayalı) bütünsellik arzeder. Ne varki Türkiyede gruplar sadece sorunun 2. şıkkıyla soruna yanaşıyorlar. Herkes birbirini «alıntılar»la mahkûm etme yarışındadır.

Şüphesiz ki devrim *kaçınılmazdır.* Devrimci gelişimden ve devrimden *şüphe* anti-marksist bir tutum ve «idealist» bir duygudur. Ne varki bugünkü grup yapılarında, ve onların *devrim* kavrayışlarında (özellikle de geniş halk yığınları ve devrim sempatizanları üstünde) *şüpheciliği yaratan* bir *tutarsızlık* bulunmaktadır. *Grupcu bağnazlık* ise bunu daha da *körüklemektedir.*

Türkiye'de bugün *devrimci güçler* bölük pörçük bir yapı göstermektedir. «Devrim arzusu» üstüne proleter devrim taraftarlığı da çeşitli gruplarda mümkündür. «Birtek doğru vardır, onun dışında kalınarak proleter devrimci olunamaz» cümlesi bugünün ortamını niteleyen bir cümle değildir. Bu «doğru»nun birden fazla olduğu için değil, bizzat «doğru»nun «bir»leşmediğinden ötürü böyledir. Bu nedenle bugün proleter devrimcilik çok merkezli yani *gruplar merkezli* bir yapı göstermektedir.

Çok merkezli proleter devrimciliğin *bir* merkeze yönlendirilmesi için grupçu yapıları ve bu yapıları doğuran engellerin saptanması ve kırılması gereklidir (Bunda belirleyici olan nicelik sorunu ve kişi sayısı değildir. Ayrılık aynı zamanda ve esas olarak da *siyasi* ayrılıklardır. Ne var ki siyasi anlamda *bir*leşme yolunu bizzat *grupçu* yapı engellemekte, tıkamaktadır.)

Grupçuluk yaygın olan inancın aksine «farklı devrim anlayışlarından» değil, «devrim» olgusunun, marksizmin çarpık ve yetersiz kavranışından kaynaklanmaktadır. Büyük oranda teorik kapsamlı benzer devrim görüşünü savundukları halde hiçbir alanda birlik olamayan grupların varlığı bugün bunu doğrulamaktadır.

Öte yandan şu da bir gerçektir ki yine bugün hemen bütün gruplar «birlik» sorununu en önemli bir sorun olarak ele aldığını söylemektedir. Ve herbiri diğerini «birliği kavramamak, birliğe giden yolu tıkamak, birliği bozmak, grupçu olmak»la suçlamaktadır.

Bugün için proleter devrimci saflarda en fazla sözü edilen şey «Parti» sorunudur.

Artık onun düşüncesi öylesine bir boyuta vardı ki, bu düşüncenin çevresi, ayakları gerçeğe dayalı olmayan bir hayal sisi ile sarıldı. «Parti» bu sihirli sis içinden, sihirli kızıl değneği ile çıkacak ve dokunduğu her aksaklık, üzerine tuz dökülen sümüklü böcek gibi eriyip, yokolacak!

Hiç kuşkusuz ki Parti temel sorunumuzdur. Fakat *Parti* de tıpkı *Devrim* gibi salt «arzu» ile çözüme varacak bir sorun değildir. Nasıl ki varlığı sırasında bir grubun adını «Parti» olarak belirlemesi sorunu çözmediyse, bugün de bir başka grubun adını «Parti» olarak değiştirmesi soruna bir çözüm olamayacaktır.

Parti ile ilgili tartışmalar özellikle son bir iki yıldır grupların birbirleriyle olan ilişkilerinde tayin edici temel kıstas olmuştur.

Ilkin Aydınlık, HK, HY, HB «sağ yakınlaşma»da başgösteren tartışmalara, sonra HK, HY,HB ilkesiz ve sağ «üçlü ittifak» içinde süren tartışmalara; daha sonra HY yazarlarının özlerine «avdet» edişlerine; HB'nin çıkış noktasında parçalanmasına; HK'nın Türkiye'de sadece kendinin kaldığı «vehmi»ne kapılmasına tanık olundu. Bütün bu süre boyunca her grubun «tek doğru ML çizgisini kendisin temsil ettiği» varsayımının *elealış* ve *önesürüş* biçimi grupçu yapıların aşınmasından çok, grupçuluk anlayışının pekişmesine hizmet etti.

Son yılda (uluslararası marksist harekette öteden beri süren ve 1978 de uzlaşmaz bir boyuta vararak açığa çıkan çelişkilerin de etkisiyle) gruplar siyasi yapılarını yeniden düzenlediler.

Varoluşundan beri hiçbir zaman devrimci bir yönsemesi olmayan, aksine «sağ» oportünist, sınıf uzlaşmacısı, devrim düşmanı bir gelişim yaşamış olan Aydınlık (TİKP), kendi yapısı ı-

çında «merkezileşti». Diğer grupları bu temelde etkileyerek, onlar içindeki kendi unsurlarını «bayrağı altında» birleştirdi. Bariz «sağ»ın, kendisi (TİKP) dışında varolabilme koşullarını büyük oranda yoketti.

HK bu süreçten (birçok farklı etkenlerin de yardımıyla) teorik anlamda gelişerek AEP'in önderliğini yaptığı uluslararası marksist çizginin genel teorik özüne sarılarak çıktı. Fakat Türkiye devrimine ve onun sorunlarına ilişkin «sağ» hantallığından arınamadı.

Yurdumuzda «sağ»ın TİKP temelli, merkezi birliği bulunmakta, fakat proleter devrimci çizginin proletarya partisi temelli merkezi birliği bulunmamaktadır.

1978'in ilk ayları çeşitli grupların (ve özellikle de HK'nın bu yılı «parti yılı» ilân edişine tanık olundu.

Gerçi geçtiğimiz yıl «sağ» oportünist, «ilkesiz» *üçlü ittifak* içinde parti sorununa ilişkin yaşanılan keşmekeş, bugün için aşılmıştır. Ve fakat «birlik» «merkezilik» «Parti» gibi sorunlara grupların yaklaşımları yine bir yığın zaaf tutarsızlık, hastalık içermektedir. Bu kez daha da koyu bir «grupçu yapı» kendini göstermektedir.

Proletaryanın partisi, proletaryanın kendisi için sınıf olma mücadelesini temellendirecek, kitleleri devrime yönlendirecek, hayatın her alanındaki devrim mücadelesini bir merkezde toplayacak, birleştirecek ve devrimi yönlendirecek bir partidir. Elbette bütün bunların ilk elde sağlanacağı bir «mükemmel» yapı beklenemez. Fakat Parti kendini bu arzu temelinde değil, bu anlayış-kavrayış temelinde vareder.

Parti sorununa yaklaşımda çeşitli görünümlerde «mükemmelliyetci» anlayışlara da tanık olunmaktadır. Yurdumuzdaki gedikli «mükemmelliyet»ciler, felsefi «birikim» olmaksızın siyasi örgütlenmenin temelsiz kalacağını söyle-n «solcu» aydın gurubudur. Bunlar hertürden mücadelenin dışında ve sadece felsefe kitaplarının satırları arasında, gazete haberlerinde, dergi puntolarında, yaşamaktadırlar.

Bir diğer «mükemmelliyetçi» yapı ise «siyasi inşa» konusunda kendini hissettirmektedir. Bu eskilerde gedikli revizyonistlerce çok söylenmiş olan «parti yoksa mücadele de yoktur» görüşünün günümüzdeki bir uzantısıdır.

«Siyasi inşa» konusunda kendini gösteren «mükemmelliyetcilik» siyasi inşa olayını devrim mücadelesinden koparıp ele alan anlayıştır. «Sınıfla bütünleşmeden kitleyi örgütlemeden siyasi inşayı tamamlamadan ve bunlar için de devrim platformunu tam tamına tespit etmeden girişilecek eylemler devrime hizmet etmez» gibisinden anlayışlar bu anlamdan «mükemmelliyetçi» anlayışlardır. Asıl devrime hizmet etmeyen anlayış «mükemmelliyetçi» anlayışın kendisidir. Bugün için bu anlayışın sahipleri işi aktif-anti faşist mücadeleye kara çalmaya kadar işi ileri vardırabilmektedir.

«Siyasi inşa mükemmelliyetçileri» öte yandan siyasi inşanın hakim gerici ideolojilere karşı ideolojik mücadele içinde olmayı gerektiren temel bir unsurunu da hafifsemekte ve kavrayamamaktadırlar. Parti sorununu özü itibariyle değil, genel teorilere dayalı olarak biçimi itibariyle ele alan anlayışın doğal bir sonucu olan bu tutum (ideolojik mücadeleyi hafifseme tutumu) bir yanıyla marksizm kavrayışsızlığından doğan cahillik maskelemesi, bir yanıyla da felsefi «birikim» mükemmelliyetcilerine bir tepki olarak gelişmiştir.

Siyasi devrimi yönlendirecek parti, sosyal devrim bilincindeki bir önderlikçe inşa edilir. Böyle bir önderlik ise bizzat bir yandan «sınıf içi» mücadeleden, bir yandan bunun önündeki engellerle aktif savaş içinden ve bir yandan toplumu etkisi altında tutan hertürden gerici, hakim ideolojilerle (marksizme dayanarak sürdürülen) mücadeleden geçerek oluşur.

Parti kendisi için olgunlaşan (ve olgunlaştırılan) koşulların doğal bir sonucu ve devrim unsurlarının Marksist-Leninist ilkelere dayalı uyumlu bir bileşkesidir.

Parti teorik genel doğruların pratiğe zorlanması olayı değildir. Pratikte denenmiş ve olgunlaşmış doğruların kendisini duyurması temelinde, grupçuluğun aşılması ve devrim güçlerinin merkeziliğe yönlenmesi (ve yönlendirilmesi) olayıdır.

Parti «sağ» bir temel üzerinde değil, «sağ»cılığın her anlamda (düşüncede, örgütlenmede ve pratikte) mahkûm edilmesi; «maceracılığın» sağcı bir özden kalkınarak değil, marksist bir

özden kalkınarak mahkûm edilmesi temelinde inşa edilir ve bunlara bağlı olarak da bizzat sıcak mücadele içinde «sağ» ve «sol» hatalardan arınarak geliştirilir.

Bugün için koşullar Parti için olgunlaşma sürecindedir. Fakat Parti'den değil, parti nüvelerinden sözedilebilinir. İşte bu anlamdan olarak, koşulları «tek doğru ML çizgi benim» varsayımıyla (uluslararası teorik doğrular ve ülke içinde salt siyasi devrim için stratejik saptamalarla) zorlamak, Partiyi değil, adını Parti olarak değiştiren yeni gruplar doğuracaktır. Bu eski öz-yeni urba zihniyeti ne yazık ki yaygın bir zihniyettir.

Parti önündeki yakın ve ana engel olan «grupculuk»un ve onu doğuran nedenlerin aşılması ancak ve ancak devrim güçlerinin *olabildiğine eylemde birlik* içine girmeleriyle mümkündür. Gruplar arası siyasi., ideolojik mücadele *olabildiğince eylemde birlik* içinde ve demokratik ölçüler içinde sürdürülmelidir. Bunu sağlamaya çalışmak bugün için devrimci güçlerin bizce en acil ve en önemli görevleri arasındadır. Bizce bu yoldaki çabaların önündeki *her engel devrimin önündeki* engellerdir.

Grupcu yapı merkezileşmeyi engellediği gibi, bunun doğal bir sonucu olarak, başta düşmana karşı zayıflık olmak üzere bir yığın hastalığı da ardısıra getirmekte, kitleleri devrimci güçlere karşı güvensiz kılmaktadır.

Grupculuk nedeniyle gruplar arasında anlamsız yere kızışan hava (demokratik ölçülerde ideolojik mücadele kaydıyla, olabildiğince eylemde birlik içinde) yoldaş olabilecek güçleri, ortak düşmanları karşısında birbirlerine hasım kılmaktadır.

Devrime karşı duyarsız kişinin, kendi mücadelesine karşı duyarlı olması da beklenemez. Taraftarlarını diğer devrimci güçlere karşı düşmanlık temelinde toparlayan gruplar, gerek genel devrim mücadelesine karşı gerekse de kendi siyasi mücadelelerinde, sürekli olarak hastalanmaya ve yalpalanmaya mahkûmdur. Böyle bir yapı devrime yarayışlı olamaz. Devrim güçlerinin «merkezileşmesi» önündeki bu engele karşı mücade özellikle de gruplar içindeki gerçek proleter devrimci unsurlar tarafından sürdürülmeli ve «tekkeci» «grupçu» egilimlere karşı (özellikle de kendi içlerinde) göz yumulmamalıdır.

Grupların tasfiyesi, grupların olabildiğince eylemde birlik yapmalarıyla rayına oturacak ve hızlanacaktır. «Birlik» diye bir grubun diğerlerini kendine katılmaya çağırması, birliği hızlandıran birşey değil, tam tersine aşırı grupçu anlayışın bir tezahürüdür. Bunun yansıması da gençlik örgütlerinden başlayarak her mücadele alanında görülmektedir.

Her grup yazı kurulu ve grup taraftarlarının «tek doğru ML» olarak kendilerini görmeleri de doğal bir durumdur. Hareketine bağlılığın ve devrime inancın bir sonucudur. Fakat bu düşünce grupculuğu körükleyen tarzda öne çıkarılıyor ve devrim güçlerinin olabildiğince eylemde birlik sorununu engelliyorsa bu «inanç» duygusunun üstünde biraz durup düşünmek gerekmektedir.

Bugün proleter devrimci saflarda, iki cümle, gedikli bir oportünist tutumla (biri diğerini yalanlayan, geçersiz kılan bir tutumla) çok sık kullanılmaktadır. Hangisi «işe geliyorsa» o zaman o kullanılmaktadır.

Birlik dediğimiz zaman hemen herkez «Parti proleter devrimcilerin birliği temelinde inşa edilecektir, bu ideolojik, örgütsel ve siyasi bir birlik olacaktır» deniliyor. Çok güzel bir genel doğru. Fakat bu kez bu cümleyi söyleyene «iyi, güzel; bugün gruplar var, bu gruplar aralarında ortak düşmana karşı olabildiğince eylemde birlik içinde ve birbirlerine demokrasi koşullarında ideolojik, siyasi, örgütsel birlik yolunu denesinler, aralarındaki mücadeleyi bu temel üzerinde sürdürsünler, bugünkü yapı grupcu yapıdır ve bu yapı birliğe değil, yeni bölünmelere ve devrim güçleri arasında düşmanlığa gebedir..» diyorsunuz; bu kez (hiç kimse kendisinin grupcu olduğunu kabullenmediği, parti yolunda doğru biricik çizginin ve tek ML'nin kendisi olduğunu düşündüğü ve grupculuğu diğerlerinde gördüğü için) «Parti inşa sürecinde, partiyi temsil eden siyaset, bunu görmeyeni gerici bir engel sayar» demektedir.

İşte grupların yazı kurullarının birbirlerine uyguladığı bu tutum, bugün için herbirini birbirinden «habersiz» duruma dek getirmiştir. Ve bunun doğal sonucu olarak da bu yapı sadece

proleter devrimcilerin değil, *bütün devrimci* güçlerin birliğini gerektiren anti-faşist mücadele alanlarına, gençlik örgütlerine, demokratik derneklere, sendika içi mücadele alanlarına dek yaygınlaşmıştır.

Eğer bugün anti-faşist bir kitle gösterisin de «proleter devrimciyim» diyen gruplar, taraftarları arasına «arbedeyi çatışmayı önleyici» güvenlik barikatları koyuyorsa ve sloganlar birinin diğerini sindirmesi duygusuyla atılıyorsa, «proletaryanın devrimcisiyim» demeden önce biraz düşünmek gereklidir.

Bizce militan tabandaki bu yapı mevzi-i hastalıklar» olarak geçiştirilemez. Bu yapı bizzat, herbiri kendini «parti inşa komitesi» sayan grup yayın yazarlarından yansımaktadır.

Gruplar arası yakınlaşma ve eylemde birlik temelinde ideolojik mücadele ve bu yolla merkezileşme ilkesi, kendini «parti inşa komitesi» sayan zihniyetçe, hemen hemen bütün mücadele alanlarında sekteye uğratılmış ve rafa kaldırılmıştır. Devrimci mücadele bu tutumun doğurduğu dizi dizi hastalıklarla doludur.

Gruplar içi çizgi mücadelesinde bile, grupların birbirlerine bakış tarzı, «parti inşa komitesi» bakış tarzıdır.

Bir örnek vermek gerekirse: Yakın geçmişte HY, grup içi bir çatışma yaşadı. HY yazarları (çıkış ve gelişim yapılarının doğal bir sonucu olarak) Aydınlığa «avdet» ederlerken, HY tabanından proleter devrimciler, bu devrim düşmanı bütünleşmeyi ve onun özündeki anlayışları (üç dünyacılığı, oportünizmi, sınıf uzlaşmacılığını, sağcılığı...) reddedip, proleter devrimci ilkelere sarıldılar. Ve bu anlamda yapılarını geliştirdiler. O ölçüler içinde devrime bağlılığın sınavını verdiler. HY tabanından proleter devrimcilerin grup içi mücadelede bu zorlu günleri yaşadıkları dönemde, HK yazarları da «üç dünya anlayışını yeni reddetme ve uluslararası Marksist-Leninist çizgiye sarılma sürecini yaşamakta idi. Bu işin bir yanı. İşin öbür yanında görülen ise şudur: HK, Halkın Yolu içindeki devrimci çizgiye sahip çıkmayı, ve bizzat o noktada karşı devrim çizgisini mahkûm etmeyi ve daha az insanın devrim dışı kalmasını sağlamayı, ve kitlelerde devrimcilere karşı doğabilecek kuşkuları engellemeyi, HY içindeki tabanın temsil ettiği devrimci çizgiye omuz vermek olarak değil, bizzat buhrandan çıkar sağlamak grup çıkarları için tırpan sallamak olarak anladı.

«Artık HY bitmiştir, daha ne bekliyorsunuz bize katılmakta» *niyetli* davranışlar ve çağrılar kime hizmet etmiştir? Bizce Aydınlığın biraz daha güçlenmesine, Aydınlıkçı hainlerin HY içinde uzun süre daha çalışmasına, HY manşetli hainlerin alanı boş bulmalarına, birçok unsurun devrime güvenini yitirmesine, halktan kesimlerin kuşkuya kapılmasına, ve en önemlisi de HY tabanından proleter devrimcilerin güçsüz kalmasına hizmet etmiştir. Sonuç HK açısından nedir? HY tabanından pek de kimse gidip HK ya katılmamıştır. Ayrıca hesaplanması gereken grup başına düşen kişi sayısı mıdır?

HY parçalanmış, «üç dünyacılar» (sağda merkezi bir yapı olduğu için) TİKP'e katılmış; Marksizm-Leninizm genel ilkelerine sarılanlar (proleter devrimciliğin gruplar merkezli olmasının doğal bir sonucu olarak) yeniden bir grup oluşturmuşlardır. Bu manzarayı etkileyen şey, sanıldığı gibi «siyaseti, devrimi, partiyi kavrayamamak» değildir. HY içindeki çatışmaya grupçu yaklaşımlar, karşısında grupçu bir tepki bulmuştur.

Bugün gruplar, kendileri dışındaki devrimci mücadelelere karşı duyarsızdırlar. Kendileri dışında d e v r i m c i mücadele olabileceğ i n i düşünmemektedirler. K e n d i l e r i dışındaki her mücadeleye ilişkin olarak «öküz altında buzağı» aramaktadırlar. Bu yapının doğal bir sonucu olarak da, yurdun herhangibir yerinde olan, diyelimki bir anti-faşist-mücadeleyi duymamakta, görmemektedirler. Grupçuluktan kaynaklanan bu duyarsızlığın giderek devrime karşı duyarsızlaşma boyutlarına vardığı olmaktadır.

Grupların yayın organlarında ne birbirlerinin devrimci mücadelelerine, ne de genel olarak «halk saflarındaki» siyasetlerin anti-faşist, anti-emperyalist eylemlerine ilişkin bir haber, bir arkaçıkma, bir omuzdaş yayın görebilir, okuyabilirsiniz.

Grupçu yapılar (herbirinin kendisini parti inşa komitesi saymasıyla da pekişerek) gruplar bürokrasisini doğurmuştur.

Öte yandan grupçu yapı, kendine korunak olarak grup içi bürokrasiyi beslemektedir. «ilkelilik» v.s. gibi maskeler ardında kendini gizleyen bürokrasi, grupçu yapılara karşı kıpırdanışları başladığı yerde dindirmektedir.

Bizce «bürokrasi» ve «bürokrat tipler»de mevzi-i hatalar, aksaklıklar ve kavrayışsızlıklar değil, özdeki hastalığın bir yansımasıdır.

Kendi boynundaki davulundan başka ses duymayan grupçu yapı, devrime karşı duyarsız bir yığın tip yetiştirmiştir. Diğer siyasetlerin ancak açığını yakalamak için pusuya yatan (ki açık yakalandığında da eleştiriyi değil, saldırıyı silah edinen) bu tipler, diğer devrimci grupların acılarına karşı da alabildiğine duyarsızdırlar. Oysa bu acılar son çözümde devrimin acılarıdır.

Bir örnek vermek gerekirse: Siyasi görüşlerini Aydınlığın sağ-reformist çizgisini, opor tünizmini, sınıf-uzlaşmacı yapısını eleştiri temelinde oluşturan Zeki Şerit, ömür boyu tutsaklık cezasıyla yattığı cezaevinden kaçtıktan bir süre sonra pusuya düşürüldü ve vurularak ele geçirildi. 30 gün yaralı yatağında sorgulandı. Ve o yataktan kalkamadı. Ölümü, gömüldükten sonra açıklandı. Işkenceleri belgeleyecek otopsi olanağı da ortadan kaldırıldı. Ve bütün bunlar çok yakın geçmişte yaşandı. Zeki Şerit devrimi lekeleyecek tek sözcük konuşmadı. Ve sonuna dek teslim olmadı. O Aydınlık sağcılığına, sosyal-faşizme, sosyal-emperyalizme, fa şizme, emperyalizme ve hertürlü gericiliğe kar şı savaşarak Ibrahim Kaypakkaya'nın yanından geldi. Şimdi sormak gerekiyor: Zeki Şerit'e uygulananlar neden, kendine «proleter devrimciyim» diyen yayın orgalarında bir mücadele konusu edilmedi? Zeki Şerit onları neden ilgilenrimedi? Sadece bu sorulara yanıt aramak bile çok şey açığa çıkarabilir.

Partiye giden yol, devrim için duyarlanıştan grup için duyarlanışa çekilmeden değil; tam tersine grupçu duyarlanışından devrim duyarlanışına açılıştan geçmektedir.

Aksaklıklar, zaaflar, hastalıklar partinin gelişiyle gidiverecek şeyler değil; tam tersine onlardan kurtulunduğu oranda Parti gelecektir.

Taraftarlar nezdinde ne söylendiğinin değil, kimin söylediğinin önemli olduğu bu günkü grupçu yapı, ancak, proleter devrimcilerin olabildiğince eylemde birlik uygulamalarıyla çözülebilecektir. Ortak düşmana karşı ve devrimci ilkelere dayalı *olabildiğince eylemde birlik,* grupların farklı «siyasi devrim» anlayışlarından ödün vermeleri demek değildir.

Genel teorik konularda büyük oranda aynı şeylerin söylendiği ve görüş ayrılıkları uzlaşmaz boyutta olmadığı halde, birçok grubun eylemde birlik kuramayışı bizce, sıraladığımız bu nedenlerden ötürüdür.

Bu birlikteliğimiz temelinde (gerek devrimci grupların grupçu yapılarına yönelik, gerekse karşı-devrim mevzilerine karşı) bir mücadele yükseltmeye ve sonuçlarını devrim güçleri arasında yaygınlaştırmaya; şimdiye dek edindiğimiz deneyleri devrimci kadroların deneyleri kılmaya çalışacağız.

Bizler bütün gruplardan farklı ve onlar dışında örgütlenme temelinde bir grup planlaması içinde değiliz. Fakat birçok alanda olduğu gibi, çeşitli siyasi konulara (siyasi devrim anlayışına) ilişkin olarak da görüşlerimizi devrimci kadroların değerlendirmesine ve eleştirisine sunmayı görev sayacağız.

Bizler, proleter devrimciliğin farklı gruplarda mümkün olduğu günümüzde, her grup içindeki olumlu kesimin, grupları ve devrimin güçlerini *olabildiğince eylemde birliğe* zorlamasını son derece önemli ve acil bir görev olarak değerlendiriyoruz.

Siyasi anlayışlardaki farklılıkların, ortak düşmana karşı *eylemde birlik* ve *demokrasi temelinde tartışma* ortamında arıtılıp, arındırılacağını; bu yolda birçok hastalığın ve zaafın aşılacağını; sürekli saldıran faşist mihraklara kar şı devrim mevzilerinin toparlanıp güçleneceğini; mücadelenin ve kitle çalışmasının sağlıklı bir yapı kazanacağını; devrim güçleri içindeki posaların atılacağını; bu temelde çok merkezli proleter devrimciliğin aşılacağını ve giderek proleter devrimciliğin partili devrimcilikle eş değer kazanacağı bir alana gelineceğini düşünüyoruz.

Proleteryanın Partisi için uluslararası genel marksist doğruların, uluslararası marksist hareketlerce onanması yeterli değildir. Proleter yanın Partisi bunun yanısıra, Türkiye devriminin zorluklarının çözümü ve devrim güçlerinin ideolojik, siyasi, örgütsel temelde uyumlu bir bileşkesinin sağlandığı ölçüde kendini kanıtlayacaktır. Ne adını Parti olarak belirleyen gruplar, ve ne de «acenta Parti»ler devrim güçlerinin merkezileşmesini temsil edemez. Türkiye devrim güçlerinin merkezileşmesi (Parti) Türkiye devrim mücadelesinin zorlukları içinden ve *kendi* proleter devrim *güçlerinin* bir hasadı olarak çıkacaktır..

Devrim mücadelesi içinde (ve çıkarmakta olduğumuz bu dergide) bizim üzerinde duracağımız ana sorun *«kültür sorunu»* olacaktır. Devrim düşmanı güçler ve devrimin önündeki engellerle bu alanda mücadele son derece önem göstermektedir.

Bugün Türkiye halkı, devrime engel ve devrim düşmanı bir yığın ideolojinin etkisi altındadır.

Çağımızda artık kozmopolitizm olarak kendini sürdüren burjuva ideolojisi, Kemalist, Kemal Tahirci, Osmanlıcı, mistik, İslamcı, feodal şovenist, revizyonist, Aydınlıkçı ideoloji ve düşünceler ve benzerleri toplum katlarında çeşitli oranlarda yaygın bir etkiye sahiptir. Emperyalizmin vantuzları olarak uzanan kozmopolitizm, burjuva ideolojisi karşı devrimci duygu ve düşüncelerin odağında durmaktadır.

Bütün bu ideolojiler sadece devrimci değerleri değil bütün insani erdemler ve değerleri altüst etme yarışındadırlar. Halkın değerleri yağmalanmakta, yeni kılıklarla karşı-devrimci değerler olarak yaygınlaştırılmaktadır.

Feodal duygu ve düşünce bir yanıyla açık bir gericliğin temsilciliğini (çeşitli ahlâki değerler, v.s. olarak) yapmakta, bir yanıyla ise «devrimci» düşünce ile «yoğrulmakta»dır. «*Proleter Devrimci Kültürün*» ifade ettiği anleam kavranmadığından ve Proleter Devrimci Kültür kendi marksist eleştirisini geliştirememiş ve ortaya çıkmamış olduğundan, bazı «feodal» bir özellikte olan kültür ürünleri —açık gerici burjuva kozmopolitizmine karşı— «devrimci» sayılmaktadır.

Bütün gerici ideolojiler ve onların duyarlığı, devrimci kadrolar üzerinde de yoğun bir etkiye sahiptir.

Proletaryanın kendisi için sınıf olma mücadelesi, proleter devrimcilerin, hayatın her alanında etkin bir mücadele vermesiyle mümkündür. Devrim bütün bu mücadelelerin anlamlı bir toplamıdır. Bunu kavrayamamak, devrimi kavrayamamakla (devrim kavrayışsızlığıyla) eş değerdedir. Proleter devrimci safların ve genel olarak bütünüyle devrimci safların ortak gediği «kültür sorunu»dur derken bunu kastetmekteyiz.

Konuya girmez öncesinde şunu özellikle belirtelim ki «kültür» derken, salt «sanat ve edebiyattan» sözetmiyoruz. Biz kültürün bütünlüklü kavranışı derken, proletaryanın kültürü olan Marksizm-Leninizm'in bütünlüklü kavranışından, onun siyasi, felsefi, sanatsal, eleştirel, bilimsel boyutlarıyla kavranışından sözediyoruz.

Marksist—Leninist ideoloji ancak, ülkemizdeki hakim ideolojilere karşı hayatın her alanında bir mücadele içinden geçerek *millileşecektir*. Genel teorik doğrulara sırt vererek (Marksizm—Leninizmin uluslararası diliyle konuşarak) devrim stratejileri (siyasi devrim anlayışları) ithal etmekle, marksizmin millileştirildiğini sanmak, dürbünde görülen kişiyle elsıkışmaya çabalamak aynı şeydir. Ufukta görülen yere yürümek için, zorlu bir yol ve o yolda yürümenin zorlu binbir kuralı vardır.

Proleter ideolojinin hakim olmadığı her yerde şu yada bu oranda ve görünümde de olsa (son çözümde) burjuva ideolojisinin mevzileri vardır. Burjuva duygu ve düşüncelerden arınmanın biricik yolu, sınıf içinde ve hayatın her alanında, (hakim gerici ideolojilere karşı) etkin ve *bütünlüklü* bir devrimci mücadele vermektir. İşte bu noktada kültür mücadelesinin devrime ilişkin anlamına işaret ediyoruz.

Kültür mücadelesinin önemi devrimci güçler tarafından bugüne dek pek önemsenmemiştir. Bu eksiklik kendini acıyla hissettirmektedir. Birçok çalışma alanındaki hastalık ve kavrayışsızlığın, genel anlamıyla her alandaki basmakalıpçılığın, devrim güçleri içinde ikidebir hortlayan burjuvalığın, çeşitli şekillerde kendini dışa vuran idealizmin, aydınlar sorununun birtür-

lü çözülemeyişinin, devrimci etkinlikten yoksun yayıncılığın, (ve benzeri birsürü aksaklığın) temelinde bu sorun yatmaktadır.

Bugün proleter devrimcilerin ve genel anlamıyla bütün devrimci güçlerin ortaklığında bir *Kültür Cephesi* son derece önemli ve gereklidir.

Hangi siyasi devrim anlayışlarında olurlarsa olsunlar, genel kıstaslarıyla proleter devrimci bir özellik gösteren (taraftarların toplandığı) gruplar, hakim gerici ideolojilere karşı yükseltilecek olan Proleter Devrimci Kültür mücadelesinde ortak sosyal devrim anlayışına dayalı olarak birlik oluşturmalıdırlar. *Proleter Devrimci Kültür Cephesini*, bütün devrim düşmanı ve devrime engel hakim gerici ideolojilere karşı ortak mevzi kılmalıdırlar.

Bugüne dek gruplar bu sorunu ya hiç önemsemedi yada grupçu tutum ve davranışları aşamadılar.

Kültür sorununu kavrayışsızlığın doğal bir sonucu olarak «aydınlar sorunu»na da yanlış yaklaşılmaktadır. Çeşitli katlardan aydınların kazanılması, bir ideoloji sorunu olarak değil, salt kişisel iknaya dayalı ve siyasi devrim «ajistasyonu» olarak ele alınmaktadır.

Çeşitli uzmanlık alanlarında marksist tutumu hakim kılma, marksist mücadeleyi hayatın her alanında yaygınlaştırma yerine, grup propagandasına dayalı ve bendensen devrimcisin, benden değilsen burjuva aydınısın» zihniyetli bir yapıyı «devrimcilik!» saymışlardır.

Grupçu tutum kültür sorununa da yansımıştır. O grubun taraftarı üç beş saz aşığı biriki halk oyunu programıyla düzenlenen gecelerde kültür sorununun çözüleceği şanısına kapılan gruplar, şu sözkonusu kültür gecelerini da hi, grupların gruplara «küfür» alanı kılmıştır. İdeolojik mücadele sorunu ve Proleter Devrimci Kültür kavramı, içeriğinden boşaltılarak ele alındığında sonuç kaçınılmaz olarak budur.

Proleter Devrimci Kültür, Marksist-Leninist ideolojinin, hakim gerici ideolojilere karşı mücadelesi içinde gelişir. Bu sosyal devrim anlayışlarında genel anlamıyla ortaklık gösterenlerin (yani nihai amacında proletarya diktatörlüğü ve giderek sınıfsız toplum yanlısı olanların) güçbirliğiyle yükseltecekleri bir mücadele olmalıdır.

Bütün devrim önderleri soruna bu merkezde yanaşmıştır. Lenin'in konuya ilişkin düşünce ve davranışlarına bakılırsa açıkça görülecektir ki, o proletaryanın kendisi için sınıf olmasını hızlandıran, proleter duygu ve düşünceyi zenginleştiren, hakim gerici ideolojilere karşı proleter duygu ve düşünceyi temsil eden herkezi, (siyasi devrim anlayışında farklılıklar ve hatta büyük ayrılıklarda olsa) devrim unsurları olarak saymış ve devrimi bu unsurların uyumlu bir toplam olarak değerllndirmiştir. (Çok sık tekrarlanan bir örneği Lenin-Gorki ilişkisini hatırlatmakla yetiniyoruz.)

Öte yandan aynı Lenin siyasi devrim anlayışlarında da Bolşevik olan birçok kişiyi sosyal devrim sorununa dayalı kültür anlayışlarındaki gericilikleri nedeniyle acımasızca mahkûm etmiştir. (Gerek devrim öncesi gerek devrim sonrasında Bogdanov'la olan ilişkisindeki gibi.)

Devrimi hayatın bütün alanlarındaki devrimci mücadelelerin uyumlu bir bileşkesi olarak alan ve kadrolar sorununu uzmanların birliği olarak şekillendiren kavrayış bize rehberlik etmelidir. Bu bizim proleter devrimciliğimizin bir temel kıstası olmalıdır.

Türkiye'deki hakim gerici ideolojilere karşı sağır ve dilsiz olan grup yayın organları ve onların yazı kurulları, hertürden gerici duygu ve düşünceye karşı devrim güçlerinin korunağı olamaz. Bu sağır ve dilsizliğin marksist-Leninist ilkelere dayalı olarak kırılması gereklidir. Hertürden gerici duygu ve düşüncenin etkilemesine karşı korunaksız olan devrim kadroları, sürekli olarak yalpalanmaya mahkûmdur.

Proleter devrimci güçlerin (ve genel anlamıyla bütün devrim güçlerinin) ortak Proleter Devrimci Kültür Cephesi, bugün için önümüzdeki bir sorun ve sonderece titizlikle oluşturulması gereken bir devrim mevzisidir. Hakim gerici ideolojilere karşı mücadelesinde bir emekleme süreci yaşayan Proleter Devrimci Kültür, devrim sürecinde devrimin *temel;* devrim sonrasında sosyalist inşanın *biricik* kültürü olacaktır.

Grupların «aydın sorunu»na bakmada, «kültür sorunu»na bakmadaki *idealizmden* kaynaklanan tutumları, bizim çeşitli gruplar ve devrimci mücadele içinde edindiğimiz sıcak deneylerdir. Öte yandan gerek proleter devrimci saflarda ve gerekse genel anlamıyla bütün devrimci saflarda, kültür sorununa yönelik devrimci çabalar gösteren unsurların ve sayıları azımsanmayacak oranda yetenekli sanatçıların bulunduğunu da özellikle ve sevinerek belirtmeliyiz. Halk kitleleri devrimci güçlerin anodolunun dörtbir ucunda düzenledikleri «geceler»e büyük bir ilgi duymaktadır. Burjuva ölçüler içinde sıkışıp kalmış «sanatçı»ların kavramasına imkân v e ihtimal bulunmayan b i r ölçüde, halk kitleleri (özellikle de işçiler ve yoksul köylüler) devrimci güçlerin anadoluda düzenledikleri gecelere ilgi duymakta, bu geceleri doldurmaktadırlar.

Devrimci sanat ve e b e d iy a t devr i m m ü c a d e l e s i içinde önemli bir dinamizm yüklenmenin ve bir devrim silahı olmanın sancılarını taşımaktadır. Devrim hareketleri içindeki (ve özellikle de anadoludaki) birçok unsur bunun önemini kavramaktadır. Proletaryanın kendisi için sınıf olması ve halkın devrim mücadelesinin sonderece önemli bir mevzisi olan Proleter Devrimci Kültür Cephesi, özellikle de bütün bu unsurların güçbirliği ve anlamlı bir bileşkesi temelinde yükselecektir.

Bizler hayatlarını proleter devrimci mücadeleye adamış, bu anlamdan olarak devrim mücadelesinin birer sıra neferi olmaya çabalayan kişileriz. Devrimci mücadele içinden edindiğimiz çeşitli siyasi, kültürel, örgütsel deneylerimizi, bütün devrimci kadrolara aktarmayı ve devrimci mücadelenin deneyleri kılarak değerlendirilmesini sağlamayı artık bugün için gerekli bir görev sayıyoruz.

Birliğimiz esasta *Proleter Devrimci Kültür Cephesi*'ne ilişkindir. Birlikteliğimizi proleter devrimci güçlerin birlikteliğine yönelik bir anlamın yansıması olarak görüyoruz. Proleter devrimciliğin, partili devrimcilik; Proleteryanın aydını olmanın,, partili aydın olmayla eş değere kavuşacağı bir hat, siyasi hattımızı belirleyecektir. Bu en azından, enerjimizi yoğunlaştıracağımız bir amaçtır. Bu amacın önündeki yakın engel (devrimin birçok diğer temel alanlarında da olduğu gibi) *grupçu yapı*'dır

Bugün gruplar özellikle de sanatçı aydınlara grupları için kuvvet aşısı, bir moral unsuru, grup propagandisti gibi anlayışlarla yanaşmaktadırlar. «Grup çıkarları»nın hizmetinde olunması» talebi, kültür scorununu ikinci plana itmekte, sorunun çözümüne yönelik çabaları güçsüz ve sonuçsuz bırakmaktadır. Yine grupçu zihniyet farklı gruplardaki Proleter Devrimci Kültür unsurlarının bütünleşmesini de engellemektedir. Ve hatta grupçu zihniyet salt kendi «siyasi devrim» anlayışında olmadığı için, proleter devrimci bir aydını bir kalemde karalayabilmekte, onu yok saymakta yada «burjuvalığa» varana dek suçlayabilmektedir. Bu «görüyorsun varsın, görmüyorsam yoksun» (yani bendensen varsın, benden değilsen yoksun) anlayışı —sosyal bir olguyu yoksayma anlayışı— tipik bir *idealizm*'dir Biz bu idealizmi önümüzde kırılması gereken bir engel olarak görüyor ve daha bunun üstüne yürüme hazırlığında bile, devrimci mücadeleye yönelik sayısız deney yaşıyoruz. (Bu yazının bütünü içindeki her bir belirlemeyi dilendiği zaman canlı örneklerle açıklayabiliriz.)

Faşist, Feodal, Şovenist, Kemalist, Kemal Tahirci, kozmopolit, burjuva, revizyonist, Aydınlıkçı, mistik, islâmcı, popülist, sekter, salt propagandist,... gibi bir yığın ideoloji, duygu düşünce ve eğilimlere karşı sürdürülecek olan mücadele Proleter Devrimci Kültür Cephesinin eylem hattı olacaktır. Gerici, geriletici, devrim düşmanı, devrime engel, yoz, yozlaştırıcı, sapık ve saptırıcı gibi sonuçları olan ideoloji, duygu düşünce ve egilimlere karşı mücadele Proleter Devrimci Kültür Cephesinin eylem hattı olacaktır.

Devrimi zenginleştiren, karşı devrimi yaralayan ve zayıflatan, gerici barikatlarda gedikler açan, hertürlü kültürel arayış ve girişimin bir merkeze akıtılmasına; proleter devrimci kültür unsurlarının birleştirilip güçlendirilmesine, bu doğrultudaki eğilim ve çalışmaların yönlendirilmesine, proletaryanın devrimci mücadelesine halkımızın D H D mücadelesine akıtılmasına çabalıyacağız.

«Siyaseti kavramamak» «Proletaryanın devrimci çizgisini görememek» «burjuva, aydın sapması içinde olmak» «devrimin acılı gelişiminin dışına kaçmak» gibi suçlamaların çok kolayca sarfedildiği ve çok kolayca taraftar bulduğu günümüzde biz, bütün proleter devrimcileri proleter kültür mücadelesi önündeki, grupçu zihniyetten kaynaklanan gerici engelleri aşmaya «kolaycı» olmamaya; başta Marks, Engels ve Lenin olmak üzere bütün devrim önderlerinin kültüre, kültür mücadelesine, Proleter Devrimci Kültür Cephesine ilişkin görüşlerini kavramaya çağırıyoruz. (Biz bu görüşleri düzenli olarak yayınlayacak ve yaygınlaştırmaya çalışacağız.)

Özel anlamıyla proleter devrimci saflarda, genel anlamıyla bütün halk saflarında yaygınlaştırılacak olan proleter devrimci kültür mücadelesi, proleter devrimci ideolojiye ve sıcak devrim mücadelesine tabi olarak düşman ideolojilerle hesaplaşırken DHD'yi kendine siyasi eylem hattı bilecektir.

«Özde proleter —yani uluslararası—; biçimde ulusal bir kültür» olarak belirlediğimiz kültür anlayışımız; halk kültürünün zengin mirası, insanlığın yarattığı kültür zenginlikleri ve proletaryanın çağımızda insanlığa armağan ettiği kültürü kendine dayanak noktaları olarak alacaktır.

Halk kültürümüzün marksist bakış ayracıyla özümlemeye tabi tutulması, ve konuya ilişkin değerlendirmeler, yayınımızda önemli bir yer kapsayacak.

Sanat ve edebiyatın çeşitli dallarına ilişkin olarak görüş ve eleştiriler yayınlayacağız.

Gelenekçilik, ulusallık gibi birçok temel konuda gerek genel marksist doğruları aktaracak, gerekse Türkiye'ye ilişkin değerlendirmelerimizi yayınlayacağız.

Kürt ulusunun kültürel değerlerine karşı sürdürülen hertürlü şoven baskı ve asimilasyona karşı mücadele edecek, Kürt kültürü ile ilgili çalışmalar ve ürünler yayınlayacağız. Kürdoloji, kürtçe eğitim özgürlüğü, dilde ve alfabede özgür çalışma olanakları, kitle iletişim araç larında uluslara dil özgürlüğü, kitle iletişim araçlarında kürt kültürü kaynaklı ürünlerin kendi dilinde yayını için mücadele edecek, bu mücadelede önümüzdeki engelleri deşifre edip kırmaya çabalıyacağız.

Sınıf dışında bir mücadele değil, tersine sınıf içinde ve gittikçe sınıfla bütünleşen bir kültür mücadelesi geliştirmeye çalışmaktayız. «Dergi» olgusunu bir başlangıç değil, bir mücadele ürünü, bir mücadele sonucu olarak değerlendiriyoruz.

Yetenekli genç arkadaşlar tanıtacak, hertürlü olumlu kültür girişimine arka çıkacağız.

Sosyalist ülkelerde gelişen kültür-sanat anlayışları, kültüre-sanata ilişkin tartışmalar ve kuramsal yazılara her sayımızda yer vereceğiz. Özellikle, AEP'in ideolojik önderliği atlında Arnavutlukta gelişen proleter devrimci kültür ve sanat uzmanlarının, bilime felsefeye, ve müzik, tiyatro, edebiyat, resim, mizah gibi dallarıyla sanata ilişkin görüşlerini düzenli olarak yayınlayacağız.

Yetenekli genç arkadaşlar tanıtacak, hertürlü olumlu kültür girişimine arka çıkacağız. Yayınlanan siyasi yada kültür dergilerini düzenli olarak tanıtacak ve devrime yarayışlı her girişimin aktif destekçisi olacak, gücümüz oranında o çabalara hizmet edeceğiz.

Partizan sinema, Partizan tiyatro, Partizan fotoğrafçılık, afişçilik v.b. konularda dünya devriminin deneylerini aktaracak bu konuda uzman arkadaşlarımızın öğretici yazı ve ürünlerini yayınlayacağız.

Devrimci hareketlerin eylem çağrılarını yoldaşça karşılayacak ve üstümüze düşen görevleri başarmak için bütün gücümüzle çalışacağız..

Tek çözüm DHD; tek doğru ML'dir.

Devrimciler arasında düşmanlık körükleyen grupçuluğu yıkalım.

Gerici ideolojileri ve revizyonist emelleri hayatın her alanında deşifre edelim, darbeliyelim

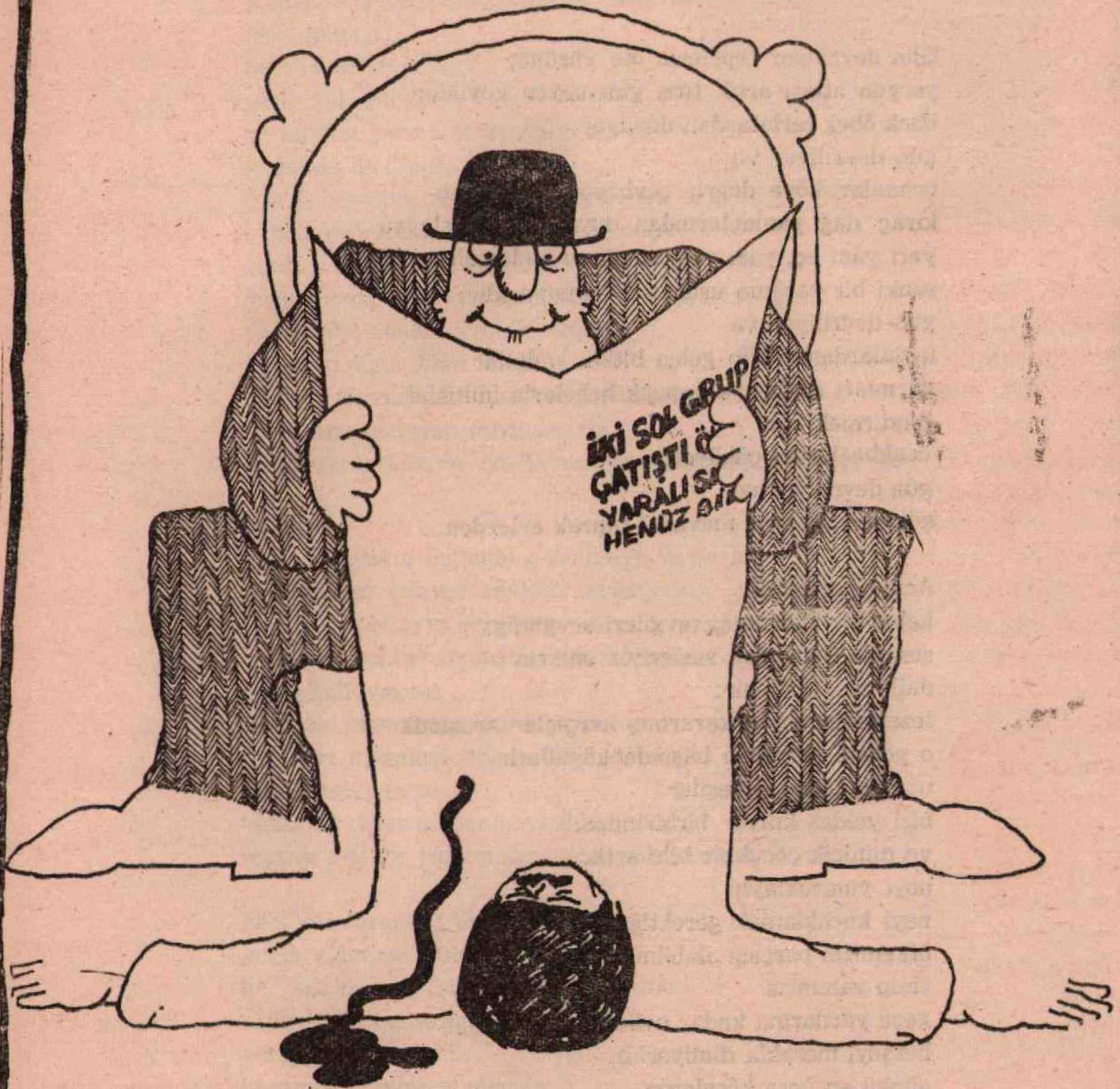
Gücümüzü, enerjimizi DHD mücadelesine akıtalım

Proleter Devrimci Kültür Cephesi'ni güçlü bir devrim mevzisi kılalım

Yaşasın Marksizm—Leninizm yüce ideolojisi

Yaşasın Proleter Devrimci Kültür Mücadelesi

YILMAZ GÜNEY — NİHAT BEHRAM

İKİ SOL GRUP
ÇATIŞTI
YARALI
HENÜZ
K.ÖMER

NİHAT BEHRAM

HİÇ BAKILMAMIŞ BİR YERİNE DOĞRU UFKUN

Gün devriliyor tepelerin öte yüzüne;
yorgun atları artık tırıs gidemeyen köylüler
öbek öbek tarlalardan dönüyor;
gün devriliyor ve
çobanlar köye doğru çeviriyor sürülerini,
kıraç dağ yamaçlarından duyulmaya başlayan
yarı yanı aç, yarı yanı sütsüz o melemeler
sanki bir yaranın usul usul kanamasıdır;
gün devriliyor ve
tarlalardan dönüp gelen bitkin kadınlar
karınları sırtlarına yapışık bebelerin iniltisini
dindirmek için
ocakbaşlarına çöküyor,
gün devriliyor ve
gökyüzü gizliyor mavisini toprak evlerden...

Acıları acımızdır
kahırları kahrımız, sevgileri sevgimiz;
sesimiz tutuşunca sesleriyle onların
dallanır, filizlenir;
tezeklerin isiyle kararmış kerpiçler arasında
o yoksul sofraları başında köylülerin
uzayıp giden söyleşiler
bizi yoldaş kılıyor birbirimize;
ve minicik çocuklar bile artık
neyi yumruklayıp
neyi kucaklamak gerektiğini bilebilmek
öfkemizin parçası olabilmek için
sinip yanımıza
gece yarılarına kadar uykuya kapılmadan
herşeyi merakla dinliyorlar,
çünkü en ücra köşelerde
en ücra acıların bile
kardeşi olan yüreğimiz
devrim ateşiyle sarıyor hepimizi...

Gelinleri, danaları,
kuzuları, balaları,
aşları, ekmekleri üstüne yemin ederken onlar
biliyorlar ki artık
bu zulmün pençesinden kurtulabilmek için
kızıl ışıltılar gerekli;
ahlatların, yoncaların, buğdayların
cesaretin üstüne ölümüne edilen o yeminler
ısınan devrim duygusundan başka nedir?

Demek ki bitecek bu tepelerin
her bahar böyle acıyla yeşermesi,
yoksulu toprak başında böyle ikibüklüm bırakıp
dize getiren
bu vahşet bu sefalet
yerle bir edilecek;
ne kurşun yalımı önleyebilir bunu
ne tehdit ne dipçik darbeleri;
çünkü başağın dibine damlayan ter
çünkü geceleri köye sinen yorgunluk
artık kara bir ter, kara bir yorgunluk değil;
düşündükçe dağıtıyor köylüler onu karartan sisi;
ve sadece acılar değildir artık
içimizde döne döne kuduran,
kökleri toprağında direşken fidanlar gibi
nabzımızı zorlayan duygular da var,
yenilmez tutkularla silahlanan duygular...

....

Gün tarlaların üstünde çözülmeye başlarken
birer ikişer çıkıyor köylüler evlerinden,
kadınlar sırtlayıp bebelerini düze iniyor,
çobanlar çoktan aşmıştır karşıki tepeleri;
gün çözülüyor ve
uzaktan yaban güvercinler uçuyor;
gökyüzü masmavi bir boşluğa dönüştü;
gün çözülüyor ve
alnını köylülerin alnına yaslıyor güneş,
toprak yudum yudum emiyor damlayan teri...

Etekleri sararmış bir bayırdan
geçip giderken şimdi
hiç bakılmamış bir yerine doğru ufkun
söylediğim bu şarkı
yurdumun şarkısıdır,
kıvranışı gitgide kızıllaşan
o sevgili yurdumun

1978

CİĞERHUN

Çağımızın en büyük Kürt ozanı olarak bilinen CİĞERHUN, 1903 yılında Mardin'in Gercüş ilçesine bağlı Hesar köyünde doğdu. Asıl adı Şeyhmus' tur.

Birinci Dünya Savaşı sırasında ailesiyle birlikte Suriye'ye göç ederek Kamışlı'ya bağlı Amude nahiyesine yerleşti. Küçük yaşta çobanlık ve ırgatlık yaptı. Daha sonra köy medreselerinde din öğrenimi gördü. Irak ve İran medreselerini dolaştı. İlk şiir kitabı 1945 yılında «Divan» adıyla yayınlandı. Bu kitaptaki şiirlerinde Kürt milliyetçiliği temasını işleyen Ozan, 1954'te «Sewra Azadi» (Özgürlük İhtilâli) adlı ikinci şiir kitabını yayınladı. Bu şiirlerin de Kürt sorununu devrimci açıdan ele alan Ciğerhun, ayrıca Ortadoğu bölgesindeki ve dünyanın diğer bölgelerindeki sorunlara ve gelişmelere de büyük yer verdi ve tüm bu sorunları aynı açıdan yansıttı. Ozan'ın üçüncü şiir kitabı ise 1973 yılında «Kime Ez» (Kimim Ben) adıyla Beyrut'ta yayınlandı. Ciğerhun'un ayrıca, Kürt köylülerinin toprak mücadelesini konu alan «Reşo'yê Darê» (Darlı Reşo) adlı bir hikâye kitabı ile Kürt dili üzerinde çeşitli inceleme kitapları vardır.

Birçok kez tutuklanan ve ağır işkencelere maruz bırakılan Ciğerhun'un «Haydi Bırak Şikâyet Etmeyi» adlı şiirinin Kürtçesi ile bu şiirin 10 Mayıs 1978 tarihinde yitirdiğimiz Ozan ve Yazar Gani Bozarslan tarafından yapılmış Türkçe çevirisini sunuyoruz.

HAYDÊ GILÎ MEKE

Be derê serayê gundî bûne leke
Yek dıbêjî ê dî: «Haydê derî veke
Madem rê nas nakî xwelî'l serê xwe ke
Haydê gılî meke
Dev jı we ber nadın, çıqa hun bı gazın
Axa qadâ nadî çıqa hun bı bazın
Mêrê weke şeke xwelî'l sere xweke
Haydê gılî meke
Lı hev hun bı pırsın, destê hevdî bıgrın
Jı Axe metırsın, ma qey hun'â bımrın?
Hun bîstın, ew yeke, xwelî'l serê xwe ke
Haydê gılî meke
Gılî lı cem kê kın, tev hevalên wî ne
Ma wê serî jê kın? tev borcewazî ne
Perê xwe xerc meke, xwelî'l serê xweke
Haydê gılî meke
Roja intîxabê, we da destên wî dar
Îdî gılî nabê, çıqas bıkî hawar
Bes, çavê xwe veke, xwelî'l serê xweke
Haydê gılî meke
Ev peşkên baranê, yeka yekan têne xwar
Lê ko hevdî dıgrın, dıbın lehî, dıjwar
Carek lê meyze ke, xwelî'l serê xweke
Haydê gılî meke
Hesın jı axê ye, bınê çıqas hışke
Tıji wek axâye, lı ber dıbî mışke
Hışyar û feneke, xwelî'l serê xweke
Haydê gılî meke
We ber dıdî hevdî lı ser we dılîzî
Sîh sale ez dıbêjım, hâ jî nabîhîzî
Desthılanîn çeke, xwelî'l serê xweke
Haydê gılî meke
Ev bı gılî nabî, zû zû hev bıbênın
Dıvê mılet rabî, lı ber dest hılênın
Tevde bıbın yeke, xwelî'l serê xweke
Haydê gılî meke
Teqtîka rêzana bıgrın pırolêtar
Welat bı parêzın, jı dıjmın û neyar
Ev rê ne heneke, xwelî'l serê xweke
Haydê gılî meke
Serê koledaran dıvê embışkênın
Paşva qad û hesın, bı zor em bıstênın
Hevalan peyde ke, xwelî'l serê xweke
Haydê gılî meke».

HAYDİ BIRAK ŞİKAYET ETMEYİ

Hükümet konağının kapısında toplanmış köylüler
Biri diyor ki diğerine: «Haydi aç kapıyı
Yolu bilmiyorsun madem, toprak başına senin
Haydi bırak şikayet etmeyi
Rahat bırakmazlar sizi, ne kadar yakınsanız da
Ağa vermez toprakları, ne denli koştursanız da
Tarak gibi adamdır o, toprak başına senin
Haydi bırak şikayet etmeyi
Sorun birbirinizi, verin el - ele
Korkmayın ağadan, ölür müsünüz sanki!
Siz yirmi, o ise birdir; toprak başına senin
Haydi bırak şikayet etmeyi
Kime yapacaksınız şikayetinizi, onun arkadaşları hepsi
Kellesini mi uçururlar sanki! burjuvazidir hepsi
Paranı harcama boşuna, toprak başına senin
Haydi bırak şikayet etmeyi
Onun eline siz verdiniz sopayı, seçim günü
Şikâyet etmek olmaz artık ne denli feryat atsen de
Yeter, aç gözünü artık toprak başına senin
Haydi bırak şikayet etmeyi
Şu yağmur damlaları, birer birer düşerler ya,
Ama tutunca birbirlerini, yaman bir sel olurlar
Bak bir kez onlara, toprak başına senin
Haydi bırak şikayet etmeyi
Demire bak ne kadar serttir; oysa topraktandır o
Ama önünde fare kesildiğin ağa gibi tıknaz ve doludur o da
Uyanık ve oyunbazdır ağa, toprak başına senin
Haydi bırak şikayet etmeyi
Sizi birbirinize düşürüp, tepinip oynuyor üzerinizde
Otuz yıldır söylüyorum bunu, hala duymadın mı sen!
Senin silahın ise el kaldırmaktır, toprak başına senin
Haydi bırak şikayet etmeyi
Şikayetle olmaz bu, çabucak görün birbirinizi
Halk ayaklanıp el kaldırmalı ağanın önünde
Birlik olun hepiniz, toprak başına senin
Haydi bırak şikayet etmeyi
Ustaların taktiklerini uygulayın proleterler
Koruyun vatanı düşmanlardan
Şakaya gelmez bu yol, toprak başına senin
Haydi bırak şikayet etmeyi
Kölecilerin kafasını kırmalıyız biz
Sonra toprağı da, demiri de zorla almalıyız biz
Arkadaşları bul sen, toprak başına senin
Haydi bırak şikayet etmeyi».

oğluma hikayeler

YILMAZ GÜNEY yazdı, HASLET resimledi.

Hayata seyirci kalmak kötüdür oğlum

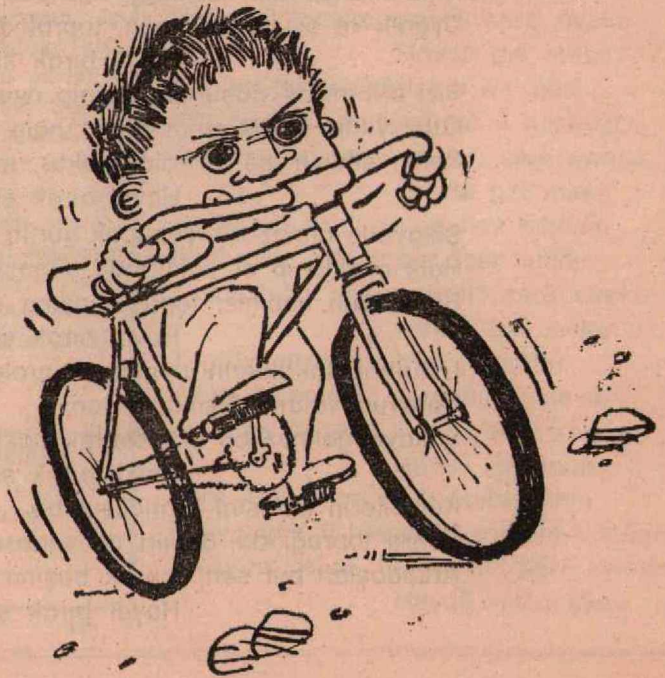
Bisiklete binmesini yeni yeni öğreniyordu. Dengesini tutturamadıkça düşüyordu. Dizi, kolları acıyordu düştükçe. Çocuk, dizinin ve kollarının acısına aldırmıyordu; fakat, düşmesine gülen, kendisiyle alay eden çocukların tavırları cesaretini kırıyordu. Onlar güldükçe, kendi - kendine söyleniyordu:

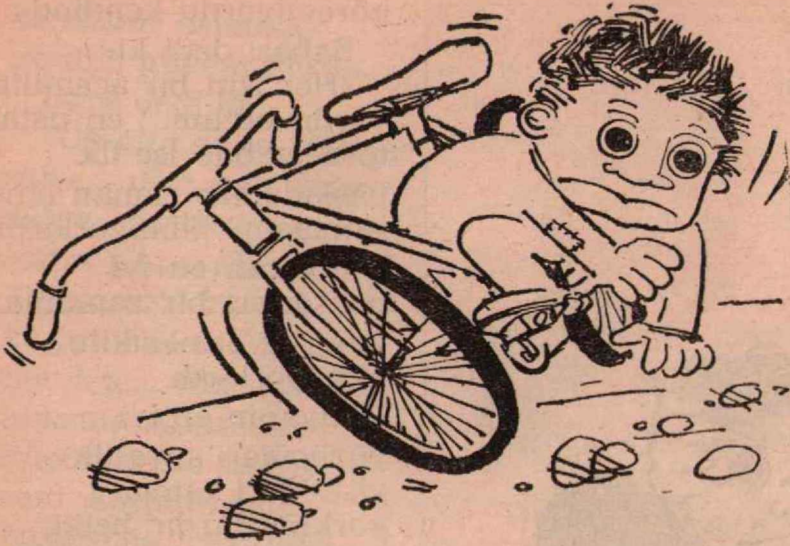
«Ben bisiklete binmesini öğrenemeyeceğim galiba!»

Toz - toprak içinde, frensiz, çamurluksuz çıplak kiralık bisikletlerle düşe - kalka bisiklete binmeyi öğrenmeye çalışan bütün çocuklar içinde en çaresiz, en beceriksiz kendini görüyordu. Bir çeşit güvensizlik sarmıştı bedenini.

Üzgün, kolları, dizleri, ayakları ağrılar içinde eve döndü. Pantolonu, gömleği yer yer yırtılmıştı.

«Yine mi bisiklet?» dedi annesi öfkeyle. «Hergün bir yerini yırtıyorsun. Bıktım senden! Bir gün de kafanı kıracaksın, o zaman kurtulacağım

senden.»

«Bir daha bisiklete binmeyeceğim» dedi çocuk.

«Çok şükür aklın başına geldi» dedi annesi. «Bak buna çok sevindim işte.»

Çocuk, kırık yüreğini dolduran gülüşmelerin etkisini atamıyordu üstünden. Kendisiyle alay eden çocuklara için için kızıyordu.

Annesi sordu:

«O kadar söyledim sana, dinletemedim... binme şu bisiklete, dedim... bütün harçlığını götürüp o kel bisikletçiye verdin. Şimdi n'oldu da birden vazgeçtin bu işten, anlamadım... neden?»

«Öğrenemeyeceğime aklım kesti...» dedi çocuk. «Gülüyorlar bana. Ben düştükçe çocuklar gülüyorlar bana, dalga geçiyorlar benimle. Ben de bir daha gitmeyeceğim oraya.»

«İyi edersin» dedi annesi. «Bisiklete vereceğin parayla kendine birşeyler alır yersin. Şeker yersin, leblebi yersin. Zaten kıracaktın biryerini... iyi oldu. Gel seni bir öpeyim.»

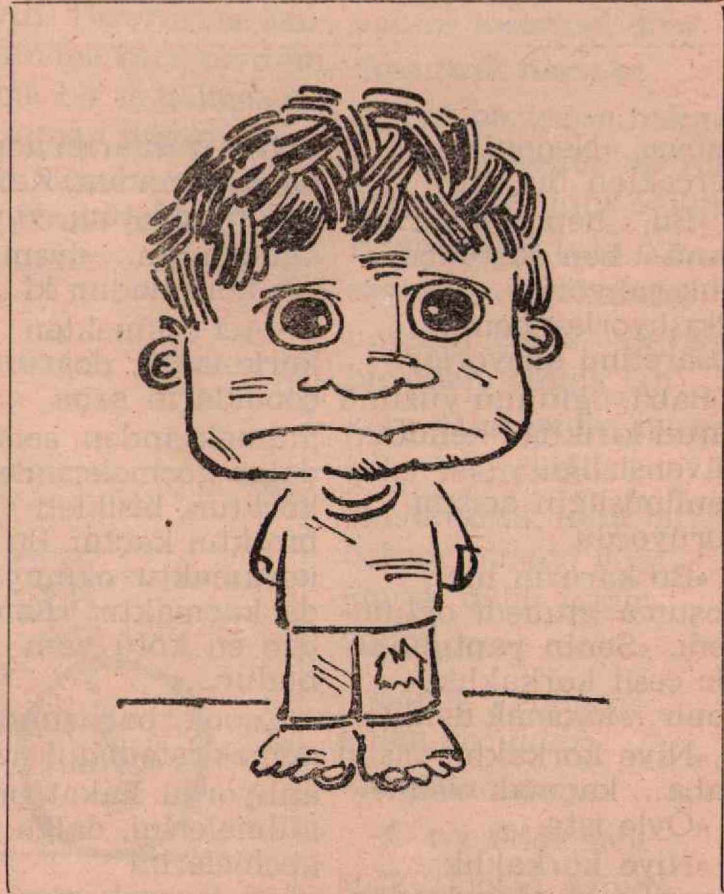
Akşam babası eve dönünce annesi dedi ki:

«Haberin var mı? Oğlun bisiklete binmekten vazgeçti artık...»

«Niye?» dedi babası.

«Çocuklar gülüyorlarmış... seninki düştükçe dalga geçiyorlarmış.»

«Öyle mi?» dedi

babası. «Nedeni gerçekten bu mu?»

«Bu... hep gülüyorlar bana... ben düştükçe ıslık çalıyorlar, alkışlıyorlar beni, cesaretimi kırıyorlar.»

Baba, oğlunun yüzünü saran kırıklığı, kendine güvensizliği, yenilmişliğin acısını görüyordu.

«Bu kararın hiç hoşuma gitmedi oğlum» dedi. «Senin yaptığına bir çeşit korkaklık denir... kaçmak denir...»

«Niye korkaklık olsun baba... kaçmak olsun?»

«Öyle işte...»

«Niye korkaklık olsun... o kadar düştüm, kolum yanlarım acıdı, hiç ağlamadım. Kafamın üstüne düştüm, yine ağlamadım... düşmekten hiç korkmadım ki...»

«Acı çekmekten korkmadın, doğru. Ama çocukların sana gülmelerinden, seninle dalga geçmelerinden korktun, bisikleti bıraktın kaçtın. Bu da korkmaktır oğlum, bu da kaçmaktır. Hem de işin en kötü yanı budur...»

Çocuk, babasının ne demek istediğini az - çok anlıyordu. Fakat, onların gülmelerini, dalga geçmelerini göğüsleyecek gücü göremiyordu kendinde.

Babası dedi ki:

«Her işin bir acemiliği vardır oğlum... en usta terziler bile işe ilk başladıkları zaman iğne tutmasını bilmiyorlardı. Dünyanın en iyi boksörleri bir zamanlar yumruk nasıl sıkılır, bilmiyorlardı. Dünyanın en iyi yüzücüleri suya ilk girdikleri zaman korkmuşlardır belki. Buna benzer çok şey sayabilirim sana.»

Oğlunun yüzündeki tepkileri inceledi bir süre.

Sonra dedi ki:

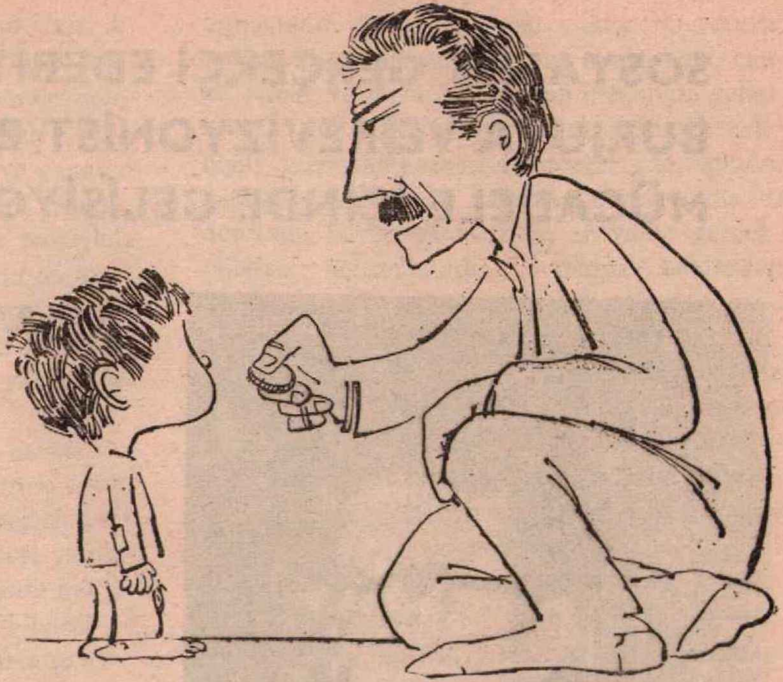
«Yarın ilk işin doğru kel bisikletçiye gitmek olsun. Al sana para... sakın o çocukların tavrı korkutmasın seni. Sana gülecekler, seninle dalga geçecekler, hiç aldırmayacaksın onlara. Onlara inat öğreneceksin bisiklete binmeyi. Kafan kırılacak, gözün yarılacak, ama öğreneceksin. Her iş böyledir oğlum... her iş başlangıçta zor gelir adama... birtakım insanlar, öğrenmeye yeni yeni başlayan insanları küçümserler, onları hoşgörürler... sanki onlar analarının karnında öğrendiler ustalıklarını... anladın mı beni?»

Çocuk babasının inançlı, kararlı yüzünde,

kendisine aşılamak istediği güveni gördü.

Baba dedi ki:

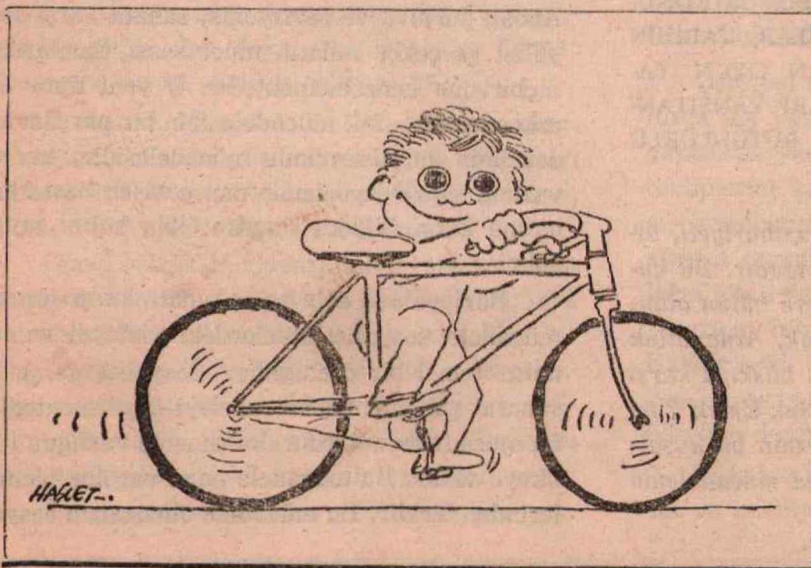
«Üç gün daha gülerler sana... dört gün daha dalga geçerler... sonra... sonra n'apacaklar? Yalnız bisiklet konusunda değil, her her işte... kimseye aldırma, kimsenin küçümseyen bakışı seni korkutmasın... başarmak için çalış, çırpın...»

«Ne güzel akıllar veriyorsun çocuğa...» dedi anne.

Baba oğlunu kucakladı, bir çeşit sarsalayarak...

«Bak sana ne anlatacağım» dedi. «Bu annene kalırsa sen hapı yutarsın oğlum. Çünkü senin annen tıpkı benim anneme benziyor. Benim annem de böyleydi, beni çok severdi. Titrerdi üstüme. Ailenin tek çocuğuydum. Başıma bir iş gelmesin diye, aman ağaca çıkma oğlum, düşersin... aman suya girme oğlum, boğulursun... aman kimseyle güreşme, bir yanını kırarsın, diye diye beni herşeye seyirci bir insan haline getirdi. Hayata seyirci kalmak kötüdür oğlum. Hayatın iyi, uslu bir seyircisi olmaktansa, hayatın içinde başarısız bir adam olmak bin kere daha iyidir. İyi bir boks seyircisi olmaktansa, kötü bir boksör olmayı göze almak daha iyidir oğlum...»

Çoçuk kendisine gülen çocukları düşünüyordu.

«O çocuklar seni korkutmasın oğlum» dedi baba.

SOSYALİST GERÇEKÇİ EDEBİYAT BURJUVA VE REVİZYONİST BASKIYA KARŞI MÜCADELE İÇİNDE GELİŞİYOR

İSMAİL KADERE

Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti
Meclis Üyesi
Arnavutluk Yazarlar ve Sanatçılar Birliği
Başkanlar Kurulu Üyesi

BURJUVA VE REVİZYONİST BASKIYA KARŞI MÜCADELE HERKESİN DAVASI HALİNE GELDİĞİ ZAMAN; HERKES —ŞAİRLER VE ELEŞTİRİ UZMANLARI, KUŞATMA SORUNUNU İŞLEYEN SANATÇILAR VE SOSYALİZMİN BÜYÜK KONULARINI İŞLEYENLER, ROMANCILAR, TARİHİN ÖNEMLİ KONULARINI ANLATAN OYUN YAZARLARI VE ÇAĞDAŞ SORUNLARI YANSITANLAR— ONA KATILDIĞI ZAMAN BÜTÜNLÜKLÜ VE ETKİLİDİR.

Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti, bilindiği gibi ikili bir kuşatma altındadır. Bu kuşatma, kültür de dahil olmak üzere bütün alanlara yayılmaktadır. Sonuç olarak, Arnavutluk yazarlarının ve sanatçılarının bu baskıya karşı sürdürdükleri mücadele, Arnavutluk Emek Partisi önderliğinde Arnavutluk halkının bu kuşatmayı parçalamak için sürdürdüğü mücadelenin bir parçasıdır.

Tarih, edebiyatta çeşitli ekoller, akımlar ve çizgiler arasında birçok mücadelelere tanıktır. Ancak burjuva ve revizyonist sanata karşı sosyalist gerçekçi sanatın mücadelesi, bunlardan hiçbirisine benzememektedir. O yeni tipte bir mücadeledir, sınıf mücadelesinin bir parçasıdır, devrimin karşı-devrimle mücadelesidir, burjuvazinin ve revizyonizmin can çekişen hasta sanatına karşı sağlıklı sanatın ölüm kalım savaşıdır.

Burjuva ve revizyonist sanata karşı sürekli mücadele, sosyalist ülkelerdeki edebiyat ve sanatın temel bir özelliğidir. Sosyalist gerçekçi sanatın gelişimi bu mücadeleyi öngörmektedir, bu mücadelenin durdurulması onun varlığını tehlikeye sokar. Bu mücadele onun varoluş biçimlerinden biridir. Bu mücadele olmaksızın sosya-

list gerçekçi sanat olamaz. Bu mücadelenin dışında kalan bir sanat eseri halka yakın olamaz.

AEP 7. Kongresi bir kez daha bu mücadelenin anlamını ve gereğini yeniden önemle belirtti. Bu mücadele devrimci yazarlar ve sanatçılar için, sürekli bir eylem, büyük bir okuldu; bundan sonra da öyle olacaktır. Bu mücadele sanatçıların hayatı tanıma çabalarının bir parçasıdır, bundan sonra daha da fazlasıyla öyle olacaktır. Yalnızca böyle bakıldığında bu hayatımızda ve yarattıklarımızda gerçek yerini alacaktır.

Burjuva ve revizyonist baskıya karşı sürdürülen bu mücadele, sınıf mücadelesinin ayrılmaz bir parçasıdır ve süreklidir. Sosyalist gerçekçi edebiyatın tarihi, diğer özellikleri yanısıra, aynı zamanda, karşı-devrimci sanatla mücadelenin tarihidir. Burjuva revizyonist baskı özellikle son yıllarda sürekli olarak artmıştır.

Önümüzdeki yıllarda bu baskı azalmayacak tersine, daha da yoğunlaşacak ve sinsi bir kılığa bürünecektir. Bu yüzden bu baskıya karşı sürdürülen, mücadele görevimiz artmakta ve daha da önem kazanmaktadır.

Enver Hoca Yoldaş 20 Aralık 1974'de yaptığı konuşmasında, emperyalizmin insanları ve toplumu yozlaştırmaya yönelik propagandasının hiç bir zaman günümüzdeki kadar şiddetli ve çeşitlilik arzeder olmadığını belirtmiştir Bu kesimin bütün yazar alayları dünya karşı-devrim ordusunun bir parçasıdır. Onların mutfağı gece gündüz insanların değerini düşüren çeşitli, zehirli yemekler üretir Son on yıllarda eski burjuva mutfağına bazı durumlarda daha beceriksiz bir etkisi olan, fakat ötekilere göre kurnaz olan revizyonist mutfak eklenmiştir.

Bunların, dünyadaki ilerici güçlerin kuşatılmasını daha da güçlendirmek için yaptıkları iğrenç ittifak ve birbirleriyle bütünleşmeleri, bunları daha da tehlikeli yapmaktadır.

Genel olarak burjuvazinin ve revizyonizmin duygularının bir ifadesi olan bugünkü burjuva ve revizyonist edebiyatı tümüyle hastalıklı bir ruh sarmıştır. Onun yüzündeki toz ve boyalardan oluşan maskeyi kaldırırsak, yüzündeki ölüm solgunluğu görülür. O yenilgiyi, bozgunu vazetmektedir, çünkü kendisini yaratan temel ile birlikte yokolmaktadır, o kötümserliği vazetmektedir. Çünkü geleceği yoktur; O yıkılışı, anlamsızlığı, mantıksızlığı vaz etmektedir, çünkü zaman ve mantık açısından insanlığın gelişiminde onun varolma koşulları yoktur. Bu edebiyat, güneşten korkan, miktoplar gibi, ışıktan, sağlıktan açıklıktan, hayattan ürkmektedir. O devrimin büyük sanatından, sosyalist gerçekçilikten korkmaktadır, o dünya haklarının muazzam halk sanatlarından korkmaktadır, o geçmişteki büyük klasiklerden korkmaktadır. İlk bakışta, bu edebiyat ve sanat yeryüzünde egemenlik kurmuş izlenimi bıraksa da, gerçekte o tecrit olmuş ve dışlanmıştır. Onun egemenliği bir aldatmacadır, çünkü Marksizm-Leninizmin bize öğrettiği gibi tarihin akışını hiç bir güç durduramaz. Bu yüzden burjuva ve revizyonist sanata karşı mücadele kazanılan ve mutlaka kazanılabilecek bir mücadeledir. Bu mücadele içinde devrimci sanat önemli zaferler kazanmış olup, daha da önemli zaferler kazanacaktır.

Revizyonizm ve burjuvazi, kendileri için sözkonusu olan tehlikeyi hissetmekteler, bu yüzden edebiyat ve sanattaki güçlerini yeniden düzenlemeye çabalıyorlar. Onlar gelişimi olmayan bir hareket içindedirler; ardı sıra yeni akımlar ortaya çıkarılmakta, ortaya sürülen her yeni akımın pisliği teşhir olunca unutulmaya terkedilmekte, sahneden çekilmektedir. Tekrar tekrar sergilenen bu oyun, deneysiz yeni unsurlar arasında yanlış görüşlerin yaygınlaşmasına neden olmaktadır; bu oyun bir daire etrafındaki kısır bir döngüden başka bir şey değildir ve en ufak bir gelişme nişanı da bulunmayan bir tembelleşmedir.

Çürüyen burjuva ve revizyonist sanat, yalnızca dış yüzlerinde, ambalajında değişiklikler yaptıkları yenilenmiş hilelerin, modası geçmiş tertiplerini kullanmaktadır. Gerçeğin bozulması, insanlıktan uzaklaşma, ideoloji düşmanlığı, siyaset dışılık, kapalılık, sınıf dağılımı, kararların iptali ve bunun gibi eğilimler modern burjuvazinin büyük özenle seçilmiş hedefleridir. Bunlar eski, çürümüş burjuva sanatının çöplüğünden, orta çağlar ya da barbarizmin bataklığından devralınmıştır.

Eğer biz günümüzdeki süper devletlerin sanat ve edebiyatlarının aldığı çeşitli görünümle-

ri incelersek, onların tarihin çeşitli aşamalarında tekrarlanmış olduğunu görürüz. Geçmişin bütün büyük saldırgan devletleri tarafından bir süper—sanat yaratma çabası gösterilmiştir. Bugün Brejnev'in «Kültürün enternasyonalleştirilmesi» ile ilgili tezinin paslı çeşitleri tarih müzesinde yatmaktadır. Eski Romalı militaristler halkları egemenlik altına almayı kolaylaştırmak için böyle bir sanat yaratmaya çalıştılar. Aynı şeyi Bizans İmparatorları, Romalı fatihlerin kötü birer kopyası olan İtalyan faşistleri de denediler, günümüzde de Amerikan-İngiliz-Sovyet emperyalistlerin hepsi aynı şeyi deniyor.

Süper devlet bürokratik cihazının büyük desteğine karşın süper kültürler daima başarısızlığa uğramaktadır. Onlar, süper devletler tarafından değil, küçük ya da büyük olsun, daima halklar tarafından yaratılmış ve yaratılacak olan dünya kültürüne hiçbir yarar sağlamazlar.

Onlar, edebiyatın ulusal karakterini, bayağı folklorculuğa, turistlerin dikkatini çekecek bir şeye indirgemeye çalışıyorlar. Amerikan emperyalistlerinin iki Amerikadaki yerli halkların kültürlerinin ulusal karakterine yaptıkları budur.

Sovyet sosyal emperyalistleri de kendi egemenlikleri altındaki milliyetlere aynı şeyi, şüphesiz daha ince bir biçimde yapmaya çalışmaktadır. Her ne kadar Sovyet edebiyatında, ulusal duyguların çiçek açması, şeklinde laflar ediliyorsa da herkes çok iyi bilmektedir ki, Sovyetler Birliğinin çeşitli cumhuriyetlerinde edebiyat alanında bura halklarının geri planda yerliler olarak muamele gördükleri kültürel çöl bölgeleri bulunmaktadır.

Bir çeşit süper devlet sanatı yaratma çabası günümüzdeki burjuva ve revizyonist çürümüşlüğün açık bir ifadesidir. Onlar bu yozlaşmışlığın hedeflerinin bir kısmına ulaşmışlardır. Onun sahte görkemi, Alman intikamcılığı zamanının sahte görkemini andırmaktadır. İster burjuva olsun, ister revizyonist olsun, emperyalist sanatın büyüklüğü, demokratik devletler, ilerici halklar ve dünya proletaryasına karşı yapılan baskının bir biçimidir. Bu büyüklüğün araçları ile, onlar diğerlerini kendi ülkelerinin büyüklüklerine, zenginliğine özendirmeğe çalışmaktadırlar. Bütün bu hastalıklı büyüklüğün, böbürlenişin altında yalnızca aşağılık konular yatmaktadır. Süper güçlerin sanatı, baştan aşağı bütünüyle değersiz konuların sanatıdır. Yapay biçimlere, tekniğe, kozmik konulara gösterilen merak, kendilerindeki yoksulluğu, önemsizliği, hastalıkları gizlemek içindir. Düşüncelerindeki önemsizlik, günümüz burjuva ve revizyonist sanatın temel niteliğidir.

Bu yüzden burjuva ve revizyonist sanatın sözde gelişmesi, yalnızca derin bir durgunluğu, yaşlılık sonucu zayıflayan yüzünü gizliyor, görünüşteki görkem ise özündeki cüceliği saklıyor. Enver Hoca Yoldaş, modern revizyonizmin ve burjuvazinin tutucu özünün derin bir Marksist-Leninist çözümünü yaparak, «bize tutucu diyenlerin asıl kendileri tutucudur» demiştir. Bu olguların mantığıdır. Onlar modası geçmiş eski düzeni korumaya ya da yeniden inşa etmeye çalıştıklarından, kendileri ile ilgili tanımlamalarını bir yana bırakırsak, onlar özleri itibariyle tutucu, hem de aşırı tutucudurlar. Aynı şey onların sanatları içinde geçerlidir. Bugünkü çürümüş burjuva edebiyatının, birçok eserinin ruhuyla, özüyle, biçimiyle İncil'i, Tevrat'ı, Kuran'ı, Talmut'u (Yahudilerin kanun ve tefsir kitabı için) ve karanlık çağlara ait diğer kalıntıları hatırlatıyor oluşları rastlantı değildir. En fazla göze görünen olgulardan biri de revizyonist sanatın, çürümüş sanattan ödünç aldığıdır. Kutsal Johannes'in vahiyi ve Apocalypse revizyonist pastifistler için en sevilen konulardandır. Apocalypse onlar için devrim ve devrimci mücadele demektir.

Tufan'a ilişkin vazıyla, devrimci ve ilerici halkların cesaretini kırmayı amaçlayan dünyanın bütün dinleri gibi, Amerika ve Batı Avrupa'daki kitaplarda ve filmlerde de felaketin geleceğine dair konular alabildiğine yaygındır. Burjuvazi ve revizyonistler dinlerin zehirli kuyusundan birçok şey çekmekte ve çekmeye devam etmektedir. Bu nedenle onların sanatı çürümüşlük kokmaktadır. Revizyonist ve karşı-devrimci örneklerden biri olan Soljenitsin'in «İvan Denisoviç'in hayatında bir gün» adlı eserinin bugünkü Rusça ile değilde, Eski Rusça'ya yakın olan eski bir dille yazılmış olması rastlantı değildir.

Tıpkı bunun gibi karşı-devrimci bir yapıt olan Pasternak'ın «Doktor Jivago»su ortadadır ve yer yer eski ilahileri andırır.

Liberalizm ile tutuculuğun birlikte bulunması, yozlaşmış ve gerici yazarlarda sık sık görülen bir özelliktir. Kendilerinde aşırı liberalizm ile aşırı tutuculuğun birarada bulunduğu Fichta, Koligi ve Konica gibi son derece gerici Arnavutluk yazarları buna açık bir örnektir.

Konica'nın Arnavutluk monarşisinin lirik şiirinin hizmetinde olması, Avrupa'nın çürümüş modern çevrelerine yakın olması ve hatta onların ustası olması rastlansal değildir.

Aynı durum bugünkü Sovyet edebiyatı içinde geçerlidir. AEP 7. kongre raporunda, Sovyet yazarlarının ve sanatçılarının «kast haline geldiği, Sovyet Sosyal emperyalizminin karşı-devrimci, şövenist, yayılmacı siyasetinin hizmetinde olduğu» söylenmektedir. Bugün Sovyetler Birliğinde Liberaller ve tutucular olmak üzere iki grup yazar vardır. Bunlar birbirlerine karşılarmış gibi görünmekte olup, polemik ve tartışmalarda uzlaşmacıdırlar ve özel magazinler çevresinde toplanmışlardır. Sovyet yönetimi bunların varlığına hoşgörülü davranmakla kalmamakta aynı zamanda onları korumaktadır. Bu niye böyledir? Bunun yanıtı çok basittir: Sovyet Sosyal Emperyalistlerinin bu iki gruba da ihtiyaçları vardır, çünkü her iki grupda aynı oranda anti-marksisttir, aynı oranda karşı-devrimcidir. Bunlar arasındaki polemiklerin işçi sınıfına hiç bir yararı olamaz, aksine kafaları karıştırır. Bu gruplardan liberaller batı ile yoğun ilişkide iken tutucular ise buna karşıdır. Fakat onların buna karşı olmaları, ilerici birşeyin korunması nedeni ile değil, çar slavcılığı'ndan yana olmaları, nedeniyledir. Öncekilerin modernleşmesine karşı, sonrakiler eski Rus uygarlığını getirirler, tutucuların eskiyi savunmalarına karşılık ise liberaller, batı uygarlığını öne çıkarırlar.

Sovyet hükümetinin çeşitli siyasal durumlarda kullanabilmek için bu iki gruba da ihtiyacı vardır. Batı ile herhangi bir ilişki sözkonusu olduğunda devreye liberal grubu sokarlar Şövenist duyguların körüklenmesi gerektiğinde de tutucu grubu harekete geçirirler.

Bu da günümüzde Sovyet edebiyatının hem pasifist hem de militarist olan ikili karakterini açıklamaktadır. O dünya işçi hareketindeki devrim ateşini söndürmek isterse, Sovyet edebiyatı pasifizm rüzgarını estirir. Saldırganlık sözkonusu olduğunda ise militarizm ruhunu körükler. Sovyetler Birliği Şili'deki ateşi söndürmek için liberallerin pasifizmine; Çekoslovakya'ya saldırmak içinse tutucuların şövenizmine ihtiyaç duydu. Bu nedenle Sovyet edebiyatında pasifizm, «milliyetçilik», «yurtseverlik» daima tek yanlıdır. Pasifizm yalnızca dışarı için, milliyetçilik ise yalnızca Rusya içindir.

Sosyal-emperyalistlerin edebiyatının bu ikili karakteri, burjuvazinin gerici sanatına bütünüyle benzemektedir. Orada da pasifizm ile korkunç kaba kuvvet; silahsızlanma ile vahşet ve saldırganlık birarada bulunmaktadır.

AEP 7. kongresi, bütün sanatlar için, bütün devrimci yazarların ve sanatçıların, burjuva ve revizyonist baskıya karşı her saat her gün sürdürdükleri mücadelelerinde büyük militan eylemin gelişmesinin altını çizerek vurguladı. Ancak sağlıklı ve bütün boyutlarda sürdürüldüğü anda başarıya ulaşabilecek bu mücadele karmaşık bir mücadeledir.

Teorik ve felsefi edebi düşüncenin eleştirisi, mücadelenin geliştiği ve daha da gelişmek zorunda olduğu önemli alandır. Düşman etkilerinin anında saptanması onlardan korunulması için, ister bir Garaudy'nin veya bir Ficher'in, ister bir Şolohof'un veya bir Solzenitsin' in türünden olsun, burjuva ve revizyonist sanatın değişik görünümlerini zararsız hale getirebilmek için, yalnız eleştiricilerin ve araştırıcıların değil, bütün sanatçıların mücadeleye katılma görevi büyümektedir.

Burjuva ve revizyonist kuşatmaya karşı sürdürülen mücadeleyi ilgi alanı olarak alan edebi yaratıcılık da bu mücadelenin başarılı ve dolaysız olarak sürdürüldüğü diğer bir alandır. Burjuvazi ve revizyonizmin ideolojisi, sanatı ve düşüncesi, dünyadaki burjuva revizyonist kuşatmanın ayrılmaz bir parçasıdır. Dolayısıyla dünyamızda burjuvazi ve revizyonist kuşatmaya karşı sürdürülen mücadele, onların düşüncesine, ideolojisine ve sanatına karşı sürdürülen ve sürdürülmesi gereken mücadeleyle bir bütündür.

Burjuva ve revizyonist baskıya karşı mücadele yalnızca kuşatma konusunu işleyen düşünde ve uygulamayla sınırlanırsa bütünlüklü olamaz. Burjuva ve revizyonist baskıya karşı mücadele herkesin davası haline geldiği zaman; herkes —şairler ve eleştiri uzmanları, kuşatma sorununu işleyen sanatçılar ve sosyalizmin büyük konularını işleyenler, romancılar, tarihin önemli konularını anlatan oyun yazarları ve çağdaş sorunları yansıtanlar— ona katıldığı zaman bütünlüklü ve etkilidir. Ancak tek vücut olursak bu kuşatmanın gerçek anlamda üstesinden gelebilir ve bu kof baskıyı altedebiliriz.

Proleter partizanlığın ve edebiyatın toplumsal ve ulusal karakterinin güçlendirilmesi, burjuva ve revizyonist baskıya indirilmiş ağır darbedir. Burjuvazi ve revizyonizm böyle bir edebiyatla uğraşmanın kendileri için ne derece zor ve korkulu bir şey olduğunu çok iyi bilirler. Bu nedenle saldırılarını ilk adımda proleter partizanlığına ve ulusal karakterine yöneltirler. Onların bu saldırı yöntemlerine karşılık ise proleter partizanlık ve ulusal karakter her zamankinden daha kararlı olarak yüceltilmelidir.

Yazarların hayatıyla, duygularıyla, düşünceleriyle bütünleşmesi ve bütün bunların hayatın bilgisi temelinde özümlenerek Enver Hoca yoldaşın 20 Aralık 1974'deki bir konuşmasında dediği gibi «hayatın açık kitabından okuyarak» halkla birleşmeleri gericiliğe karşı mücadelenin önemli bir unsurunu oluşturmaktadır. Canlı hayat ve geniş halk kitleleri burjuva ve revizyonist mikrop için uygun olmayan bir ortamdır. Bu mikrop kapalı bir odada, hayattan uzak, halktan uzak, bireyciliğin ve sübjektivizmin karanlık köşelerinde ürediği için, halkın ve hayatın içinde kendini güvensiz hissetmektedir. Bu nedenle sanatçılarımız toplumsal duygularla dolu havayı ne kadar çok solurlarsa, eski dün yanın iğrenç etkisinden o kadar korunmuş olurlar.

AEP 7. Kongresinde özellikle belirtildiği gibi, büyük konuların ele alınması da baskıya karşı sürdürülen mücadelenin bir unsurudur. Burjuva ve revizyonist sanatın karakteristik özelliği, onun önemsiz ve değersiz konuları; süslerin, cilaların ve görkemli görüntülerin ardına gizliyor oluşudur. Sosyalist gerçekçiliğin doğru sanatı, ilkin büyük konuların sanatıdır. Bugün revizyonistler tarafından terkedilmiş olan Mayakovski, Gorki ve Brecht'in sanatlarındaki muazzam gelenekleri sürdürmek sosyalist gerçekçi yazarların görevidir. İster Moskova'da isterse İsveçre'de yaşasınlar, komünizm ve ansiklopedisi, revizyonistler ve göçmenler tarafından yazılamaz; o ancak devrimin evlatları ve gerçek devrimci yazarlar tarafından yazılacaktır.

Mücadelenin önemli diğer bir unsuru da devrimci sanat ve edebiyatın düzeyini, sanatsal düzeyini, gücünün ve ciddiliğinin düzeyini yükseltme çabasıdır. Bununla karşılaştırıldığında burjuva ve revizyonist sanat ve edebiyatın maskaralığı ve kofluğu daha da gülünç bir biçimde gözükecektir.

Burjuva ve revizyonist sanat ve edebiyatın, genel anlamıyla burjuva ve revizyonist baskının ayrılmaz bir parçası olduğu için bu burjuva ve revizyonist kuşatmanın ikili niteliğinden, onların bir cephenin bileşenleri olduğundan burjuva ve revizyonist kuşatmanın iki katı olduğundan sözettik. Biz genel olarak bundan sözederken burjuva ve revizyonist sanatlar arasında da çelişkiler ve ayrılıklar olduğunun bilincindeyiz. Bu çelişkiler ve ayrılıklar başını ABD'nin çektiği burjuva devletler grubuyla, başını Sovyetler Birliğinin çektiği revizyonist devletler grubu arasındaki çelişki ve ayrılıklardan kaynaklanmaktadır.

Enver Hoca Yoldaş AEP 7. kongre raporunda şöyle diyordu : «Partimiz, süper güçler ister yakınlaşsınlar, ister çatışsınlar durumun farklı olmayacağı, hesabı başkalanın ödeyeceği tezine inanmaktadır. Süper güçler arasındaki işbirliği ve rekabet ortaya çelişkili bir gerçeğin iki yanını koymaktadır. Onlar aynı şekilde tehlikelidirler. Bu nedenle bir emperyaliste karşı savaşırken ya da ondan korunurken kesinlikle diğerine dayanılmamalıdır.»

Bu derin Marksist-Leninist tezin, edebiyat ve sanat alanındaki anlamını düşünürsek; burjuva ve revizyonist yazarlar arasındaki çatışma veya yakınlaşmanın tümüyle onların efendileri arasındaki çatışma ve yakınlaşmanın bir devamı olduğunu söyleyebiliriz. Bu yüzden bu sanatlardan herhangi birine karşı savaşırken

ya da onu teşhir ederken, diğerinin tanıtlarına dayanamayız.

Biz Sosyalist gerçekçi yazarlar açısından; gerek ülkelerin resmi, gerekse batıya kaçan muhalif revizyonist yazarlar aynı madalyonun iki yüzünü oluşturmaktadır. Çünkü ikisi de karşı-devrimci sanat uğruna devrimci sanata ihanet etmişlerdir. Bu nedenle onlar komünizmin aynı oranda düşmanıdırlar ve aynı oranda tehlikelidirler.

Burjuvazi ve revizyonizm, bilim adamları ve sanatçı ordularını seferber etmiş olmalarına karşın, onların hiç bir geleceği yoktur, burjuva ve revizyonist sanatın ikisi de özü itibarıyla koftur. Onlara karşı mücadelemizde bizi sadece savunma değil, saldırı da karakterize etmelidir.

ALBANİA TODAY Nr: 3/1977

KOZMOPOLİT BURJUVA MİZAHI VE AKAN SUYA TAŞ KOYANLAR

ÜMİT KARTOĞLU

Yanyana mı, üst üste mi olur, yuva kuran kuş mu, dünya gibi ufacık mı evrenin sonsuzluğunda, süreklerde çelikleşme, bir kıpırtı, bir devinim, bir kelebek, bir sevgili, sıcak bir duygu mu? Neden bu kargaşa, bu kalabalık, bu bağıranlar kim? Neden okulları kapatıyorlar? Dört duvar arasında çürütüyorlar insanları, «etlerine karanlık bulaşanlar» niye hala ortada?..

Acılarda biriken bu öfke tanıdık mı yoksa?

Dışarıda gürül gürül akan bir dünya... ve akan suyun önüne atılan taşlar... kayalar... Oysa su çarptıkça kayalara, daha bir hınçla akıyor. Bu taşları koyan da kim? Niye hep gülüyor şu insanlar?..

Akan suyumuzun devrimci kavganın bir parçası, onun dişlileri, çarkları olan devrimci sanat ve yazın olduğunu düşünelim biran. Gerçi bu dişli ve çarklar o koca düzenekde bazı parçalara oranla daha az önemli olabilir, ama onlarsız bu düzenek çalışamaz... işleyemez... Bu yazıda bu dişli ve çarkların mizah ve karikatür yönlerini ve ülkemizdeki bozuk çarkları bulacaksınız...

Türkiye'de bir kısım basın babalarının mizah ve karikatüre de el atarak, bu akan suyu bulandırma çabası içinde olduklarını uzun bir süredir gözlüyoruz. «Çok ciddi bir iş olan mizah» (Bernard Shaw) alanında ciddi olmayan herşeyin mikrop gibi dört bir yana bulaştığını, bu mizahın izleyicilerinin «kahkahcı, kihkihci» takımdan oluştuğunu görüyoruz...

Yapılan işlerin «devrimcilik» ve «halk» adına yapılan sanat olduğunu söyleyen sulu mizahçılar, kendi ıslaklıklarını başkalarına da sıçratma çabası içindeler.

Sanatla yaşamın birbirinden ayrılmaz parçalar olduğunu ressam Balaban «sanat, yaşamın izdüşümüdür» tümcesiyle açıklıyor. Sanat, düşüncenin biçimlenişinden başka birşey olmasa gerek. Bu düşünceyi insan yazıyla, sözle, eylemle, çizgiyle dile getirebiliyor. Dünya görüşü, kişinin yaşama biçimini de birliğinde getiriyor oysa. «Bir insanın dünyası dinlediği müzikle, okuduğu kitapla, yürüdüğü yolla bütünleşir» diyen Zülfü Livaneli'nin sözlerine bir iki sözcük de ben eklemek istiyorum: «güldüğü çizgi» ile de. Yamalı bohçalara benzeyen «mizah(!)» dergilerine katıla katıla gülenler, aslında neye güldüklerinin farkında bile değiller. Güldükçe boşveriyorlar... boşverdikçe gülüyorlar... Oysa güldükleri kendilerinden başka birşey değil... Mizahı bir «gülmece hapı» durumuna getirenler, neredeyse bakkal dükkanını aşan eczanelere dergilerini verecekler: «karı-koca kavgasına birebirdir», «doktor girmeyen eve girmez deve», «baş ağrısına, mide bulantısına...»

Oysa devrimci sanat ve yazın, mizah ve karikatürden çok şey bekliyor... «Çağına yakışır devrimlerini henüz yapmamış toplumlarda mizahın «gırgır geçme», «laf salatası yapma», «şunun bunun dalgasına taş atma işi» olarak ele alınması, mizahın gülmece güldürmece, dil üstünde kaydırmaca olarak nitelenmesi, tanımlanması en azdan halkı uyutma, oyalama, hızını kırma anlamına gelmez mi? (Rıfat Ilgaz, Yansıma, Eylül 1974, s. 131)

Yamalı bohça dergilerinin içinde yayınlanan, onların ağzıyla «en baba devrimci çizgiler» bu eleştirileri kapatabilir mi? Hayır! Yalnızca yamar. Zaten bohçanın yamaları da bu çizgilerdir. Bir sanat yapıtı herşeyiyle bir tümdür. Bir roman için «başı çok güzel» ya da «sonu çok güzel bitiyor» diye yapılan yakıştırmalar, onda eksik, hatalı bir sürü yanın olduğunu vurgulamaz mı bizlere? Bu dergilerde yayınlanan bu çizgileri derginin tümünden ayrı olarak değerlendiremeyiz, hepsi birbirine bağlı, bir dünya görüşünün ürünleridir... Sapık, manyak tipleri öven köşe çizerleri, bant çizerleri toprak savaşımı veren köylüyü, grevdeki işçiyi nasıl olur da işleyebilir?

Eczanelerimizden birine girerek mizah hapı

istedik. Bize çeşitlerini çıkardılar. İsterseniz hep birlikte bakalım bu haplara...

Cinsel gereksinimlerinin bastırılmasından zihinsel uyuşukluğa coşkusal durgunluğa itilen, herşeyden önce beyni ve karnı aç insanlarımıza sunulan seks mizah hapları... «Sömürünün, hemen her biçimde uygulandığı bir toplumda, tek aksayan anlayışın müstehcenlik olduğunu, bando mızıkasıyla ele alanlar, onun gülünçlüğünü sergilemek isteyenler mizahı da kıçından ele alanlardır bir bakıma...» (Rıfat Ilgaz, aynı dergi, s. 132) «Kadın»ı mizahın vazgeçilmez bir öğesi olarak görenler, kadın-erkek ilişkilerinde erkeğin üstünlüğünü her tezinde vurgulayanlar bu hapı boşuna mı yapmışlar? «Erkek Sabunu» diye bizlere delik-i Adora sabunu sunanlar, usları sıra bu reklamı eleştiriyorlar, oysa bu çizgiler reklamın kafada daha da perçinlenmesine neden oluyor.

Ve sayfalarca öyküleri, resimli romanları süren UTANMAZ ADAMLAR, ZALİM ŞEVKİLER, KORNALAR... «üç kağıtçılığın» uzmanlığını yapmış bu açıkgöz tipler işçilerin, köylülerin, sömürülen yığınların neleri olur ki? MANYAK KOVBOYLARın, KÜÇÜK ADAMların ne işleri olabilir bunlarla? Ve emperyalizmin her ülkeye soktuğu, çocukların ellerinden bırakmadıkları ÇELİK BİLEKleri, TOM MİKSleri zorla halkımıza okutturarak, onları daha şirin kahramanlarmış gibi gösterme çabası da ne ola? Ve boşvermiş gençliğin tipi: ÇILGIN BEDİŞ... Bir de alıp yürüyen TV mizahı!.. «TV reklamları çizgi mizaha konu edildiğinde, özünden ve amacından hemen hemen hiçbir şey yitirmeden yinelenmiş olmaktadır. O kadar ki, TV reklamlarının çoğu kez hiç değiştirilmeden aynı sözcüklerle çizgi mizaha konu geçirildiği bile görülmektedir.» (Çizivizyon, s. 5)

«Sosyalist devrimi, yalnızca üretim araçlarının özel mülkiyetini toplumun ortak mülkiyeti haline dönüştürmek biçiminde anlamamak gerekir. Emperyalizmin ve ona bağımlı egemen sınıflar diktatörlüklerinin etkilerinin kökünden yıkılması, ancak onların ideoloji, siyaset ve kültürlerinin etkilerine karşı, toplumsal alışkanlık ve eğilimlerine karşı, yaşama biçimlerine karşı, onları anımsatan, onları hortlatabilecek bütün kurum ve düşüncelere karşı, durdurulmaksızın hiç aksatmadan mücadele yürütmekle mümkündür.» (Yılmaz Güney, Hücrem, s. 12)

Sözünü ettiğimiz dergileri incelediğimizde nedense egemen sınıfların kültürüne, toplumsal alışkanlıklarına, yaşama biçimlerine, onları anımsatabilecek şeylere bolca yer verildiğini görüyoruz. Peki, bu ne perhiz bu ne lahana turşusu?.. İşin acı bir yanını da bu dergilerin okuyucu kitlesi oluşturuyor. Ve bir sabah kalktığında, kendi siyasi görüşünün dergisi ile aynı günde bile çıksa, yola düşüp önce o dergiyi alıyor ve kendine gülüyor her çizgisinde... her sayfasında. Garip bir şey daha, bu konuda hiç eleştiriye gelemiyor.

Oysa su gürül gürül akıyor...

Devrimci sanatçı, sanatı ve mizahı, kozmopolit burjuva anlayışına faşizme, emperyalizme, revizyonizme, oportünizme ve her türlü gericiliğe karşı, egemen sınıfları anımsatabilecek her türlü düşünceye ve değerlere karşı, yoz, sulu, sarı mizaha ve sanata karşı bir silah olarak görüyor. Bu alandaki yapıtları, yaşamın diğer alanındaki yapıtlarla bütünleştirmek, halkın kullanımına sokmak için savaşıyor. Kendine su sıçratanları kendi kovalarında bir başına bırakıyor. Çünkü o, mikrop gibi bulaşan mizah ve çizgi yerine, halkın yaşamından elde ettiği hammaddeleri bir hamur gibi bilincinin potasında yoğurarak, devrim için kaleminle savaşıyor. Ve unutmuyor akan suya taş koyanları...

Çünkü o yazarken, konuşurken ve çizerken sürekli sıradan işçiyi düşünüyor, kime yazdığını, kime konuştuğunu ve kime çizdiğini...

K Ü R S Ü / *EMİL GALİP SANDALCI*

YAVRU KÖPEK BALIĞI VE...

Alanya Manavgat arasındaki kıyılarda denize dalan arkadaşımın 15 yaşındaki oğlu, elinde deniz tüfeği ile, bir köpek balığı yavrusu vurdu. İr' bir karış büyüklüğünde yassı bir şeydi. Üstü gri, altı beyaz. Ağzı hemende dümdüz karnının yukarı yarısında, ufacık. Ama o ufacık ağzının içinde şimdiden ürkütücü sipsivri, keskin dişler vardı.

Az sonra, delikanlının babası elinde bir ahtapotla su yüzüne çıktı. Akşama, ahtapotu da köpek balığı yavrusunu da yedik.

Büyüdüğünde ve başka koşullar altında karşılaşsaydık... Köpek balığı bizi yerdi.

★ ★ ★

Kim ne derse desin, «mayası ve yapısı Faşist kafa» —hele birazda vatan, millet, tarih, bayrak giysilerine sarıldığında— Türkiye'de, «tüm öteki kafalar»ın yanında ve iktidarların, güvenlik güçlerinin, yasaları karşısında en az baskı görmüş, acı çekmiş, tedirgin edilmiş kafadır.

1967—1968'den bu yana ise «Faşist kafa» kos koca bir on yıl, eksiksiz bir balayı dönemi geçirmiş ve dilediğince örgütlenip güçlenmiştir. «Faşist kafa»nın son on yılda —ki bunun üç yılında ayrıca iktidarı paylaşmıştır— yasalar dışı tutum ve eylemlerine, iktidarlarca engel olun mak şöyle dursun destek bile sağlanmıştır. Bugün bu kafanın siyasi partisi, bini aşkın şubeli; adları belli yan örgütleri, yüzlerce yayını, gizli yeraltı örgütleri, binlerce militanı, etkisi ve baskısı altında tuttuğu ve toparladığı onbinlerce yandaşı, bol silahı ve geniş maddi olanakları, kendine özgü iktidar planları, devlet düzeni içinde yerleşmiş adamları ve yurt dışına taşmış çeşitli ilişkileri vardır. Dahası; her ilerici düşünceyi, atılımı, «Komünistler geliyor» demogoji ve yaygarası altında boğmaya çalışan her türden ön yargılının sempatiside yanlarındadır.

MC iktidardan düşeli beri, boyutlarını büyültüp sürdürdükleri anarşik eylemlerde ortaya koydukları acımasızlık, soğukkanlılık, koordinasyon, ve profesyonellik gözönünde tutulursa; «Faşist kafa»nın koşullar elverdiğinde, ülkeyi bir ikinci «Endonezya katliamı»nın kanlı mezbahasına dönüştürmesi uzak bir olasılık sayılamaz.

Kuşaklar boyu «Komünist tehlikesi» ile uyutulan ve 12 marttan buyana «son bağımsız Türk devletini yıkacak solcu şehir ve kır gerillaları» ile koşullandırılan Türk kamuoyunu acı bir süpriz beklemektedir.!

Kırda ve kentte ülkeyi kana boğmaya hazır Faşist Milisler(!)

★ ★ ★

Yavru köpek balığı yeterince büyümüş ve dişleri gerektiğince güçlenmiştir.

★ ★ ★

Şimdi ne işe yarayacaktır şu bizim her çeşit denetimin dışına çıkan, bir cinayet şebekesine dönüşen «kontr-gerilla»mız? Faşistlerimi avlıyacaktır?..

Bir bakıma —teşhis yanlışlıkları, yavaşlıkları v.b. bir yana— Ecevit iktidarının bu güne dek «vatan haini»ni hep «sol»da aramaya koşullandırılmış güvenlik örgütleri ile, kaynağında sağdaki Faşist zorbalarca yürütülen anarşiyi durdurmakta güçlüğe uğraması doğaldır.

Ancak, Ecevit iktidarının anarşiyi önlemekteki yavaşlığını ister sabır gösterip mazeret bulalım, ister acı acı eleştirelim; bu konuda geleceğe ister kötümserlikle, ister iyimserlikle bakalım ortada saptanması gereken bir gerçek vardır: Eğer bu güne kadar «Faşist kafa» tüm yüksek öğrenim kuruluşlarına, orta öğretime egemen olmamışsa, köyleri, kentleri çok daha geniş çapta baskısı altına alamamışsa bunda en büyük pay-tüm hata ve sevaplarına, kendi aralarında bölünmüşlüklerine karşın-Devrimci kesimde, kanları ve canları bahasına faşizme karşı direnen gençlerimizdir.

(Devamı sayfa 40'da)

HAŞMET ZEYBEK

TOPLUMBİLİMSEL DENEYEVİ (5)

BİÇİM NİÇİN GEREKLİDİR

Yazarlar söylemek istediklerini öyle akıllarının estiği gibi söyleyemezler. Biçimlendirirler, bir takım kalıplara dökerler ama bu onları biçimci yapmaya yetmez. Sanat alanında biçim için biçim ve biçimciliğin geliştirilmesi saçma olur. Ama böyle bir saçma her zaman vardır. Yalnız sanata biçimsel yenilikler getirmeksizin yeni kanunları yeni bakış açılarını, yeni konu kesitlerini sokamayız. Giyimlerimizde nasıl ortaçağ dan farklı giyiniyorsak, göçer evlerden beton evlere taşındıysak, oyunlarımızı da öyle yapmak zorundayız.

Bir sanat eserinin biçimi, onun içeriğinin tamamlanmış düzenlenmesinden başka bir şey değildir. Siyasi bakımdan doğru olanın insani bakımdan öğretici olması için sanat gereklidir. Toplumsal bir alt-üstlük oldu, tarihi süreçteki yeni sınıflar tiyatroyu ele geçirdi. Biçimselliğe karşı mücadele açtı, Yeni yanlışlara düştü. Yeni sınıflar tiyatroda, tiyatrodan istediği gerçekciliğinin yansımasını bozan ve vermek zorunda olduğu sosyal duygusal dürtüleri yanlış yönlere saptıran biçimleri sosyal muhtevaya göre şüpheli önceliği olduğunu gördü. Bu biçimlendirmeye ve biçim zenginliğine karşı olduğu anlamına gelmez, hatta tiyatroda günlük siyasi muhtevadan yana olduğu anlamına da gelmez.

Gündelik yaşamın önümüze çıkardığı çevredeki karşılaştığımız, olay ve kişilerin kendilerine alışmış olduğumuzdan, günümüzde hiç yadırgamayız.

Olay ve kişilerin yabancılaştırılması onların dikkatimizi çekecek duruma sokulmasıdır. Gündelik asla kuşkulanılmamış olaylar karşısında hayrete düşmek bilim tarafından titiz çalışmalardan sonra teknik halinde geliştirilmiştir.

Bu bakımdan sanatla bilim son derece uyum içinde çalışıyorlar. Bilim için bu tutum insanla üretim gücünün büyümesinden doğmuştur. Aynı neden sanatında bu tutumu benimsemesini zorunlu kılmıştır. Eleştirisel davranış düpedüz sanatsal bir davranıştır. Olayları, kişileri tarihi olayları yani geçici olarak göstermek demektir. O sadece gerçekliği bozan biçimlere karşı ve sosyalizmi ilerleten duygusal dürtülerden yanadır.

Tiyatronun olumlu zamanlarında özle biçim arasında ıtlık yoktur. Bu gerileme dönemlerinde ortaya çıkar. Bu bilimsel kışkırtmalar, özlerin korkunçluğunu ve gerçekliğini yansıtmadaki çarpıklığı örter, Her olayın biçimlenmesinde ya da suni olarak düzenlenmesinde (organik olarak) seyircinin önüne atılması toplumsal yükselişin ilk safhalarında yapıldı.

Öyle çelişkiler vardır ki dikkate alınmazsa, yani çelişkiler, cansız ve şematik hale gelir. Her insanın içinde eski ile yeni güreşir. Zamanımızda insanlarla birlikte yaşayışının esaslı bir şekilde yeniden biçimlendirilmesine takılmak gibi verimli bir görevi vardır.

Yeni seyirciden eskimiş görüşlere karşı, bu yolla mücadele ve ters görüşler ve sosyalist dürtüler yayma görevi ve ihtiyacı almıştır. Bunu özel oyalayıcı tarzda yapmalı ve yeni ödevler için sanat aracını gözden geçirmeli, mükemmel kılmalıdır.

YABANCILAŞMA

Özdeşleşme üzerine kurulan ilişkide, seyirci özdeşleştiği kahramanın göremediği hiç bir şeyi göremez.

Sahneye aktarılan belirli durum.

Seyircinin tepkisi, sahnede hüküm süren hava ile belirlenir. Seyircinin gözlemleri, duyguları ve bilinç kazanması dogrudan doğruya sahnede oynayan kişiye bağlıdır, o halde telkin esasına dayanır. Gösteriyi bilginlerin dışında duygusal tepkilerle dışarı çıkaramaz, gözlemler yapmaya izin vermez.

«Kahramanın kızgınlığı, öfkesi bulaşıcı hastalık gibi

seyirciye bulaşır.

Böylesi tiyatroda kendisi bile başka oluyor, örneğin şaşkınlık ya da tedirginlik duyamaz. O halde kahramanın kızgınlığının akılcılığının arkasından ne gibi duyguların geleceğini görmek incelemek olanaksızdır. Bu kızgınlığını tartışmak değil, paylaşmak söz konusudur. Ve işte böylece sosyal olaylar sonsuza dek süren değişmez tarih öncesi olarak ortaya konulur. Tartışma sunulmaz. Bir çok önemli bulduğumuz tartışmada şunu açıklayacağız. Konunun tutkusuzca doğru olup olmadığının araştırılması, salt uslamlamadan gelen bir süreç olduğunu kast etmiyorum. Özdeşleşme; insanın değişebilir olduğu, ama değişmesi yaşadığı hayatta (Dün yada) bir çağın sanat aracı idi. Bizim tersimize ancak kendi içinde, kendi kader yıldızını taşıyan bir insanla yapılabilirdi.»

«Özdeşleşme terkedilirken tiyatro büyük bir karar alıyordu. Şimdiye kadar yapılmış, düşünülmüş deneylerin en büyüğünü.»

Sorun şöyle konulabilir:

Sanatsal zevk özdeşleşme olmadan olanaklı mıdır?

«Özdeşleşme olmadan başka bir temele dayanarak elde edilebilir mi? Ve böylesi bir temel neleri ortaya koyuyor. Aristo'nun Catharis'in doğuşu ile geçerli olan şu klasik bağlantı: KORKU ve ACIMA'nın yerine ne konulabilir, UYUTMADAN vazgeçilirse yerine neye başvurulabilir.»

Yeni tiyatroda, . seyircinin elinden kaderine bağlı ve düşle dolu edilgen tutumunu alırsak, yerine ne koyabiliriz. O kendi dünyasına, sanat dünyasına hayran kalmalı, aydınlatılmamalı, Tersine onu kendi dünyasına uyanık olarak sokmalı. İşte buradan çıkarak diyoruz ki:

Kader korkusu yerine öğrenme susuzluğu

Acımanın yerine Arzu konulamaz mı?

Ve buradan hareketle:

Sahne ile seyirci arasında yeni bir temel kurup, bu temelde sanatsal zevkle yeni bir dayanak noktası yapamaz mıyız? Deneylerimize konu olan tiyatro oyunları, sahne kuruluşları, yeni yazma yöntemleri, ve ana ilkeleri sürekli denemeli ve araştırmalıdır. Epik tiyatro seyirsisi şöyle der:

Bunu düşünmemiştim işte.

Ama böyle yapar mı adam

Çok garip inanılır gibi değil

— Adamın hali yürekler acısı, kurtuluş yolunu görmüyor.

— Eh yeter artık

— Sanat buna derler, her şey ne kadar şaşırtıcı.

— Ağlıyanın haline gülüyor, gülenin haline ağlıyor.

Yabancılaşmanın amacı, seyircinin oyundaki olayları, araştırıp, inceleyip eleştirel bir tutumla karşı çıkmasını sağlamak. Yabancılaşmayı yaratabilmek için ,oyuncu seyirciye açık-seçik gösteri jestleri ile donatılmalıdır?

Yabancılaşma şu üç şeyden yararlanır.

1. Üçüncü şahısa çevirme
2. Geçmişe aktarma
3. Oyunun oynanmasına ilişkin direktif ve açıklamaları konuşmaya katma.

ÖZYABANCILAŞMA

Oyuncunun kendi kendini seyredisidir. Yapay ama sanatlı özyabancılaşma, seyirciyi yeni bir özgerçeğe varan, yaşantı birliğinden alakor.

Sahnede olayla, seyirci arasında mükemmel bir uzaklaşmanın doğmasını sağlar. Ama yine de seyirci ile yaşantı birliğinden vazgeçilmez. Ne varki, onun yaşantı birliği içinde bulunduğu oyuncu kendi kendine seyreden bir oyuncudur. Bu oyun TARZINda yeni bir yaratış söz konusudur. Ne var ki, daha yüksek bir düzeyde. Yani bilinç alanında olup bittiğinden daha yüce bir yaratıştır.

Buradan ilkel bir tekniğin, sanatsal anlatımı, bilimin en eski aşaması ile karşı karşıyayız.

Olayın kendisi değil de nasıl yaratıldığı.

Hala bu esrarlık etkisi uyandırmaktadır.

Bir şeyi bilmek, o şeyin püf noktasını bilmek demektir. Bunu da elinde bulunduran çok az kişi vardır. Bu bilginin üzerine titremektedirler, ellerindeki bilgiden kendilerine çıkar sağlamaktadırlar.

UZAKLAŞTIRMA - TARİHSELLEŞTİRME

Bu olguyu ya da karakteri uzaklaştırmak demek, önce o olgunun ya da karakterin

kendiliğinden olanı, tanınanı, doğal olarak bilineni, kaldırarak bunun yerine şaşırtıcı, merak uyandırıcı durum ve davranış yaratmaktır. Bu bize ne sağlar. Uyanıklığı ve katılmayı sağlar.

«Böylece tiyatro yemek sonu geviş getiren yer olmaktan çıkar.» Zihinsel uyuşukluk ticareti yapmaktan kurtulur. Ancak bu yolla deneylerin yapıldığı yaşanabilir ve olabilir.

Çünkü sosyal - siyasal hayat durmamaktadır. Siyasal hayatta doğru olanın örnek alınabilmesi için sanat şarttır. Sanat yapıtının biçimi, içeriği, tekniği tümüyle düzenlemeden başka bir şey değildir.

Yetkinlik, yetenek, beceri, hüner, düzenlemenin tümüdür.

Uzaklaştırma çağdaşlarımızda çağa bağlı olarak göstermek ile mümkündür.

Bununla ne kazanırız:

Seyirci kahramanları değişmez olarak görmez. Her türlü etkiden kurtulmuş bulunmaktadır.

Kaderine boyun eğen olarak düşünülmemektedir.

Seyirci adamın öyle ya da böyle olduğunu değil, durumdan öyle ya da böyle olduğunu kavrar.

Çünkü insanların şöyle ya da böyle olduğunu göstermektedir. Bu adamlar böyledir, diye düşünmez. Olduğu gibi değil olması gerektiği gibi düşünür. Durumu başka olduklarından başka da düşünebilir. Kazanılan şey şudur: Seyirci tiyatroda yeni bir tutum kazanır.

Sahnede gösterilen insanların, hayattaki görüntüsüne karşı da takınılan tavır.

Çağımız insanlarının doğa karşısında takındığı tavır. Özdeşleşmede duygusallık, dünyanın en doğal şeyiymiş gibi gelir. Kızmayı aklının ucundan bile geçirmez. Kahramanın tüm duygularını paylaşır. Bizzat kendisi duygularının kurbanı olur. Uzaklaştırma tekniğinde.

Oyuncu kızgınlığı öyle bir oynarki, seyirci şaşırır, dikkate değer, kendiliğinden olmayan sosyal bir olay olarak gösterir, kızgınlık insanidir, insanlığın malı değildir. Onu öyle hissetmeyen insanlar da vardır. Kızgınlığın derecesi her insanda aynı değildir, aynı derecede her zaman aynı olmayabilir. Kızgınlık kuşkusuz dünya var oldukça sürecek insani bir davranıştır. Ama kızgınlığı tarihselleştirme çağa bağlıdır.

Oyuncunun olayları, tarihsel olaylar olarak oyunlaştırmasıdır. Tarihsel oyunlar bir kezlik geçici belirli çağlara bağlı olaylardır.

Bu olayların içinde kişilerin davranışları kısacası insansal, değişmiyecek bir davranış olmayıp, belirli özellikleri bulunan tarihin akışı içinde aşılmış ya da aşılabilen bir davranıştır. Ve arkadan gelen çağ için eleştiri konusudur. Sürekli gelişir. Bizden önce doğmuşların davranışlarını yabancılaştırır, bize nasıl bir tarihçi, geçmiş olaylarla; geçmişteki türlü davranış çeşitlerine bir uzaklık gerisinden bakarsa bir oyuncu da şimdiki zamanın olay ve davranışlarına böyle bir uzaklıktan bakacaktır.

Seyircisini büyük bir değişici olarak kucaklar, ona doğanın ve dünyanın ona müdahale edebilir olduğunu kabul ettirmelidir. Dünyayı olduğu gibi kabul edenlere karşı.

Yöneten, üstünlük sağlayan birisi olduğunu kabul ettirir. Uyuşturmayı boş görüntülerle doldurmayı, kaderi ile uzlaşmayı deneyecektir.

Yönettiği üstün olduğu bir dünyayı sunacaktır.

(Devam Edecek)

YAVRU KÖPEK BALIĞI VE...

(Baştarafı sayfa 37'de)

CHP'nin gerek geçmişteki muhalefeti, gerek bugünkü ortak iktidarı bu yolda —maalesef— yaya kalmıştır.

Ne varki, bu gerçeğin vurgulanması başka ve acı bir gerçeğin varlığını, «solun bölünmüşlüğü»nü örtememektedir. Geçtiğimiz yıl içinde faşist kurşunlarla hayatlarını kaybeden gençleri yanında fraksiyon kurşunlarına kurban gidenlerin sayısı önemli bir sayıya yükselmiştir.

Fraksiyon ayrılıkları —ne denli önem taşırlarsa taşısınlar— faşizmin kirli köpek dişleri karşısında daha önemli değildirler, unutmayalım(!)

* YAYINLAR
* KÜLTÜR SANAT OLAYLARI
* HABERLER

«ÇAĞDAŞ ARNAVUT HİKAYELERİ ANTOLOJİSİ» İSİMLİ KİTAP, BİR HALKA VE ONUN «ÇAĞDAŞ KÜLTÜRÜNE» KARŞI KÜSTAHLIK ÖRNEĞİDİR.

Geçtiğimiz aylarda Cem Yayınevi tarafından «Çağdaş Arnavut Hikâyeleri Antolojisi» ismiyle bir kitap yayınlandı. Bu kitabın çağdaş Arnavut Edebiyatı ve Çağdaş Arnavut Kültürüyle hiçbir ilgisi yoktur.

Bugün uluslararası Marksist-Leninist mücadelenin en ön mevzilerinde bulunan Arnavutluk halkı, AEP önderliğinde sürdürdüğü devrim mücadelesi ve bunun sonucunda geliştirdiği proletarya diktatörlüğü ve sosyalist inşa sürecinde, tıp kı siyasi mücadelesindeki şanlı çizgisi gibi kültüründe de şanlı bir çizgiyi temsil etmektedir.

Proletaryanın ve Proleter Devrimci AEP'in emin elleriyle Proleter Devrimci Kültür'ün sonuçları sanat ve edebiyat alanında da serpilip gelişmekte, gerek Arnavutluk halkına ve gerekse dünya halklarının devrim mücadelesine kan taşımaktadır.

Bu sayımızda yazısını yayınladığımız İsmail Kadere, Arnavut halkının ve Arnavut devriminin yetiştirdiği, şiirleri, hikâyeleri ve romanlarıyla uluslararası ünü olan büyük bir proleter devrimci yazardır. (Ülkemizde Düğün ve Ölü Ordunun Generali isimleriyle iki romanı yayımlandı)

İsmail Kadere Arnavutluk edebiyatının Revizyonist ve emperyalist kuşatmalara karşı mücadele içinde ve devrimin bir parçası olarak geliştiğini söylüyor.

Arnavutluk devrimi Alman ve İtalyan faşizmine, Yugoslav kuşatması ve ilhak özlemlerine, Sovyet revizyonizminin tehditlerine karşı yılmaz bir mücadele içerisinden geçerek gelişmiş, Marksist-Leninist ideolojinin kızıl sancağını hiçbir zaman lekelemeden, yere düşürmeden bugün en ön mevzilere dikmiştir. «Çağdaş» Arnavutluk edebiyatı böyle bir mücadelenin ürünüdür.

Arnavutluk edebiyatında faşizme, Sovyet Sosyal emperyalizmine, Yugoslav ilhak özlemlerine, revizyonizme karşı derin bir nefret halka ve devrime karşı derin bir bağlılık ve sevgi vardır.

Cem Yayınevi'nin «Çağdaş Arnavut Hikayeleri Antolojisi» ismiyle çıkardığı kitap, Yugoslavya'da yaşayan Arnavut milliyetinden azınlığın, hikâyecilerinin ürünlerini kapsamaktadır. Ve bu kitabın Çağdaş Arnavut Edebiyatı ile herhangi bir ilgisi yoktur. Yugoslavya'daki Arnavut Milliyetinden azınlığın da kültür ürünleri değerlendirilebilir ve onların ürünleri de bir antoloji haline getirilebilir. Ne varki böyle bir derleme «Çağdaş Arnavut Hikâyeleri» olarak nitelenirse bu bir halka ve onun çağdaş kültürüne karşı bir küstahlık olmakla kalmaz, aynı zamanda, (Arnavutluğun bugün dünyada temsil ettiği yer açısından da) büyük bir «saptırma» anlamı taşır.

Cem Yayınevi'nin kitap reklâm dergisi olan «Kitap Dünyası Güvercin»in 3. sayısında yazar Atila Özkırımlı şunları yazıyor: «Yugoslav devriminden sonra gelişen genç bir edebiyat Arnavut Edebiyatı. Bu nedenle de toplumsal, hatta yeşerdiği ülke açısından ideolojik görevler yüklenmiş bir edebiyat önceleri. Daha sonra ise konu zenginliği, yaratıcılık ögeleri ağır basıyor verilen ürünlerde.

İşte Kosova'daki Tan Basın-Yayın Kurumu ve Cem Yayınevi'nin işbirliğiyle gerçekleştirilen elimizdeki antolojide sözkonusu gelişimin en iyi örnekleri bir araya getirilerek çağdaş Arnavut edebiyatını tanıtmak amaçlanıyor.»

Benzetme biraz komik kaçacak fakat yinede Atilla Özkırım'lıya sormak gerekiyor: Yugoslavya'da yaşayan Türk Milliyetinden azınlığın eleştirmenlerinin bir antolojisi «Çağdaş Türk Eleştirisi» ismiyle bir başka dilde yayınlansaydı ve Orada bu kitap A. Ö'nün cümleleriyle tanıtılsaydı ne düşünürdü?

Suçu işleyen belki bunu bilinçsizliğinden (Arnavut halkının, Arnavut devriminin ve Arnavut kültürünün bugün dünyada temsil ettiği şeyi bilmemesinden) yapıyor ve ticari hesapları ağır basıyor; ya peki suçu katmerleştirene ne demeli?

«Devrimci» Savaşımda SANAT EMEĞİ

Modern revizyonistlerin kültür, sanat odağı olan «barış savaşımındaki» Sanat Emeği'nin, ML düşüncesiyle, ipliğini pazara çıkarma işini önümüzdeki sayılara bırakıyoruz. Kaderenin deyimiyle, tam da «revizyonist kuşatma»nın bir mihrakı olan bu dergi, halka, devrime, devrimci kültür ve sanata, çürümüşlük aşılama çabasındadır. Hemen her sayısı devrim duyarlığını afyonlayan, revizyonist kokuşmuşluğu bulaştıran ürünlerle doludur. Yükselen devrim dalgasına karşı bir düşmanlık yığınağı olan bu dergi, sistemli bir şekilde, devrimci değerleri ölüm solgunluğuyla kuşatmaya çabalamaktadır. Bu dergi yazarlarının aralarındaki birlik, efendilerinin, çıkarlarına dayalı bir birliktir. Onlar halka sadece, bir mezarlığı andıran ruhlarının pencerelerinden bakıyor ve geleceğe değgin ilahi «barış» vazediyorlar.

Bütünü içindeki kokuşmuşluğu bir yana bırakıp, biz şimdilik son (Eylül) sayısına değinmekle yetineceğiz.

«Kültür Alanı Demokratikleşmelidir» adlı başyazıda şöyle söyleniyor: «Sanatçılar ve kültür adamları olduğu kadar tüm aydın çevreler, CHP ağırlıklı hükümetin bu alanda demokratikleşme yolunda olumlu adımlar atmasını bekliyordu. Politik alanlarda olduğu gibi sanat ve kültür alanında da demokratikleşme kavramının özü, devletin sanat ve kültür alanındaki politikasının belirlenmesinde ve bu yoldaki uygulamalarında, konuyla ilgili en geniş çevrelerin yani bu alanda sanatçıların ve kültür adamlarının coğunluğunun söz ve karar sahibi olmasıdır...» Anlaşılan odur ki, SE yazarı, CHP'nin «ilahi barış» umudundaki gercek özün, halk kitleleri karşısında deşifre oluşundan telaşa kapılmakta ve bu kez de «devrimci»liğini, muhalefete kaydırma çabasındadır. Şu alıntıdaki «devlet» kavramına bakın. Onun sınıfsal özü nasıl da külleniyor devlet yapısının ancak *halk sınıflarının devleti temsil etmesiyle değişebileceği* gerçeği nasıl karartılıyor? ML devlet kuramı, günümüz modern revizyonistlerince işte böyle mızraklanıyor.

Geçtiğimiz günlerde Ankara Belediye Başkanı'nın TV'de konuşması vardı. Ankara'da düzenlenmesi tasarlanan bir festivale ilişkin olarak, başkan diyordu ki: «Amacımız halkın kendi sanatçısını, sanatçının da halkın tanımasıdır...» İşe bakın siz. Hem ikisi de birbiri için, hem ikisi de birbiriyle tanışmıyorlar; SE yazarlarının, halka ulaşma mantığı da böyle işte. «Eğer» diyor SE yazarı, «sanat ve kültür adamlarının çoğunluğu» «devlet katlarında söz ve karar sahibi olursa», «bu yolla kültür ve sanat bürokratikleşmekten kurtulacak» ve «en geniş kitlelerle ve onlar için yapılır ve yaşanılır kılınılacak.»

SE yazarının nitelemesiyle «demokratik ve ilerici çevrelerin (tabii ki kendilerinden kasıtla) umut bağladığı CHP hükümeti sırasında, «sanat ve kültür ortamı kısırlaşmıştır.» «Sanatçının sanatını yaparak yaşayabilmesi vaadi artık tebessümle anımsanır hale gelmiştir.» SE yazarının teşhisi doğrudur! Artık kısırlığı iyice su yüzüne çıkan bir «sanat ve kültür ortamı» var. Ama SE yazarı, sadece, kendi yüzündeki ölüm solgunluğunu açıklıyor. **Ote yandan, gelişen devrim hareketiyle birlikte, gelişen** devrimci kültürü, SE yazarı gözardı etmeye çabalıyor. Ölene yakınıyor, ama doğana sevinemiyor. Çünkü o, sadece cenaze merasimlerinde endam gösteriyor; doğum sevinçlerinde değil. Çünkü onun sesi, yenilginin kısık sesidir; bütün acılara karşın zaferi simgeleyen kuvvetin değil. Soruyoruz SE yazarına: onbinlerce baskısıyla devrimci kültür yayınları neyin hasadıdır; en ücra köylerde, gaz lambası ışığında köylülere devrimci oyunlar oynayan, şiirler okuyan marşlar söyleyen sanatçılar neyin hasadıdır? Elbette ki «sanatını yaparak yaşayabilmeye çabalayan» düzen artığı anlayışın değil. O, sanatı devrimin bir parçası olarak kavrayan partizan duyarlığın bir hasadıdır.

SE yazarı «sanat ve kültürün artık yalnızca devlet kapısında yapılabilir hale getirildiğini» söylüyor ve bunun yani (onun deyimiyle) «kültürün resmileştirilmesinin», tutucu ve faşist rejimlerin» bir «kültür politikası» olduğunu belirtiyor.

İşte faşizmi kötüleme maskesi altında faşizmden himmet bekleme anlayışı. SE yazarı komünizm—faşizm ayrımı yapmaksızın, «devlet»in kültür ortamına müdahalesini lanetleyerek de, proletarya diktatörlüğü anlayışını sinsice hançerlemeye çabalıyor.

SE'nın Eylül sayısında, başkaca Revizyonist Sovyet yazarı C. Aytmatov'un gedikli revizyonist muhtevalı bir konuşması var. «Dünyaya Helsinki prizmasından bakmalıyız» diyen Aytmatov şunları söylüyor: «...şu ya da bu ekonomik ve politik sistemi yansıtan hangi ideolojik kategori gerçeğin daha iyi algılanmasına hizmet eder hangisi süredurumun bir gücü gibi hareket eder türünden polemiklere şimdilik girmeyelim. Bu özel bir sorundur...» Devrimlerin ve sınıf mücadelelerinin ardı ardına yükseldiği; her yanı, zulme ve vahşete karşı haykırışların sardığı bir dünyaya «Helsinki prizmasından bakan» Aytmatov, bu konuşmasında hiç «sınıflar savaşından» söz etmediği gibi, yukardaki alıntıda görüldüğü gibi, sorunun özünü ustaca külleme ye çabalıyor. «Barış» için her

sınıfın yazarlarıyla omuz birliği öneren Aytmatov için, elbette ki bu «özel sorun» dur; ve «ertelenebilecek» bir «polemik»tir.

Ona göre «çağımızın özgül durumu, ayrı ayrı ideolojilerden gelen yazarların biraraya gelebilmesidir.» «Sınıf» kavramı yerine, dünyaya «insanlık» kavramıyla yanaşan ve hayatı bu «prizmadan» seyreden Aytmatov'un «çağımızın özgül durumu» kuramı tam da modern revizyonist bir kuramdır Çünkü çağımızın gerçek «özgül durumu» halkla halk düşmanlarının, dünyanın her yanında artık, kesin saflara ayrılmış ve dünya yüzünde emperyalizme karşı kurtuluş, ülkelerde sınıf savaşları ve devrim mücadelelerinin yükseliyor oluşudur.

Hergün Sovyet limanlarından, dünyanın her yanına silah ve savaş gereci yüklü gemiler kalkıyor. Birde Aytmatov gibi «insanlığın» «barış güvercinleri»: «Yaşama Helsinki prizmasından bakmak, Yazarın en önemli ödevlerinden biri de bu değil midir. Özünde barış ve insanlık birbirlerine derinden bağlı olgulardır.»

Aytmatov'un «sınıflararası sonsuz uzlaşma» teorisi, devrim mücadelelerinin önüne ustaca kurulmak istenilen revizyonist tuzağın teorisidir. O, efendisinin ölümü simgeleyen is kelet yüzünü, gülümseyen bir maskeyle gizlemekte; ve onun yayılan kokusuna karşı halkları «barışçıl», «uysal» olmaya çağırmaktadır.

Aynı Aytmatov toplumu rahatsız eden kokulardan ve sağlıksız koşullardan da yakınıyor! Üstelik sağlıksızlığın kaynağı olan koşullara karşı, mücadeleye de çağırıyor! Ama bakın nasıl: «Bana öyle geliyor ki, bugün edebiyatın birinci görevi bütün yeryüzünde sağlıklı bir ahlâk ortamı yaygınlaştırmaktır. Ve bu görev şimdi doğal çevreyi korumakla aynı önemdedir. Bu koruma sağlanmazsa, normal sağlıklık bir yaşam da olmaz..» Kozmopolit burjuva ahlâkına (ahlâksızlığına), toplum sağlığına karşı mücadelenin sınıflararası savaşa dayalı özünü nasıl ustaca karartıyor ve onu tipik bir belediyecilik anlayışına indirgiyor. Revizyonizm şehre ve doğal çevreye, acıların kuvvete dönüşmek için sabırsızlandığı gecekondulardan değil karpuz kabuklarının kirlettiği asfalt yollardan bakar. Tıpkı Aytmatov gibi...

Görülen odur ki Aytmatov, bütün hüneri ve gücüyle nefesini revizyonizmin borazanına üflüyor. Öyleyse bizi bu anlayışa karşı «sadece savunma değil, aynı zamanda saldırı karakterize etmelidir..»

SE'de üstünde durmaya değer tek yazı. A. Bezirci'nin «Yeni Türk Şiirinde Solun Tarihçesi» adlı yazısı. Tarihi süreci içinde gelişen, çeşitli dönemlerin «şiir kuşakları» konu ediliyor. Ne var ki, yine de yüzeysel ve hayattan kopuk bir «derleme» niteliğinde. Sanatın gelişim süreci, sınıflar mücadelesinin gelişmiş sürecinden kopuk değil tam tersine sınıflar tarihinin bir parçası ve sınıf mücadelesinin şekillenmelerinden birisidir. Söz gelimi yazının bu Eylül sayısında yer alan bölümü, tarih olarak «Yeşil Ordu sürecine, «Yeşil Ordunun» sağ-sol parçalanmasına Ethem Nejat'a ve «İşçi Çiftçi Sosyalist Fıkrası'nın kurulmasına; daha sonra Bakû da komünist örgütlerin delegelerinin kongresi ve Mustafa Suphi önderliğindeki TKP'nin kurulmasına ve yine aynı dönemler yoğun sınıf mücadelelerine tekabül etmektedir. Bezirci'nin çalışması, siyasi gelişimi sadece, tarihin hatırlatılması yönünden veriyor. Yorumlama ve gelişen siyasi şiiri, siyasi mücadelenin bütünü içinde kavratma gibi bir özelliği yok. Yine de devrimci şiirin, köklerinin tanınması için atılmış bir adımdır. A. Bezirci'nin bu araştırması, SE'nin küfü içinde daha da solmaya bırakılmamalıdır.

SE'yi tıpkı sosyal faşist T«K»P de olduğu gibi Sovyet hayranlığı karakterize ediyor: SE'nin kitap tanıtma yazarı şöyle yakınıyor: «...en büyük komşumuz, dünyanın en ileri toplumunun kültür ve sanat yapıtlarını tanımak, insanlığın ileriye adımlarını izleyebilmek olanaklarından halkımız yoksun bırakılmaktadır...»

Elbetteki SE yazarının kastı Rus klasikleri ve Lenin dönemi proleter kültür ürünleri değil. O günümüzün modern revizyonist kültür ürünlerinin «halkımıza yeterince tanıtılmayışından» yakınıyor.

Efendileri tarafından sık sık dış gezilerle sırtları sıvazlanan SE yazarları, sanat ürünleriyle de, artık sıkıntı verici bir tekrarın, içeriksizliğin, eksikliğin ve kokuşmuşluğun çevresinde dolanıp duruyorlar.

Bu kara dergi içinde yayınlanan Neruda'nın iki şiiri ise, yakalanıp kafese takılmış bir kuşun gözleri gibi. Hem ışıl ışıl, hem rahatsız...

«Başka yerlerde ekmek
pirinç elma...
Şili'de telörgüler, telörgüler...»

SE yazarları Şili'nin telörgülerine «Helsinki prizmasından» bakadursunlar daha...

▪ DEVLET

Lenin'in «Temmuz 1919 da Sverdlov Üniversitesi'ndeki «Devlet» konulu konferansını içeren broşür Halkın Kurtuluşu yayınları arasında çıktı. Bu incecik broşür, Leninist Devlet kurmanın anahtarıdır Lenin'in en zor konuları «en yalın, en

V.İ.Lenin

DEVLET

HALKIN KURTULUŞU YAYINLARI

anlaşılır bir şekilde açıklama» dehası onun bu konuşmasında en güzel bir biçimde çiçeklenmiştir. Broşürdeki anlayışı her devrimci, hem bir kavrayış hem de bir mücadele sloganı kılmalıdır. Broşürü kitapçılarda bulamayan okurlarımız için isteme adresi söyledir.
YURT-DA: P.K. 1139 Sirkeci / İSTANBUL

▪ PARTİ BAYRAĞI ve «İ. KAYPAKKAYA ELEŞTİRİSİ» ÜSTÜNE

Eylül 1978 tarihli 7. sayısında Parti Bayrağı, *nihayet* HK'nın anlayışı temelinde, İbrahim Kaypakkayaya ilişkin düşünceleri(ni) yayınlamaya başladı. Biz özellikle *nihayet* diyoruz, çünkü 1971'lerin en önemli olgularından TKP—ML ve onun önderi İK'nin siyasi mücadele içindeki yeri hakkında, öteden beri bazı gruplar *garip bir suskunluk perdesi ardında* kalmayı yeğlediler. Biz ne bu *suskunluğun* ve nede, *suskunluğun bugün bozuluyor oluşunun*, rastlantı olmadığını düşünüyoruz. Bu, *İK'nın tartışılmasındaki «sağ» ambargo* ve gelişen hayat içinde *İK'nın tartışılmasının kaçınılmaz olduğu* nitelemelerini gerektiren ikili tutumdur. İK ile ilgili tartışmalar aynı anda hem HK hem HB için de başlamıştır. Bu da bir rastlantı değildir...

PB'de yer alan yazı, özellikle de «zaman ve mekan» anlayışlarında, ML tutumunun gözardı edilişi açısından ilginç ve önemli bir örnektir. Bu yazının bütün devrimcilerce çok dikkatli okunması; PB'nin siyasi tutarsızlıklarının açık seçik dışa vurduğu bu yazıdan, bütün devrimcilerin dersler çıkarması gerekir. Özellikle de HK taraftarları için «flaş» yazı olan İK değerlendirmesini, yine taraftarlar, körgöz «hatmetme» ve salt siyasi hasımlara cevap yetiştirme zihniyetiyle okurlarsa, HK saflarında «sağ» hastalıkların *aşılmasına* değil, *sürekli kılınmasına* hizmet edeceklerdir.

PB'de ilk bölümü yayınlanan İK değerlendirmesi ile ilgili görüşlerimizi açıklamayı yazının tamamlanmasından sonraya bırakarak dergiler değinmesi sınırları içinde, bu ilk bölümdeki birkaç noktaya işaret edeceğiz.

PB «TİKKO hareketi ile THKO ve THKP-C arasında sınıf mücadelesine bakış açısından esaslı bir fark yoktur» ve bu «sosyal pratik tarafından kanıtlandı» diyor.

Bizce sınıf mücadelesine *«bakış»* açısından, bu gruplar arasında (TKP-ML-TİKKO ile THKO ve THKP-C arasında *esaslı* bir fark vardır. Ve bu gelişen sosyal pratik tarafından (yani 1978 de proleter devrimciliğin gerek uluslararası anlamda gerekse ülke içinde *geldiği anlayışları* açısından) kanıtlanmıştır. Esaslı bir fark vardır ki, İK'nin «süper devletler», «modern revizyonizm», «sağ reformizm», «emperyalizm» «Parti-Ordu-Cephe bütünlüğü», «Çağımızda ML tutum»... gibi anlayışlarının zaman içinde yitmediği bir yana, bugün «proleter devrimciyim» diyenlerin genel anlamda görüşleri olmuştur. Esaslı bir fark vardır ki T H K O ve THKP-C'nin zaman içinde «onurlu anıları ve başeğmeyişleri»nden başka bugün pek birşey kalmadı. Ve özellikle HK şuna dikkat etmelidir ki, bizzat İK'nın, büyük bir tehlike olmaya aday diye dikkat çektiği ve bugün halka düşman yapısıyla herkezin gözleri önünde duran «PD»A, İK'nin görüşlerine ambargo sürecinde (Yani 74-77 de) serpilip gelişmiştir. Bütün bu süreçler boyunca «PD»A bizzat HK tarafından *halk saflarında* sayılmıştır.

Esaslı farklar vardı. Bu fark «proletarya ve bütün halka» dayalı İK'nın devrim düşüncesiyle; sınıflarüstü «öncü savaş» düşüncesi arasındaki *esaslı* farktır.

PB, İK'nın bir yığın yanlış eylemini ve yanlış görüşlerini, onun «siyasi devrim»e ilişkin sonuçsuz girişimlerini öne çıkararak ustaca; onun ML'i kavrayışındaki ve ideolojideki değerleriyle arasında olan *esaslı farkı* gözardı etmeye çalışıyor.

PB'nin bu «sosyal pratikçe» kanıtlandı diye nitelemesi, dikkat edilmezse başka *esaslı* hastalıklara da kaynaklık edebilir. Yani her yenilen, dağılan hareket mutlaka *temelinden* yanlıştır, anlayışına hizmet eder. Sözgelimi bugün Brezilya KP-ML yenilgiye uğrasa (silahlı mücadele içinde olması nedeniyle de) demekki temelinden yanlış bir harekettir!

PB, İK için «ML'nin görüşlerini carpıttı» diyor. «...hem de ML'nin temel ve herkez tarafından kolayca kavranabilecek konularındaki» görüşlerini «carpıtmış» olduğunu sövlüyor. Acaba bu «herkes tarafından kolayca kavranabilecek konular» nedir? Ve THKO, THKP-C bu kolayca kavrayan «herkese» dahil midir? Belliki PB «herkes» derken bugünkü herkesin kavrayışından sözetmek

istiyor. Ama PB buna «bugün» değil de «o gün» söyler gibi bir anlam yüklüyor. Yani PB «zaman ve mekan» anlayışını göz ardı ediyor. İK'nın birçok şeyı yanlış kavradığı bugün için ne kadar ortada ise, aynı İK'nın bir çok şeyi *o gün*'kü çizgilerden ***esaslı farklarla*** kavradığı da açık bir gerçektir.

PB, İK için «o lafta ne derse desin, pratikte partinin rolünü bir gerilla kolunun fonksiyonuna devrediyor» diyor. Yani PB'de İK'nın «lafta» birçok şey söylediğini *teslim* etmek zorunda kalmış. Ama PB' ye göre bunun hiç önemi yok. Eğer «lafta» birşeyler söyleyip pratikte «sağ» olursanız, proleter devrimcilik payesi alabilir, ama «lafta» ne derseniz deyin, pratikte «sol» sanız vay halinize! İşte PB'nın anlayışı budur. Bugün İK'nın katıksız bir maceracı olduğunu ispata çalışan HK'nun, daha geçen yıla kadar «HY'yı» proleter devrimci «sayması bu anlayışın bir ürünü değil midir?

«Platform» saptaması, «ideolojik inşa», «siyaset saptaması» gibi meseleleri herşeyden ve herkesden fazla önemsemede meşhur olan PB, iş İK'ya gelince o «ideolojik önderlik safsatasına sahip çıktı» diyor. Bizce dönemi içinde, herkesi saran *içeriksiz* «sol» çıkışların arasında, İK'nın «ideolojik» olarak birçok şeyi (ML kaynaklı) kavrayışı, hem o gün, hem de günümüz açısından önemli bir olgudur.

PB, İK için «O PDA revizyonizminin dünyayı idealist yorumlayışının dışına çıkmadı» diyor. PB uluslararası, teme ML görüşlerin «PDA patentli» eğitiminden gelen HK'nın, 1975—1977 döneminde «PD»A'yı «halk saflarında saydığını unutuyor. Ve asıl unuttuğu ise, HK'nın kendini, başından beri *herkesden esaslı farkı olan* bir *proleter devrimci çizgi* saymasıdır. Bu demektir ki, HK hangi ideolojik kavrayıştan gelirse gelsin *proleter devrimcidir;* başkaları bu niteleme içinde olamaz Bizce «PD»A revizyonizminin «halka düşman» yüzünü deşifre eden ve «maskesini düşüren» ilk ML kaynaklı girişim IK'den gelmiştir. PB geçmişin değerlendirilmesini İK'yı da görerek yapsaydı, «PD»A'nın serpilmesinde günahları bu derece olmazdı belki.

PB «onun... PDA ve benzeri grupların görüşlerinde eleştiri diye ortaya attığı düşünceler çoğunlukla 1960 — 1970 yılları arasında çeşitli revizyonist, troçkist teorisyenler tarafından ortaya atılan tezlerin eklektik bir karışımından ibarettir» diyor. Ve İK ile Kemal Tahir ve İdris Küçükömer arasında benzerlikler (hatta ayniyat) kuruyor. Ve PB bunu derken, «gelenekçilik» «ulusallık» gibi kavramalardaki bilgisizliğini ve ML dışı çeşitli etkilenmeler içinde olduğunu sergiliyor. Çünkü PB'nın sorunu ortaya koyuşu, İK'nın birtakım yanlış görüşlerinin eleştirisi boyutunu aşıp, PB'nin bu konulardaki «tutarsızlığına» varıyor.

PB, Kemalizme, Kemal Tahircilerin ve komünistlerin karşı çıkışlarındaki *temelde ve esaslı* nitelik farklılığı ele alışında tam bir kavram kargaşası içindedir. Sorunu yanlış siyasi tespitler düzeyine sıkıştırıp «Osmanlıcılık» ve «Komünistlik» amaçlı iki ayrı özü, bir birine koşutlamaktadır, ki bu öteden beri «sol» içinde birçok «aydın»ın tipik yanılgısıdır.

Bu öyle bir mantıktır ki, ipin ucu elden kaçarsa iş sözgelimi, «Rusya»ya her karşı çıkanı aynı cephede görmeye kadar varır!...

(Kadere'nin bu sayımızdaki yazısında, bu konuya genel doğru yaklaşımın ipuçları var.)

PB, «PD»A'nın 12 Marttan sonra «yükselişini» şu cümlelerle ve karmakarışık bir mantık örgüsü içinde açıklıyor: «İ. Kaypakkaya'nın hareketi ve 12 Mart darbesiyle çökmeye, dağılmaya yüz tutan PDA hareketi, IK'nın yanlışlarından yararlanan revizyonist şeflerin çabalarıyla yeniden toparlanma fırsatı elde etti...» Yani PB, 12 Mart derbesini ve «İK'nin hareketini» «PD»A'nın «çökme ve dağılmasının» iki etkeni görüyor, ve sonra «PD»A IK' nin «yanlışları» temelinde yine toparlanıyor. Bizim böyle bir mantık kurgusuna söyleyebilecek pek fazla birşeyimiz yok. Yalnız şunu belirtelim ki, PB hertürden döneklik ve halk düş manlığına açıklama ararken (özellikle de şu dönemde) biraz daha titiz davranmalıdır. Eğer «PD»A'nın «yükselişine» b i r açıklama arayacaksa ve bu açıklamadan da bugünün proleter devrimci kadrolarına dersler çıkartacaksa, PB bunu, 12 Mart sonrası kendilerine proleter devrimci diyen grupların «blok» «ittifak» gibi çabaları *içinde arasın.*

Döneklik ve devrim düşmanlığı, geçmişin «aşırı sağcı» eleştirisi temelinde kendini toparlamıştır. Özellikle de «maceracılığın» —ML özlü olmayan— «sağcı» hertürden yorumu da, bu toparlanmaya «maddi-manevi» destek olmuştur. PB «İK hareketinin PDA'yı çökerten» yanını, ve «İK hareketinin» yanlışları ve eksiklikleri, sağlıklı bir bütünlük içinde ele alabilmiş olsaydı, «PD»A'nın 12 Mart sonrasında «revizyonist şeflerin» gayretiyle «toparlanışına» daha sağlıklı saldırı hedefleri bulabilirdi. Öteden beri «Partizan» çizgisine, devrim düşmanı bir ruhla «kontrgerilla çizgisi» diyen «PD»A'nın bu alçakça tanımlamayı HK için yeni yeni kullanıyor oluşunun altında, devrimci mücadelemiz açısından bazı anlamlar yatıyor olsa gerek? 75'lerdeki en temel görüşlerini 1978 de artık savunmayan HK' nın, bu kendi geçmişindeki yanlışlarına bakmaktaki *sükunetini*, biraz da PB, 12 Mart dönemi içindeki TKP-ML ye

uygulanmış olsa idi, devrimci hareket daha sağlıklı dersler çıkarabilirdi. Bunun ise grubun çıkarlarını değil, devrimin çıkarlarını gözetebilmek gibi çok basit fakat o derece hayati önem arzeden bir ölçüsü vardır.

Yerli gericiliğin hükümet dışı en azgın kesimlerine karşı devrimci çalışmayı, aktif anti-faşist mücadele olarak değil de, «faşist provakasyonları deşifre etmek» olarak ele alan ve çalışmayı salt «propaganda ve ajitasyona» indirgeyen HK anlayışı (Bkz HK. sayı 126.) bu kez İK için şunları söylüyor: «IK siyasi mücadeleden propaganda ve ajitasyonu anlıyor..»

Başka bir yerde PB «Bilindiği gibi» diyor, «İK, diğer maceracılar gibi silahlı mücadelenin her şart altında ve devrimin tüm süreci boyunca temel olması gerektiğini savunmaktadır.. Böylesine kitlesel mücadeleyi içermeyen silahlı mücadelenin ilk biçimini de terörizm oluşturuyor..» PB «bilindiği gibi» derken neyi kast ediyor? İK'nın bıraktığı yazıları, sadece PB'ndaki alıntılardan değil de, asıllarından okuyan herkez bilebilir ki, İK «kitle mücadelesine» «proleterya ve bütün halkın örgütlenmesi» sorununa «proletarya ihtilali ve halk savaşı» üstüne, «yoksul köylülük ve devrim örgütlenmesi» üstüne birçok şey söylenmiştir. Ama bu kez PB diyor ki: «lafta ne derse desin...»

Birazda PB, İK'nın «lafta» neler dediğinden bahsetseydi iyi olurdu. Çünkü İK eleştirisinde onun görüşleri, yazıları ve hayatında yaptıklarından hemen hemen hiç alıntı bulunmuyor. Yada *işine geldiği* kadar alıntı var.

PB, İK eleştirisine bu yöntemi uygularken biraz titiz davranmalıydı. «Devrim anlayışı» ve «mücadele biçimleri»nde birçok hatası olan İK'yı elbet ki körgöz savunmak değil bakarak eleştirmek bugünün proleter devrimci hareketine ışık tutacaktır. Ama PB'nın yaptığı, eleştiri değil, açık «sağ» ve açık «grup çıkarı» gözeten, telaş içinde hazırlanmış ve hırslanışla yoğrulmuş bir *saldırıdır*. PB'nın ML anlayışında «saldırı» ve «eleştiri» kavramları üzerine de ustalara biraz dikkat etmesi gereklidir. (Onun saldırı ve eleştiri konularındaki *hedef karmaşasını* bir yana bırakalım; biçimsel olarak bile baksak İK için kullandığı dil, diyelim hiç olmazsa, Deniz için kullandığı dil gibi saygılı olmalıydı.)

PB için, «hem silahlı mücadele, hem kitle mücadelesi» akıl ve mantık dışı bir şeydir. O «silahlı mücadele» ile «kitle mücadelesi» kavramlarını birbirine hasım iki kavram olarak ele alıyor. Onun «silah» ve «kitle» ile ilgili böylesi bakış tarzına başka bir tanım getirilemez. Mücadelenin biçimini belirleyen, ülkenin yapısıdır. Kitle mücadelesi süreç boyunca temel çalışma yöntemidir. Ve fakat o aynı zamanda diğer mücadele biçimleriyle bütünlük arzeder. Bugün Brezilya KP—ML «...bütün halkın silahlı mukavemeti desteklemesini sağlamak» derken, silahlı mücadele ancak ve ancak bütün halkın desteğinden sonra mümkündür mü demek istiyor?

PB'nın «silahlı mücadele» şartlar ne olursa olsun ancak ve ancak «kitlelerin mücadelesi» olursa devrimci olabileceği alayışı, ML bir anlayış değildir. Çünkü bu anlayış ile başta *kitle örgütlenmesi*nin her şart ve konumda barışçıl olabileceğini savunmakta, öte yanda ise, bizim gibi ülkelerde d e v r i m c i örgütleri her an «şiddet le» tehdit eden, ve devlete sivil faşist Musolini tipi bir ayaklanmayla hakim olma hazırlığındaki yerli gericiliğin azgın faşist kesimini gözardı etmektedir...

Bizce PB'nın İK eleştirisi hala «PD»A kaynaklı bir eleştiri olmaya ve bu yolda hala «PD»A'yı kuvvetlendirmeye devam ediyor.

PB'nın bütün çabası İK'nın katıksız bir «maceracı» olduğunu ispatlamaktır. Böylece o THKO ve THKP-C ile TKP—ML arasındaki *esaslı farkı* kaldıracaktır! İşte, bugün yerli gericiliğin faşist milis en azgın kesimine karşı sürdürülen ve geliştirilmesi gereken aktif-anti faşist mücadeleyi karalayan ve «maceracılık» olarak niteleyen anlayışa kaynaklık eden tutum budur. Bizce bu tutum ilk elde PDA'ya kuvvet taşımakta, daha sonra da ülke çapında yaygınlaşan silahlı sivil faşist milis örgütleri, amaçlarını ve tehlike derecesini devrim kadrolarından gizlemektedir.

Hastalığı «katıksız maceracılık» «katıksız terörizm» diye saptadın mı ve Marksist klasiklerden terörizm ve maceracılığa ilişkin genel doğruların altını çizdin mi sorun çözülmüş mü oluyor? Bu yöntem (tarihin her döneminde görüşüldüğü gibi) gedikli oportünistlerin yöntemidir Böyle bir yöntemi PB gibi bir dergi kullanmamalıdır.

PB Lenin'in «Terörizm»le ilgili bir alıntısından sonra diyor ki, «Emperyalizm ve faşist diktatörlüğün baskısının kızıştıramadığı Türkiye halkını İK gibi maceracılar özel terörist araçlar, yani 'kızıştırma araçları' icad ederek kızıştırmaya çalıştılar.» PB yazarı sanki Türkiye'de yaşamıyor. 1973 ile 1978 arasında beş yıl gibi bir zaman var. Ve bugün en geniş kitleler —kendiliğinden— yükselen hareketlerden, azgın faşist saldırı mihraklarına çiçek sunmuyor; yine bugün en geniş kitleler, binlerce, onbinlerce insanı kapsayan direnişler de bulunmuyor gibi. Yine halk köylerde mahallelerde faşist saldırganlara karşıvuruşan devrimcileri bağrına basmıyor gibi. PB yazarı «kızıştırma»

teorisini Türkiyeye sığdırmaya çabalayacağına, birazda en geniş kitlelerin faşistlere karşı koyarkenki «öndersizlik» sorunu üstüne ustalardan alıntılar arasa devrime daha yarayışlı olacaktır PB diyor ki, «kitlelerin siyasi mücadelesinin gelişmesinin üst aşaması olarak doğmayan terörist hareketler, ilk başta anlık bir heyecan yaratmaktan başka işe yaramamaktadır» PB, Lenin'den bir alıntıyla kuvvetlendirdiği bu sözlerini şöyle tamamlıyor : «Bugün... kitleler bu tip eylemlere kayıtsız kalmaktadır» Yine tekrarlamak zorundayız ki, PB yazarı sanki Türkiye'de değil de, Fransa'da falan yaşıyor gibi. Yani Iğdır'da, Sivas'da, Malatya'da, Adana'da, Elazığ'da azgın... faşist saldırılara karşı geniş kitlelerin —öndersiz ve kendiliğinden— direnişlerinin hiç «siyasi» yanı yok mudur? Bu kalabalıklar futbol maçından dağılırken mi (günlerce süren) çatışmalar yapıyor. «Çatışma» sürecin doğal bir sonucu olarak kitlesel bir boyuta ulaşmadı mı? Yoksa bu olaylar «bir iki maceracının işi ve basının bir şişirmesi midir?» Çatışarak direnen geniş güçler olmasa, faşist güçler bu kadarla yetinir miydi? Onları durduran güç nedir? Yoksa HK «teşhir ve deşifre» ettiği «faşist provaksyonları» yaratanları, hükümetin temizlemesini mi bekliyor?

PB'ye göre «aynen Rusya'da olduğu gibi halk kitleleri hükümetle bir avuç terörist arasındaki düelloyu kenardan seyretti ve *seyretmeye devam ediyor.*» (Dikkatli bakın, Aydınlık ta öyle söylüyor. Hatta o, daha da aşırıya giderek ve zaman zaman HK'yı da işin içine katıp —Alibeyköy direnişinde olduğu gibi— kitlelerin direnişin de çalışanlara «kontgerilla uzantısı çizgiler» halkı kızıştırmaya ve kırdırmaya çabalayan maceracılar» diyor.)

PB «aktif mücadele» diyen herkese peşinen «bunların sınıfiçi çalışmayla, kitle mücadelesi ile hiçbir ilgisi yoktur» anlamlı tanımlar; «acilciler» gibi sıfatlar getiriyor. PB kim den neyi gizlemeye çalışıyor? Bu «aktif mücadele» olan yerde «kitle çalışması», «kitle çalışması» olan yerde «aktif mücadele» olmaz gibisinden «sağ» ve «sol» anlayışlar kadar, Türkiye halkı «kitle çalışmasına dayalı aktif anti-faşist mücadele» ye de tanıktır ve yaşamaktadır. Üstelik «ortayolcu» diye nitelenen kimi hareketler *dahil,* bir gerçektir ki, birçok grup PB'den daha yoğun olarak, sendikalar, demokratik dernekler ve bölgesel çalışmalar içindedirler.

Öte yandan PB şöyle diyor «görüldüğü gibi Lenin... kitlelerin mücadele seviyesinin gelişmesine ve kitlelerin mücadele içindeki bilincine göre gerilla savaşının doğru veya yanlış bir mücadele biçimi olduğuna karar veriyor.» Gelin PB anlayışının genelinde ve İK eleştirisinin bütünü içinde bu cümleyi yerine oturtun. PB «teorik» bazı doğruları reddetmediğini mi söylemek istiyor. Yoksa bu sözler, okurlarına 'benden umudu kesmeyin' etkilenmesi mi? PB bunu da, İK yı çürütmek, ona katıksız maceracı diyebilmek için bir man tık oyunu olarak ele alıyor. Ve eğer dönem şartları İK'ya gerilla o l m a imkanı verdiyse, THKO ve THKP-C ye de vermiştir. Ya ikisi de doğru ve marksisttir, ya da ikisi de maceracı... Bu mantık oyunu üstüne inşa edilmiş soruda ise PB'nin amacı şudur: THKO ve THKP-C maceracı idilerse İK'da katıksız maceracıdır. PB'nin bu nitelemeden bugünün devrimcilerinin çıkarmasını istediği dersde şudur: Bugünün koşulları aktif mücadeleye elverişli değildir. Bugün yine aktif mücadele maceracılığa tekabül eder...

Biz ilkin şuna işaret edelim: PB neden hep bir bölüğü THKO ve THKP-C diye niteliyor da, sorun diğerine gelince TKP—ML değil de sürekli olarak hep İK diyor? Elbette ki PB'nin bu tutumu da rastlansal bir tutum değildir. Tıpkı IK'nın rastlansal bir *kişi* olmadığı gibi.

1972, karşı devrim saldırısının (üzerinde uzun uzun durulması gereken birçok nedenden ötürü) azgınlaştığı ve bütün halk yığınlarına yöneldiği bir dönemdir. Bu dönemde uluslararası ML anlayışına en *yatkın* olan ve ML'den en fazla etkilenen hareket küçük bir grup olmasına karşın TKP-ML idi. O aynı zamanda bir yığın eksiklik zayıflık, hastalık ve yanlış etkilenmelerin de etkisi altındaydı. Üzerinde yine uzun uzun durulması gereken birçok nedenden ötürü ideolojik, siyasi, örgütsel yetkinliğe ulaşamadı. THKO ve THKP-C'nin ise üzerinde uzun uzun durmayı gerektiren yenilgi nedenleri yoktur. Aralarındaki *esaslı fark* budur. PB'nin İK'yı katıksız maceracı, ilan ve ispat çabasına kapılınacak olunsa, şöyle bir soru insanın aklına gelmez mi? Madem ki IK, 1972 yılında «esas y ö n ü» ML olan bir hareket değil, genel anlamıyla ML yönsemeli bir komünist değil, yani o katıksız «bir maceracı»dır, 1974—1975'deki HK'da şimdiki HK değil, ve o günkü görüşlerini savunanları «halk düşmanı» ilan ediyor. Demekki 1974-75-76'larda HK esas yönü proleter devrimci olan bir grup değil, katıksız «sağ»cı, «halk düşmanı» bir gruptur... Mantık tıpkı bu örnekte olduğu gibi bazan da karşı-devrime hizmet eder. PB yazarının bu kabilden mantık yolunu değil, ML temelli araştırma, inceleme, değerlendirme ve bu doğrultuda eleştirme yolunu kendine rehber edinmelidir. «Saldırı ve eleştirilerdeki hedef karmaşası»ndan yararlanacak olan karşı-devrimdir.

Bizce PB «maceracılık» eleştiri odağı, ML olmayan bir tarzda sürdürdüğü İK eleştirisi ile hala Aydınlığa hizmet etmektedir.

PB'nın bu eylül tarihli 7. sayısında üzerinde titizlikle durulması gereken bir de olumlu yazı var: «Revizyonizm ve 'üç dünya tlorisi'».

Gerek HK ve gerekse PB'nın «üç dünya teorisi» konulu kapsamlı çalışmaları bizce bu alandaki önemli bir adımdır.

PB'nın bu sayısındaki ilk yazı «PD»A çetesinin Adana'da katlettiği iki proleter devrimciye ilişkin. HK saflarından olan iki proleter devrimcinin katledilişi ve katlediliş biçimi karşı devrimci anlayışın tipik bir kudurganlık örneğidir. Bütün proleter devrimciler bu karşı devrim çizgisinin halka düşman yüzünü teşhir ederek ve yüzlerindeki maskeyi söküp atarak, katledilen yoldaşlarının anısını yaşatacaktır...

NOT

Eylül ayındaki yayınlarıyla, Devrimci Halkın Birliği, Partizan, Devrimci Halkın Yolu, Halkın Birliği, Devrimci Yol, Halkın Kurtuluşu ve sanat dergileriyle ilgili değinmelerimize teknik sınırlılığımız nedeniyle bu sayımızda yer veremiyoruz.

■ GANİ BOZARSLAN ADINA LİCE'DE KÜTÜPHANE KURULACAK

10 Mayıs 1978 tarihinde Harem iskelesi yakınlarında cesedi bulunan ve bir siyasi cinayete kurban gittiği anlaşılan devrimci ozan ve yazar Gani Bozarslan'ın anısına doğum yeri olan Diyarbakır'ın Lice ilçesinde bir kütüphane kurulacağı öğrenilmiştir. Ozanın yakında yayınlanmasına başlanacak ola şiir, hikâye ve çevirilerinden elde edilecek gelirle kurulacak olan kütüphane, *«Gani Bozarslan Halk Kütüphanesi»* adını taşıyacaktır. Öğrenildiğine göre Lice belediyesinin geçici olarak sağlayacağı bir binada hizmete girecek olan kütüphane, Gani'nin birinci ölüm yıldönümü olan 10 Mayıs 1979 tarihide açılacak; daha sonra kurulacak olan müstakil binasına nakledilecektir.

■ «Kanatlı» neyin provası?..

«Roja intîxabê, we da desten wî dar
Îdî gılî nabê, çıgas bıkî hawar
Bes, çavê xwe veke, xwelî'l serê xweke

......

We ber dıdî hevdî lı ser we dılîzî
Sîh sale ez dıbêjım, hê jî nabîhî zî
Desthılanîn çeke, xwelî'l serê xweke»

Ciğerhun

YILMAZ GÜNEY'in GÜNEY FİLM YAYINLARI'NDA YAYINLANAN KİTAPLARI

- Salpa
- Sanık
- Hücrem
- Boynu Bükük Öldüler (Tükendi)
- Selimiye Mektupları
- Soba, Pencere Camı ve İki Ekmek İstiyoruz

S e n a r y o l a r

- Umut
- Arkadaş
- Umutsuzlar
- Seyyit Han
- Endişe
- Ağıt
- Zavallılar (Tükendi)
- Acı (»)
- Baba (»)
- Kızılırmak - Karakoyun (»)
- Hudutların Kanunu (»)
- Bir Gün Mutlaka
- Aç Kurtlar

YILMAZ GÜNEY İLE İLGİLİ BELGESEL YAYINLAR

- Yumurtalık Olayı (Tükendi)
- Dünya Basınında Yılmaz Güney (»)
- Yılmaz Güney Dosyası
- Savunma

NİHAT BEHRAM'ın kitapları

Ş i i r

- **Hayatı Tutuşturan Acılar**
  May Yayınları (2. Basım - Çıkıyor)
- **Dövüşe Dövüşe Yürünecek**
  May Yayınları (3. Basım - Tükendi)
- **Hayatımız Üstüne Şiirler**
  Cem Yayınevi (2. Basım - Tükendi)
- **Fırtınayla Borayla Denenmiş Arkadaşlıklar**
  Cem Yayınevi (Tükendi)

B e l g e s e l A n l a t ı

- **Darağacında Üç Fidan**
  May Yayınları (6. Basım - Yasaklandı)
- **Ser Verip Sır Vermeyen Bir Yiğit / İbrahim Kaypakkaya'nın Hayatı ve Mücadelesi**
  May Yayınları (Bir yılda kırkbin satış - Yeni basım çıkıyor)

R ö p o r t a j

- **Sol Kendini Anlatıyor**
  May Yayınları (2. Basım)

Ç o c u k K i t a p l a r ı

- **Göğsü Kınalı Serçe**
  Arkadaş Yayınları (2. Basım)
- **Kuyruğu Zilli Tilki**
  May Yayınları (Çıkıyor)

PROLETER DEVRİMCİ KÜLTÜR MÜCADELESİNDE
güney

Halkımıza
Kamuoyuna ve
Basına

Bugün «terörün» kaynağı olan faşist mihraklar ülke çapında sayıları 1000'i aşkın derneklerde ve bu dernekler arkasında ulu orta çalışır, palazlanırken; demokratik dernekler gerekçesiz olarak ardı ardına kapatılmakta, devrimci yayınlar üzerindeki baskı katmerleştirilmektedir.

Dergimizin son üç sayısı birden yasaklandı ve toplatılma kararı verildi. Dergimiz üzerinde yoğunlaşan bu baskı devrimci güçler üzerinde yoğunlaşan genel baskının bir parçasıdır.

Yılmaz Güney ve yazıişleri müdürü arkadaşımızın haklarında birkaç adet 125., birkaç adet 142. maddelerden ağır mahkûmiyet istemiyle yeni dava soruşturmaları açılmıştır.

Bu baskılar bizim halka karşı taşıdığımız sorumluluk, DHD'ye karşı taşıdığımız bağlılığı kıramayacaktır...

Devrimci güçler, devrimci yayınlar, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü üzerindeki faşist baskıları bir kez daha lanetliyoruz.

Devrimci mücadele gelişirken karşısında hiçbir gerici engele boyun eğmeyecektir; devrimci düşünce bütün gerici engelleri aşarak, varmak istediği yere varacaktır.

Halk düşmanı anlayışa bin kez daha lanet; halkımızın özgürlük ve devrim mücadelesine canımız, bin kez daha feda olsun...

---

* 20 Eylül 1978 günü yayınladığımız basın bildirisi.

PROLETER DEVRİMCİ KÜLTÜR MÜCADELESİNDE
güney